

Brugerevaluering af TrygFondens Besøgshunde

ROSKILDE UNIVERSITET | SOCIALE INTERVENTIONSSTUDIER | 3. SEMESTER

KAROLINE MAUT RINGSING (61937)

METTE LAYBOURN STEINESS (54258)

MIA METTE HJORT (47824)

RINO BONDE OLSEN (55903)

STINE SØGAARD (61934)

VEJLEDER: ANDERS EJRNÆS

ANSLAG: 195.194

Abstract

The content and structure

This thesis is a user evaluation of TrygFonden visiting dogs, by using the Life Quality concept of the Norwegian psychologist Siri Næss as reference. The thesis holds a discussing analysis and ends with a conclusion.

The problem

The research question for this thesis is: Whether or not does nursing home residents, from three Copenhagen nursing homes, experience that the TrygFonden Visiting Dogs has an effect on their quality of life and whether or not is there a difference between the experiences at the three nursing homes?

The method

This thesis is based on surveys which includes answers from three nursing homes in Copenhagen and three research interviews with caregivers working on each nursing home.

The conclusion

Based on the surveys and the interviews, we can conclude that the majority of residents in the three nursing homes experience that visiting dogs increase their quality of life. Furthermore, it shows, there is a difference between the residents' experience of the intervention, due to the fact, that the intervention has been implemented differently, in the three nursing homes. It is therefore concluded that the intervention is meaningful, depending on how often the dog is visiting the nursing homes.

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	5
1.1 Problemfelt.....	5
1.2 TrygFondens Besøgshunde	5
1.2.1 Besøgshunde som dyreassisteret intervention	6
1.2.2 Hundebesøg i praksis.....	8
1.3 Forskning omkring besøgshunde	9
1.4 Besøgshunde som social intervention	11
1.5 Projektets problemorienteret tilgang til genstandsfeltet.....	12
1.6 Problemformulering	13
1.7 Hypoteser	13
Kapitel 2. Teori	14
2.1 Teoretisk standpunkt	14
2.2 Baggrunden for livskvalitetsbegrebet	14
2.3 Livskvalitet.....	15
2.3.1. Fokus på individet	17
2.3.2. Tilstande eller oplevelser.....	17
2.3.3. Positive og negative oplevelser	19
2.3.4. Kognitive og affektive oplevelser	20
2.4 Rapportering af oplevelser.....	20
Kapitel 3. Metode og metodologiske overvejelser	22
Pilotprojekt	22
Del I.....	23
3.1 Brugerevaluering	23
3.1.1 Brugerinddragelse.....	24
3.1.2 Den hypotetisk-deduktive tilgang og kriteriefastsættelse	24

3.1.3 Målopfyldelsesevaluering.....	25
3.1.4 Mixed methods	25
Del II.....	27
3.2 Kvantitativ metode	27
3.2.1 Målgruppe.....	28
3.2.2 Operationalisering af det teoretiske begrebsapparat	32
3.2.3 Spørgeskemaundersøgelse.....	35
3.2.4 Databehandling.....	40
3.2.5 Metodologiske refleksioner efter undersøgelse	42
3.2.6 Etiske overvejelser.....	43
Del III.....	44
3.3 Kvalitativ metode	44
3.3.1 Forskningsinterview.....	45
3.3.2 Etiske overvejelser.....	48
Kapitel 4. Analyse og diskussion	49
4.1 Analysestrategi.....	49
4.2 Analysedel 1	50
4.2.1 Del I. Positive oplevelser.....	52
4.2.2 Del II. Negative oplevelser.....	63
4.2.3 Delkonklusion	71
4.3 Analysedel 2	74
4.3.1 Oplevelse af hundebesøg	74
4.3.2. Lyst til at være sammen med hunden	77
4.3.3 Hunden som selskab.....	81
4.3.4 Relation til hunden	85
4.3.5 Tryghed ved hunden	88

4.4 Analysedel 3	91
4.4.1 Glæde ved hunden.....	94
4.5 Opsamling.....	102
Kapitel 5. Konklusion.....	104
Litteraturliste	106
Bøger/artikler	106
Internetkilder	109

Kapitel 1. Indledning

1.1 Problemfelt

Ældre menneskers livskvalitet og levevilkår har længe været omtalt i diverse medier og på den politiske arena. Der har været diskuteret alt fra, hvilken mad de ældre skal tilbydes, ensomhed blandt ældre og til, hvordan de rent praktisk skal bo (Link 1; Link 2, Link 3). Denne diskussion er især eskaleret de seneste år i takt med, at der kommer flere og flere ældre (Link 4). Det der er fælles for de forskellige diskussioner, problemstillinger samt handleplaner inden for ældreområdet er begrebet livskvalitet. Livskvalitet er et abstrakt og vidt begreb, og på trods af den øgede interesse på områder, så mangler der stadig en definition af begrebet (Moons et al. 2007: 6). Livskvalitet er et paraplybegreb, der omfatter et bredt spektrum af begreber såsom livsbetingelser, adfærd, lykke, livsstil med mere. Begrebet kan således tolkes på mange forskellige måder, hvilket gør det til et tvetydigt begreb (ibid.).

For at forbedre og øge livskvaliteten hos ældre, udarbejdes og implementeres der forskellige frivillige initiativer og sociale interventioner baseret på forskellige forståelser af, hvad livskvalitet er for en størrelse. Heriblandt er TrygFondens Besøgshunde, som er omdrejningspunktet for nærværende projekt. TrygFonden fremhæver livskvalitet som et af deres formål med Besøgshundeordningen, men der er ikke udarbejdet evalueringer på området, og i fondens begrebsbrug fremgår der ingen definition af begrebet livskvalitet. TrygFonden igangsatte i år 2010 et forskningsprojekt omhandlende hundes effekt på plejehjemsbeboere (Link 10). Forskningsprojektets fremgangsmåde udgør grundlaget, for vores erkendelsesinteresse i at beskæftige os med Besøgshunde, hvilket vil blive beskrevet nærmere i afsnit 1.5.

1.2 TrygFondens Besøgshunde

TrygFondens intervention, Besøgshunde, er en social intervention, der blandt andet har til formål at øge livskvaliteten hos fortrinsvis ældre/plejehjemsbeboere. Interventionen udspringer fra et af fondens opstillede fokusområder, nemlig trivsel, der i denne

sammenhæng omhandler *en plads i fællesskabet*. Fokusområdet sigter mod, at mennesker i alle aldre deltager i positive fællesskaber, hvor fokus er rettet mod at styrke den enkeltes muligheder for at drage ansvar for egen og andres trivsel. Dette inkluderer også mennesker i særlige sårbare situationer (Link 5). Besøgshundeordningen består af et korps af frivillige hundeejere og deres hunde. Rent praktisk går ordningen ud på, at hundeejerne besøger for eksempel plejehjem, hvorved de giver de ældre mulighed for at få kontakt og interagere med hunden. TrygFonden har fremsat flere formål med deres intervention, og de fremhæver, hvordan de har erfaring med, at besøgshunde blandt andet bidrager med ny energi, smil, glæde, styrkelse af fællesskabsfølelse, samt åbner op for nye samtaler. Endvidere fremhæves reducere af ensomhed, samt en øgning af livskvalitet hos brugerne som effekt af besøgshunde (Link 6; Link 7).

TrygFonden har udviklet ordningen og er projektejer. Den blev udviklet i 2010 og blev landsdækkende i 2013. Ved interventionens begyndelse var ordningen rettet mod plejehjem, dette blev udvidet i 2015, og i dag er ordningen også rettet mod andre plejeboliger, såsom bosteder for udviklingshæmmede og mennesker med erhvervet hjerneskade. Der er, på nuværende tidspunkt, tilknyttet 753 besøgssteder og 678 hunde til ordningen (Link 11).

Når hund og hundeejer er kommet igennem rekrutteringsprocessen, (Link 12) og blevet godkendt og optaget til ordningen, skabes kontakten mellem hund, hundeejer og besøgsstederne. Denne kontakt kan skabes ved, at et tilknyttet besøgssted kontakter en hundeejer via TrygFondens hjemmeside, eller at hundeejer tager kontakt til et besøgssted, ligeså via hjemmesiden. Når der er fundet et match mellem hundeejer, hund og besøgssted, skriver begge parter under på TrygFondens Besøgshundes aftalebetingelser. Da ordningen er baseret på et frivilligt engagement, kan kontrakten uanfægtet ophæves af begge parter (Link 8).

1.2.1 Besøgshunde som dyreassisteret intervention

Besøgshundeordningen er hovedsageligt bygget op omkring dyreassisteret aktivitet og den forskning der findes på området i forhold til, hvilken indvirkning dyr har på mennesker. I dette afsnit vil vi derfor uddybe, hvilke forskningsresultater, der foreligger på området. Efterfølgende vil vi gå i dybden med den dyreassisteret aktivitet.

Ifølge biolog og seniorforsker, Karen Thodberg og seniorforsker, Janne Winther Christensen fra Aarhus Universitet, (Link 13) kan dyreassisteret interventioner opdeles i to retninger: *Dyreassisteret aktivitet (DAA)* og *dyreassisteret terapi (DAT)*. I praksis vil disse to definitioner ofte have sammentræk, og kan derfor være svære at adskille.

På nuværende tidspunkt kan der ikke beskrives én teoretisk formel på, hvad tilstedeværelsen af dyr bidrager med i forhold til bruger-aspektet, men det kan skaleres ned til to hovedpointer: Effekten kan tilskrives egenskaben, dyret har i sig selv (dyret som værende), og dyrets funktion som et interaktivt element (Thodberg & Christensen 2014: 39). Dyrets unikke egenskab kan ses, som en unik og indre effekt, som dyret besidder, som for eksempel benyttes i terapeutiske sammenhænge. Det antages, at dyr i sig selv har en beroligende effekt, som gør, at samvær med dyr kan medføre en behagelig og positiv tilstand for den involverede bruger (Thodberg & Christensen 2014: 39). Undersøgelser viser, at den fysiske kontakt mellem bruger og dyr udløser positive fysiologiske reaktioner gennem fysisk kontakt og interaktion. Helt konkret er disse positive aspekter dokumenteret gennem samspillet mellem hund og mennesker (ibid.). I forlængelse af dette positive samspil mellem hund og menneske ses det også dokumenteret, at dyr naturligt stimulerer og aktiverer samtaler og interaktion, da tilstedeværelsen af dyr næsten naturligt skaber et fokuspunkt i forsamlinger (Thodberg & Christensen 2014: 40).

Alle dyr kan opleves som noget unikt, hvilket kan ses gennem deres individuelle og unikke fremtoning. Der kan specielt hunde fremhæves som værende et specielt og dertil også socialt væsen. Hunde har den egenskab, at de af natur selv opsøger andre væsener, både egen art og mennesker, for at skabe kontakt. Denne iboende egenskab kan også virke som katalysator for mennesker til at involvere sig i kontakten. Kontakten ses som havende en positiv indvirkning på mennesker med for eksempel kommunikationsproblemer, som har brug for tydelige signaler og kommunikation i deres omgivelser (Thodberg & Christensen 2014: 40).

Dyrets væren og umiddelbarhed kan også opleves, som en slags "bro" der bygges, når der skal opnås en social tilknytning, specielt når det omhandler terapiformer (Thodberg & Christensen 2014: 41). Den sociale tilknytning og interaktion kan ligeledes ses ved for eksempel, at en hund bliver til en interaktiv partner, der kan skabes kontakt med. Effekten af den kontakt, der skabes mellem menneske og dyr, kan hos personen skabe en

omsorgsfølelse for dyret, og derved selv opnå en positiv effekt gennem samspillet (Thodberg & Christensen 2014: 42).

1.2.2 Hundebesøg i praksis

Dyreassisteret aktivitet defineres som en spontan aktivitet eksempelvis på et plejehjem, hvor hunden kommer på besøg med sin ejer. I denne form for aktivitet er hensigten et uforpligtende besøg, hvor meningen er en forøgelse af de ældres livskvalitet (Thodberg & Christensen 2014: 38). På nuværende tidspunkt er der mulighed for tre forskellige typer af hundebesøg på plejehjemmene. Gruppebesøg kan foregå på den måde, at hund og hundeejer kommer på besøg til eftermiddagshygge med en gruppe beboere. Dette kan eksempelvis være i plejehjemmets aktivitetscenter eller en fælles dagligstue. Her har hunden mulighed for at løbe rundt mellem beboerne, hilse på og få godbidder. Her er besøget frit og kontakt med hunden kan derfor variere (Link 9). Denne type besøgs udbytte kan være rekreativt for beboerne, fordi dette besøg fremgår uformelt og afslappet. Beboerne skal bare være til stede, og hygge sig i selskab med hunden (Thodberg & Christensen 2014: 38).

Der er også mulighed for en-til-en besøg. Her besøger hund og hundeejer en beboer i dennes egen bolig. For fysisk hæmmede beboere kan det være svært, at deltage ved eksempelvis gruppebesøg i en fælles dagligstue eller lignende. Disse en-til-en besøg kan for nogle beboere have en særlig effekt, idet der opnås tæt kontakt og nærvær til hunden ved disse besøg. Rolige og små hunde er gode til disse besøg. De små hunde kan sidde på skødet eller være i sengen med plejehjemsbeboeren. Ved denne slags besøg kan, der opbygges et venskab mellem beboer og hundeejer (Link 9). Dette besøg har en mere terapeutisk karakter, og her opstår derved sammentræk med dyreassisteret terapi. Dette forstås ud fra den ramme, at hund og hundeejer besøger den enkelte beboer, som kan være fysisk eller psykisk hæmmede. Hvor der, på grund af den tætte kontakt, kan opleves en forøget effekt af beboernes livskvalitet (Thodberg & Christensen 2014: 38). Ydermere forefindes en besøgs mulighed, hvor hunden bruges som træningsmotivation for de ældre. Dette kan eksempelvis foregå ved, at hund og hundeejer tager på gåtur med de ældre. Dette kan øge motivationen for de ældre til at bevæge sig og hunden er underholdende og hyggelig at have med på tur. Desuden kan hunden være en god motivation for anden træning,

eksempelvis kan svære bevægelser gøres mere meningsfulde ved at man kaster bold med en hund (Link 9). Denne type af besøg har en mere motiverende retning, end de førnævnte besøg. Hvor hunden anvendes som motivation for bevægelse hos de ældre (Thodberg & Christensen 2014: 38).

1.3 Forskning omkring besøgshunde

I årene 2010-2013 forløb forskningsprojektet *"Besøgshunde – gavner de og hvordan"* omkring besøgshundes effekt på mennesker, hvilket Thodberg stod i spidsen for (Link 10). Det var TrygFonden der igangsatte undersøgelsen, men selve forskningen omhandler ikke TrygFondens Besøgshundeordning. Forskerteamet undersøgte, hvorvidt hunde ifølge med en person, havde en positiv effekt på livskvalitet og det mentale helbred hos ældre og demente plejehjemsbeboere. Samtidig var sigtet at dokumentere, hvordan og hvorledes man optimerer brugen af hunde i arbejdet med ældre mennesker (Link 10). De samlede resultater, fra det treårige forskningsprojekt, blev i 2016 publiceret i to internationale artikler: *"Behavioral Responses of Nursing Home Residents to Visits From a Person with a Dog, a Robot Seal or a Toy Cat"* og *"Therapeutic effects of dog visits in nursing homes for the elderly."* begge af seniorforsker Karen Thodberg et al. I det følgende vil disse to artiklers metoder og resultater blive yderligere udfoldet.

Forskningsprojektet er foretaget med kvantitative undersøgelser, i form af observationer, hvor sigtet var at undersøge effekten af hundebesøg på ældre menneskers psykiske og fysiske helbred. Ved begge undersøgelser deltog to personer med enten en besøgshund, en robotsæl eller en ikke-interaktiv demensbamse. Den ene person var i følge med hunden eller de interaktive dyr, og den anden person deltog som observatør.

Der blev designet to interventioner, hvor man ved det ene eksperiment undersøgte ældres interaktion med en besøgshund, kontra en robotsæl og en demensbamse, der er tungere end en normal bamse. Forsøget byggede på en hypotese om, at interaktion med hunde har en større effekt end interaktion med en robotsæl og en endnu større effekt end kontakt med en demensbamse (Thodberg et.al 2016: 107-109). I denne undersøgelse blev der målt på forskellige variable såsom øjenkontakt, kommunikation og fysisk kontakt med dyret (Thodberg et al. 2016: 111).

I det andet eksperiment blev der målt på de ældres BMI, deres søvnmønster, samt foretaget målinger på en depressionsskala. Disse målinger blev foretaget før og efter besøgsperioden med enten besøgshund, robotsæl eller demensbamse, dog med undtagelse af måling af søvnmønster, hvilket også blev foretaget under selve besøgsperioden (Thodberg et al. 2015: 1).

I undersøgelsesperioden fik plejehjemsbeboerne besøg hver anden uge, og hvert besøg varede 10 minutter (Thodberg et al. 2015: 1,3). I undersøgelserne var der 124 deltagere, men undervejs i undersøgelsen droppede 24 personer ud, enten på grund af sygdom eller fordi de ikke ønskede at være en del af eksperimentet længere.

I forbindelse med det første forsøg viste det sig, at der gennem forsøgene på plejehjemmene var forskel på den fysiske samt kommunikative kontakt afhængigt af, hvilket dyr, der blev medbragt. Plejehjemsbeboerne, der havde besøg af en person med hund eller robotsæl, havde større sandsynlighed for at tage fysisk kontakt og kommunikere med denne, fremfor til en demensbamse, og tid brugt på fysisk kontakt blev påvist at vare længere med hund og robotsæl. Sandsynligheden for fysisk berøring af dyret steg i takt med forsøget og interventionens længde (Thodberg et al. 2016: 114f). Endvidere viste resultaterne, at kvinderne på plejehjemmene var mere tilbøjelige til at kommunikere med dyret end mændene, og studiet viste også, at jo ældre beboere var, jo mere tilbøjelige var de til at kommunikere med dyrene (Thodberg et al. 2016: 115). Opmærksomhed og øjenkontakt med dyrene varierede alt efter besøgstype og tidsperiode for besøg. Den udregnede sandsynlighed for beboernes visuelle kontakt med hunden, ændrede sig ikke over tid, men den visuelle kontakt med både robotsæl og demensbamse faldt over interventionsperioden (Thodberg et al. 2016: 117).

Resultaterne af disse undersøgelser viser, at besøgshunde, som antaget, havde en større effekt på deltagerne i eksperimentet, end robotsælen og demensbamsen. Man erfarede ligeledes, at robotsælen havde en effekt, dog ikke i så høj grad som besøgshunden. Især i starten af eksperimentet var interessen for besøgshund og robotsæl sammenligning. Interessen for robotsælen aftog gennem besøgsperioden. Overordnet kan det konkluderes, at besøgshunden og robotsælen afstedkom mere fysisk kontakt, verbal kommunikation, og øjenkontakt sammenlignet med demensbamsen (Thodberg et. al 2016: 118).

I forbindelse med det andet forsøg viste resultaterne, at beboernes mængde af søvn steg ved besøg af hunde, men dette var ikke tilfældet ved besøg af robotsæl eller demensbams. Denne stigning fandt dog kun sted efter de første tre uger af forsøget og der viste sig ikke nogen effekt efter forsøgets afslutning. Endvidere viste resultaterne, at interventionen ikke havde nogen effekt på beboernes BMI eller depression niveau, og det blev konkluderet, at interventionen ikke havde nogen effekt på beboernes mentale helbred på længere sigt (Thodberg et al. 2015: 1).

I de to ovennævnte undersøgelser fremgår det ikke direkte, hvorvidt, eller hvordan livskvalitet indgår som et måleparameter, men på baggrund af forskningens formål kunne man være tilbøjeligt til at tro, at forskningen bygger på en forståelse af, at livskvalitet knytter sig til fysiologiske og adfærdsmæssige reaktioner eller til BMI, søvnmønstre og depression. Begge artikler er eksplicite omkring manglende forskning på området, og der lægges op til yderligere udforskning af besøgshundes indvirkning på ældre.

1.4 Besøgshunde som social intervention

Ud fra en interventionistisk forståelse, må sociale interventioner opleves som meningsfulde for de involverede parter, for at der er tale om en intervention der "virker". *"[...] menneskers oplevelse af meningsfuldhed i en given intervention er en betingelse for, at de betragter det som et værdifuldt bidrag til deres hverdagsliv og dermed eventuelt også som noget, der er værd at involvere sig i."* (Dupret et al. 2016: 9). Meningsfuldhed er således et centralt begreb i forbindelse med intervention, og det er afgørende, at plejehjemsbeboerne finder Besøgshundeordningen meningsfuld, for ellers er de ikke i lige så høj grad motiverede til at deltage i interaktionen med hundene.

Vi ser på flere niveauer, hvordan TrygFondens Besøgshunde kan karakteriseres som en social intervention, hvorfor den nødvendigvis må opleves som meningsfuld for beboerne. Først og fremmest er Besøgshunde en indgriben i plejehjemsbeboerne, samt plejepersonalets liv. Interventionen er blandt andet sat i værk for at reducere oplevelsen af ensomhed og nedstemthed, hvilket kan forstås, som det ellers forventede udfald. Intentionen er at bidrage til positive forandringer i plejehjemsbeboernes liv og interventionen ønsker således at bryde med en selvfølgelig negativ udvikling (Dupret et al. 2016: 11).

I dette projekt ser vi, at det meningsfulde ved interventionen er en oplevelse af øget livskvalitet. I en interventionistisk forståelse er det centralt, hvordan meningsfuldhed er noget, der opleves subjektivt, men som produceres socialt i mellemmenneskelige interaktioner (Dupret et al. 2016: 9), så er det for os essentielt at tage det subjektive i betragtning og gøre det centralt for vores udarbejdelse af en undersøgelse af livskvalitet. Vi vælger derfor at inddrage de involverede parter, beboere samt plejepersonale, i undersøgelsen for at, få kendskab til deres subjektive oplevelser af meningsfuldhed og livskvalitet i forbindelse med Besøgshundeordningen.

1.5 Projektets problemorienteret tilgang til genstandsfeltet

Det er ved udforskning af de to forskningsartikler af Thodberg et al., at erkendelsesinteressen for dette projekt udspringer. Vi stiller os undrende overfor, at man vælger at undersøge et subjektivt fænomen som livskvalitet, uden aktivt at inddrage brugernes perspektiver. Vi anser, at de ældres syn på egen livskvalitet er underbelyst i eksisterende forskning. Ud fra en interventionistisk tilgang finder vi det essentielt at involvere de deltagende parter i interventionen. Dette med en hensigt om at skabe meningsfuldhed for deltagerne. Vores sigte er at udarbejde en brugerevaluering, hvor vi vælger at involvere brugerne i undersøgelsen og derved tage højde for deres perspektiver. Formålet med brugerevalueringen er at undersøge, hvordan Besøgshundeordningen har en indvirkning på beboernes livskvalitet. Dette vil vi undersøge ud fra beboerens egne perspektiver og oplevelser, men også ud fra plejepersonalets perspektiver og oplevelser. Argumentet for at inddrage plejepersonalet i evalueringen vil blive ekspliciteret nærmere i afsnit 2.4. Vi vælger at gribe opgaven an ved at anvende en psykologisk forståelse af livskvalitetsbegrebet, som vil blive beskrevet nærmere i kapitel 2. TrygFonden fremhæver livskvalitet, som en effekt af deres intervention, men vi vælger at udfylde det teoretiske tomrum med en psykologisk teori. Yderligere vil vi rent metodisk undersøge problemstillingen ved brug af mixed methods. Vi vil således både anvende kvantitativ metode, i kraft af en spørgeskemaundersøgelse rettet mod beboerne, samt kvalitativ metode, i form af interviews med plejepersonalet på de forskellige plejehjem. Det centrale og karakteristiske ved projektets tilgang er, at vi tager udgangspunkt i beboernes og plejepersonalets perspektiver på problemstillingen.

1.6 Problemformulering

På baggrund af ovenstående refleksioner i dette kapitel, har dette projekt til formål at undersøge om et tiltag som Besøgshundeordningen har en indvirkning på plejehjemsbeboeres livskvalitet. Dette med afsæt i følgende problemformulering:

Hvorvidt oplever plejehjemsbeboere, fra tre københavnske plejehjem, at TrygFondens Besøgshundeordning har en virkning på deres livskvalitet, og hvorvidt er der forskel på oplevelserne på de tre plejehjem?

1.7 Hypoteser

- Besøgshunde øger plejehjemsbeboernes oplevelse af livskvalitet
- Der er forskel på beboerens oplevelse af livskvalitet på de forskellige plejehjem i forbindelse med besøg fra hundene
 - Jo oftere besøgshunden kommer på besøg, jo større positiv indvirkning har det på beboernes livskvalitet.

Kapitel 2. Teori

2.1 Teoretisk standpunkt

Som nævnt i kapitel 1, har ældres levevilkår og livskvalitet været debatteret i et større omfang i samfundsdebatten. Netop livskvalitet er et begreb, som den norske psykolog og samfundsforsker Siri Næss beskæftiger sig med. I hendes definition af begrebet har hun fokus på individet og de oplevelser vi, som mennesker, har i livet (Næss 2001; Næss 2011).

I kapitel 1 nævnes det, at vi anskuer TrygFondens besøgshunde som en social intervention. Dette interventionistiske felt er, som nævnt, ofte forbundet med, at fokusere på individers livsverdener, meningsdannelse og oplevelser. Det interventionistiske felts videnskabelige udgangspunkt er sociologi, pædagogik og psykologi (Dupret et al. 2016: 14-16). Der er flere grunde til, at vi har valgt netop Næss' begreb om livskvalitet til at være det teoretiske udgangspunkt for dette projekt. Først og fremmest har TrygFonden fremsat livskvalitet, som formål med deres Besøgshundeintervention, men der forefindes ingen begrebsdefinition. Vi kan med Næss' begrebsapparat forsøge, at udfylde dette teoretiske tomrum. Den anden grund er, at begrebet i sig selv, med dets fokus på individet, interagerer med den interventionistiske tanke om samme, herunder livsverden, meningsfuldhed og oplevelser. Den tredje grund er, at Næss er psykolog og det psykologiske aspekt spiller en rolle i det social interventionistiske felt. Den fjerde grund er, at vi i kapitel 1 fremhævede, hvordan vi vælger at tage udgangspunkt i de involverede personers perspektiver ved at udføre en brugerinddragende evaluering. Det brugerinddragende element, der er inspireret af den interventionistiske tankegang falder igen i tråd med Næss' teoretiske forståelse af livskvalitet.

Det er på baggrund af ovenstående, at vi vælger at anvende Næss' anskuelse om begrebet livskvalitet. Vi anser nemlig, at den optimale måde at undersøge livskvalitet på, er gennem de subjektive oplevelser, som mennesker har.

2.2 Baggrunden for livskvalitetsbegrebet

De senere år er der opstået en øget interesse indenfor begreber som lykke, livskvalitet og trivsel. Dette skyldes ifølge Næss et pres fra samfundet, sundhedsområdet og forskningen.

Der findes mange andre måder, at definere livskvalitet på end den, som anvendes i nærværende projekt. Det er forskelligt fra forsker til forsker, hvordan man definerer livskvalitet (Næss 2011: 17-18).

Næss har gjort sig visse overvejelser, for at forklare, hvorfor hun har valgt at kalde sit videnskabelige begreb, livskvalitet frem for at bruge andre ord. Selve ordet livskvalitet har en forbindelse til hverdags sproget, hvorimod andre begreber som "livets godhed" eller "det gode liv" har en længere historie, tilbage til den tidlige filosofi, hvorfor lige netop disse beskrivelser er fra valgt til hendes begreb. Andre ord som kunne ligge op ad eller i tråd med livskvalitet kunne være ord såsom "trivsel", "velvære" eller "lykke". Disse tre ord har ifølge Næss en stærkere forbindelse til hverdags sproget end ordet livskvalitet. Det er den lidt svagere forbindelse til hverdags sproget der, ifølge Næss, medfører, at ordet livskvalitet har en fordel i sig selv overfor de andre nævnte udtryk (Næss 2011: 16). For at vise et eksempel på forbindelsen til hverdags sproget, ville det være nærliggende at inddrage begrebet lykke. Mange personer vil forbinde lykke med følelser og at opleve en tilfredshed med sine tanker. Dog vil et anke mod at benytte ordet være, at mange personer forbinder modforestillinger om lykke, med nogle ekstreme situationer og tilstande, som de færreste sjældent opnår i livet. Et andet modargument til, at bruge ordet lykke i stedet for livskvalitet vil være, at selve ordet kan være tvetydigt og uvidenskabeligt at arbejde med. Lykke er i højere grad et populært ord, som er brugt i hverdags sproget og kan oftest forbindes med romantiske situationer. Et andet begreb, der også kunne være brugt i stedet for livskvalitet i denne sammenhæng kunne være "subjektivt velvære". Ifølge Næss er dette begreb dog heller ikke dækkende nok for, hvad hun ønsker at beskrive med sit begreb om livskvalitet. Velvære vil som oftest kunne forbindes med en passiv tilstand, som ikke inkluderer det aktive aspekt i livskvalitet, som for eksempel selvrealisering eller engagement, som repræsenterer det mere aktive i Næss' definition af livskvalitet (Næss 2001: 11).

2.3 Livskvalitet

Næss anskuer begrebet livskvalitet, som psykisk velvære. Begrebet er et subjektivt og psykologisk fænomen, der har fokus på at fremhæve de positive aspekter i livet over de negative (Næss 2001: 7). Hun fremhæver to nedenstående definitioner af begrebet:

"En persons livskvalitet er høj i den grad personens bevisst kognitive og affektive oplevelser er positive og lav i den grad personens bevisst kognitive og affektive oplevelser er negative." (Næss 2001: 10)

"Vi definerer livskvalitet som psykisk velvære, som en oplevelse af å ha det godt." (Næss 2011: 15)

Med disse definitioner er der fokus på tanker, følelser og oplevelser af det negative og positive i livet (Næss 2001: 11). Med udgangspunkt i disse to definitioner fremhæver Næss forskellige eksempler på, hvad de henholdsvis positive og negative oplevelser, følelser og tanker om livet omhandler. De begreber, hun nævner i forhold til positive følelser er: *glæde, engagement og kærlighed*. Endvidere fremhæver hun de positive vurderinger: *tilfredshed med eget liv, selvrespekt og oplevelse af mening med tilværelsen* (Næss 2001: 10). I kontrast til disse fremhæver hun de negative følelser: *nedstemthed, angst og ensomhed*. Hertil består de negative vurderinger af: *utilfredshed med eget liv, følelsen af skam og oplevelser af at have ubrugte evner* (ibid.).

Ovenstående følelser og vurderinger kan ifølge Næss karakteriseres som oplevelser. På denne måde kobler hun livskvalitet til et oplevelsesaspekt, hvilket hun betegner oplevelseskvalitet (ibid.).

Næss pointerer, at ovenstående følelser og vurderinger kan være svære at adskille fra hinanden. De opleves derfor som flydende og påvirker hinanden. Det er i forbindelse med de positive og negative følelser og vurderinger, at Næss har en central teoretisk pointe. Oplevelsen af at have det godt, og at have en høj livskvalitet betyder en tilstedeværelse af de positive oplevelser, men det betyder også, at der samtidigt må være et fravær af de negative oplevelser.

Yderligere uddyber Næss sin definition af livskvalitet på baggrund af fire punkter: *fokus på individet, tilstande eller oplevelser, positive og negative oplevelser og til slut kognitive og affektive oplevelser*.

2.3.1. Fokus på individet

Begrebet livskvalitet knytter sig definatorisk kun til individer, og ikke til det overordnede samfund. Man kan ikke bruge begrebet til at fortælle noget om, hvorvidt et samfund er godt eller dårligt. Eksempelvis kan man have et ønske om at vise, at livskvaliteten er højere i ét samfund end et andet, og derved sammenligne år 1950 med 1995, hvortil begrundelsen er, at Brutto National Produkt (BNP) og gennemsnitslevealderen er steget mellem de to givne år. Levealderen og BNP vil i denne forbindelse være indikatorer på livskvalitet, men er ikke definatoriske kendetegn ved begrebet. Pointen er, at livskvalitet er individuelt og koblet til oplevelser, hvorfor man ikke kan tale om livskvalitet i forhold til BNP, levealder eller lignende. Livskvalitet handler om individers psykiske velvære.

Dog fremhæver Næss, at det ikke er uvæsentligt, hvordan samfundet er opbygget og organiseret, da moralen i samfundet og sammenhængskraften kan være afgørende for borgernes livskvalitet (Næss 2001: 12). Det moralske aspekt uddybes i afsnit 2.3.3. Selvom begrebet knytter sig til individer og omhandler at øge sin livskvalitet, er det ikke ensbetydende med, at individer skal tilstræbe sin egen lykke for enhver pris, eller at nogle samfund, er bedre indrettet end andre, fordi de forcerer individer til at tilstræbe egen lykke. Begrebet livskvalitet handler om, at individer skal have gode og positive oplevelser i livet (Næss 2001: 12-13; Næss 2011: 19).

Det individorienterede fokus i livskvalitetsbegrebet spiller, som tidligere nævnt, godt sammen med det brugerinddragende element i vores evaluering. Det støtter rent teoretisk op om, at vi som forskere skal have fokus på respondenternes personlige indtryk og oplevelser af interventionen.

2.3.2. Tilstande eller oplevelser

Livskvalitet knyttes til indre tilstande, herunder oplevelser. Begrebet kan derfor ikke kobles til noget man *har, gør, omgives af* eller *personlighedstræk*. Selvom disse faktorer kan have en væsentlig indvirkning på individers livskvalitet, så er det væsentligt at nævne, at det er indirekte indvirkninger af livskvaliteten. Nogle individer har ikke en familie, de ser ikke tv, er ikke omgivet af ren luft, men har alligevel en høj grad af livskvalitet (Næss 2001: 13). Personlighedstræk kan også bruges til, at beskrive subjektive tilstande eller oplevelser. Disse træk kan ændre sig i bestemte sammenhænge og over perioder, og deraf have en varighed i

kortere eller længere tid. Man bør dog være opmærksom på, at der med disse personlighedstræk kan opstå fejl og misforståelser, som bør undgås, når man snakker om livskvalitet. Personlighedstræk bruges som tidligere nævnt, ofte til at forklare tilstande eller oplevelser. Selvtillid kan bruges som eksempel. Selvom et individ har en høj grad af selvtillid i tilværelsen, kan uforudsete vanskeligheder på arbejdspladsen alligevel godt gøre personen trist eller ked af det i perioder. Selvom selvtillid kan ansues, som en relativt stabil egenskab, så kan den, som i eksemplet også påvirkes over tid og situationer. Oplevelsestilstanden af det førnævnte eksempel, hvor individet oplevede vanskeligheder på arbejdet, kunne have påvirket individet anderledes, hvis vanskeligheden var opstået på et andet tidspunkt i individets liv. Det kunne være, at vanskeligheden på et andet tidspunkt ikke havde gjort individet trist og ked af det i samme grad. Den psykiske tilstand kan således være sensitiv overfor de ting der sker i livet på forskellige tidspunkter. Dog er det vigtigt, at forstå ved Næss' livskvalitetsbegreb, at et individs livskvalitet vil være afhængig af, hvorvidt og hvor tit individet er glad ved de oplevelser, det har. Nogle personlighedstræk kan dog også have positive indvirkninger på livskvaliteten. Dette skal forstås ud fra, at den førnævnte selvtillid også kunne have gjort, at personen ikke var blevet ked af det i situationen (Næss 2001: 13-14). Det vigtigste er dog at huske, at tilstande i livet ikke er det samme som personlighedstræk (Næss 2011: 20).

De oplevelser som respondenterne har i forbindelse med besøg af besøgshundene, er et vigtigt element for den evaluering, vi tilsigter at lave. Oplevelserne er med til at danne rammerne for det spørgeskema, vi gerne vil uddele til respondenterne. Det, der bliver en udfordring for denne evaluering er, om man kan tilskrive oplevelserne som en tilstand eller et personlighedstræk. Der er forskel på disse to aspekter, hvilket kan vanskeliggøre, at undersøge videre om det vi måler på med vores spørgeskemaundersøgelse, i højere grad kan tilskrives tilstande eller personlighedstræk hos vores respondenter. Vi spørger ikke yderligere ind til dette med vores spørgeskemaundersøgelse eller dykker dybere ned i de individuelle svar. Det kan for eksempel være en respondent, der har et personlighedstræk, som medfører at denne oftere er glad end andre respondenter. Disse nuancer vil være vanskeligt for os, at indfange ved vores spørgeskemaundersøgelse. Vi forsøger dog, at indfange mere om respondenternes oplevelser ved at foretage interviews med plejepersonalet.

2.3.3. Positive og negative oplevelser

Betingelsen for at opleve livskvalitet er, at individer skal have positive oplevelser i tilværelsen, samt et fravær af negative oplevelser. Individer beskriver selv deres oplevelser, herunder om de er positive eller negative. Der kobles intet normativt til disse beskrivelser. På denne baggrund kan det ikke siges, at det nødvendigvis er godt, at de er glade og ikke triste. Men det er vigtigt, at de, i deres egne fortolkninger, har en positiv opfattelse af deres oplevelser. Livskvalitet er et værdibegreb, hvilket betyder, at det er godt, at folk har det godt og er glade. For at have det godt og have høj livskvalitet, er det ikke nok kun at have det nogenlunde – herunder at have et fravær af negative oplevelser i livet. Der skal være primært positive oplevelser tilstede i tilværelsen for at der er tale om høj livskvalitet (Næss 2001: 14-15). Denne omstændighed betinger os, som forskere til at fokusere på, hvorvidt vores respondenter, plejehjemsbeboerne, oplever besøgshunde som et positivt tiltag i deres hverdag. Vi tilsigter, at undersøge, om besøgshunde medvirker til en oplevelse af øget livskvalitet hos beboerne. Det faktum, at der skal være overvejende positive oplevelser, medfører, at vi skal være opmærksomme på det negative aspekt ligeså. Således, at vi kan måle, at det positive er mere tilstede end det negative hos respondenterne ved deres oplevelser af hundene.

Ifølge Næss kan livskvalitetsbegrebet ikke bruges til, at foretage moralske vurderinger. Morale spiller dog en rolle i begrebet, da de handlinger man som individ udfører, kan have en indvirkning på andres livskvalitet og vice versa. Det er således en vigtig pointe, at individers handlinger er vigtige for hinandens livskvalitet. Handlinger kan såre eller glæde hinanden, og det er derfor en pointe at handle moralsk over for hinanden. Selvom man er venlig som person, kan dette ikke tolkes som lav eller høj livskvalitet, for nogle gange kan denne omsorg være generende for andre og ikke mindst for den der udøver omsorgen i visse tilfælde (Næss 2001: 14-15). Der har længe været megen diskussion om, hvorvidt den positive og negative dimension af livet, kan være én og samme dimension. Altså kan man være glad og ked af det på samme tid? Ved denne definition er konklusionen, at dimensionerne er negativt svagt korreleret, men at de godt kan defineres som to forskellige dimensioner (Næss 2011: 20-21).

2.3.4. Kognitive og affektive oplevelser

Livskvalitet knyttes til de kognitive og affektive oplevelser som individet har. Ved kognitive oplevelser skal forstås opfattelser af os selv, samt vurderinger eller opfattelser af situationer, vi som individer har. Dette kan for eksempel være, at man vurderede sig til at være tilfreds med sit liv. Ved affektive oplevelser skal forstås, de følelser vi har som individer. Eksempelvis oplevelse af fortvivlelse eller glæde i livet. Det førstnævnte bruges af mange livskvalitets forskere rundt omkring i verden. Nogle lægger mere vægt på de affektive aspekter, mens andre lægger vægt på de kognitive. Det kan dog være svært at skelne mellem de to aspekter. Positive og negative oplevelser i livet har både følelsesmæssige og vurderingsmæssige aspekter i sig selv. De vurderinger som individer skaber, påvirker følelserne og følelserne påvirker omvendt vurderingerne. Et eksempel kunne være, at man engagerer sig i en sag, dette kunne være dyrebeskyttelse, fordi man ønsker at beskytte dyrene mod slagtning. Et andet eksempel på en vurdering kunne være, at man vurderede sig selv som en god musiker, og at man er glad og stolt over sig selv at man kan spille et instrument. Vurderinger og følelser spiller sammen og forstærker hinanden, men det er ikke altid nemt at adskille dem (Næss 2001: 15f; Næss 2011: 21).

Det kognitive og affektive aspekt ved de oplevelser, som individer har, kan som nævnt være svært at skelne imellem. Dette vil det formentlig også være for os som forskere, da vi som tidligere nævnt i kapitlet, ikke udspørger respondenterne yderligere ind til de svar, som de afgiver i vores spørgeskemaundersøgelse. Det er selvfølgelig vigtigt, hvordan respondenterne selv oplever og vurderer besøgshundene. Det er derfor vi, som forskere primært bør tage udgangspunkt i de svar og vurderinger, som vi får af respondenterne. Dette spiller yderligere godt sammen med den brugerinddragende evaluering, som vi tilsigter at lave - altså at respondenternes egne stemmer bliver hørt og udgør grundlaget for evalueringen.

2.4 Rapportering af oplevelser

I forbindelse med at få adgang til individers oplevelser og indre tilstand, fremhæver Næss en anerkendt metodisk tilgang kaldet *selvrapporter* (Næss 2001: 44). "*Når det dreier sig om en persons indre tilstand, kan man si at det er denne personen som er den nærmeste til å mene*

noe.” (Næss 2001: 45). Ud fra dette citat fremhæver Næss, at personer besidder en speciel viden om eget liv og omkring egne oplevelser, som vi kan få kendskab til gennem selvrapportering. Samtidigt er det væsentligt at understrege, at disse selvrapporter ikke genererer viden om selve oplevelserne, men derimod giver de os kendskab til rapporteringer af oplevelser, ud fra personernes egne perspektiver (Næss 2001: 44). Hun lægger således vægt på, hvordan rapportering er en aktiv proces for den enkelte person. Selvrapportering kan blandt andet udmønte sig i interviews og spørgeskemaundersøgelser (Næss 2001: 45).

Den enkelte plejehjemsbeboeres besvarelse af spørgeskemaet kan derfor forstås, som en selvrapportering af deres oplevelse af besøgshundes indvirkning på deres livskvalitet. Næss påpeger dog, at selvrapporter ikke nødvendigvis er rigtige (Næss 2001: 44), hvorfor vi må være opmærksomme på, at besvarelserne kan være falske rapporter om beboernes indre tilstand.

Den person, hvis livskvalitet vi undersøger, kalder Næss for hovedpersonen. Selvom hovedpersonen har en speciel viden om eget liv, og at det er denne persons indre tilstand, vi er interesseret i at undersøge, så fremsætter Næss, at vi også kan generere viden om dette gennem rapporter fra andre. Dette er således rapporter fra sekundære-informanter, der har viden omkring hovedpersonen. En sekundær-informant kan blandt andet være en omsorgsperson, der har et professionelt forhold til hovedpersonen (Næss 2001: 45). Vi vælger hermed at inddrage plejepersonalet på plejehjemmene som sekundære informanter, da de kan karakteriseres som beboernes omsorgspersoner. Ved sekundær rapportering kan der, ligesom ved selvrapportering, anvendes spørgeskema og interviews som metodiske tilgange (Næss 2001: 46). Hertil vælger vi, at anvende interviews for at få kendskab til plejepersonalets viden og oplevelser af beboernes indre tilstande i forbindelse med besøgshundene. Den viden, de sekundære informanter kan bidrage med, stammer fra deres observationer og oplevelser i arbejdet med beboerne. Det, plejepersonalet observerer er dog, ifølge Næss, ikke beboernes oplevelser, men derimod deres adfærd. Denne adfærd beretter dog om beboernes indre oplevelser (Næss 2001: 46).

Kapitel 3. Metode og metodologiske overvejelser

Vores fokus er på at undersøge, hvorvidt TrygFondens Besøgshundeordning har en indvirkning på livskvaliteten hos plejehjemsbeboerne på tre udvalgte plejehjem i København. Dette vælger vi at undersøge på baggrund af en brugerevaluering. I brugerevalueringen vælger vi at gøre brug af mixed methods. Dataindsamlingsmetoden består således både af en spørgeskemaundersøgelse, samt tre kvalitative forskningsinterview. Plejehjemsbeboerne udfylder spørgeskemaerne, og vi foretager interviews med plejepersonalet, henholdsvis én person fra hver af de tre plejehjem. Dette vil blive beskrevet nærmere i de følgende afsnit i kapitlet.

Kapitlet er opdelt i tre dele. Første del omhandler brugerevaluering og mixed methods. Anden del omhandler kvantitativ metode, herunder spørgeskemaundersøgelse. Tredje og sidste del omhandler kvalitativ metode, herunder forskningsinterviews.

Pilotprojekt

Projektet ses som et pilotprojekt, eftersom det er en forundersøgelse, der muligvis kan føre til en større undersøgelse. Pilotprojektet fungerer som en test for at se, om den kvantitative tilgang i projektet harmonerer som helhed. Det omhandler både, om det er den rette metode, der er anvendt, om spørgeskemaet fungerer, og om stikprøven er korrekt udvalgt. Dette gøres for at kvalificere undersøgelsen. I pilottesten registreres respondenternes kommentarer og problemer, der opstår i forbindelse med afprøvning af spørgeskemaet (Hansen et al. 2015: 171). Pilottesten kan derfor hjælpe med at erfare om elementer i spørgeskemaet, skal kasseres eller andet skal tilføjes, hvilket formentlig resulterer i, at der er færre fejl i et fremtidigt skema (Rathlev et al. 2017: 60). Derfor forsøger vi at få noteret alt, så eventuelle rettelser kan benyttes til et fremtidigt projekt. Projektet er derfor en mulighed for at finde ud af, hvad der formentlig vil virke i et større projekt, som er altafgørende for at få respondenter til at svare på det, som er hensigten med undersøgelsen.

Del I.

3.1 Brugerevaluering

Projektets fokus på plejehjemsbeboernes oplevelser af besøgshunde undersøges i form af en brugerevaluering. Designet af denne evaluering er udarbejdet ud fra to forskellige evalueringstilgange henholdsvis *brugerevaluering* og *målopfyldelsesevaluering*. Endvidere bærer designet præg af en *bottom-up* orienteret tilgang. Dette vil blive beskrevet nærmere nedenfor.

I praksis er det sjældent, at man oplever en evalueringsmodel i ren form: *"Valg af evalueringsdesign og metode [...] må afhænge af, hvilken viden og information der ønskes, samt hvilke formål inddragelsen skal og kan tjene."* (Krogstrup 2001b: 206). Vores interesse og formål med at lave en brugerevaluering er at undersøge, hvorvidt ordningen med besøgshunde har ført til en oplevelse af øget livskvalitet hos beboere på de udvalgte plejehjem. Vi ser det derfor som relevant at anvende en brugerinddragende tilgang, hvor beboerne bidrager med deres perspektiver i forbindelse med en vurdering af interventionens virkning eller mangel på samme. Årsagen til, at vi betegner evalueringen som en brugerevaluering, og ikke en bruger- og målopfyldelsesevaluering skyldes, at vores evaluering er karakteriseret ved det brugerinddragende element, hvilket står centralt for hele undersøgelsen. Vores hensigt er at inddrage brugerne, og få adgang til deres førstepersonsperspektiv af deres personlige oplevelser af Besøgshundeordningen.

Evaluering kan defineres som en *"[...] systematisk tilbageskuende bedømmelse af processer, præstationer og effekt, som tiltænkes at spille en rolle i praktiske handlingssituationer."* (Bundesen & Falcher 2008: 16). Ved det systematiske element skal der forstås, at der i selve evalueringen skal være redegjort for den valgte metodiske fremgangsmåde, som evalueringen er baseret på, samt redegjort for de genererede data, selve evalueringen bygger på (Dahler-Larsen 2006: 29). De metoder vi vælger at anvende er, som nævnt tidligere, en spørgeskemaundersøgelse samt kvalitative forskningsinterviews. Disse vil blive ekspliciteret yderligere i afsnit 3.2.3 og 3.3.1.

Det retrospektive i evalueringen skal forstås i kraft af, at vi undersøger en allerede implementeret intervention, der har fundet sted i henholdsvis 5 år, 2,5 år og 1,5 år på de tre

involverede plejehjem. Besøgshundeordningen vil fortsat driftes på de forskellige plejehjem, men vi beder beboerne om at vurdere den oplevelse de hidtil har haft med indsatsen. Beboernes vurdering er således retrospektiv.

3.1.1 Brugerinddragelse

Vores evalueringsdesign bærer præg af en brugerinddragende tilgang, da vi ønsker at beboeren vurderer/bedømmer, hvorvidt de oplever en øget livskvalitet på baggrund af Besøgshundeordningen. Vi arbejder ud fra en forståelse af, at brugerne, som i vores tilfælde er plejehjemsbeboerne, udgør et væsentligt bidrag til evalueringen, hvorfor vi vælger at de skal være målgruppen for vores indsats (Krogstrup 2001b: 195). I en brugerevaluering, er det væsentlige spørgsmål, hvordan brugerne erfarer indsatsen (Rieper 2004: 20), og denne pointe harmonerer godt med vores teoretiske tilgang, der netop omhandler det individuelle oplevelsesaspekt.

Det praktiske anvendelsessigte, der fremgår af definitionen af evaluering, skal forstås i kraft af et sigte mod at informere praksis og begrunde praktiske beslutninger om indsatsens fremtid (Bundesen & Falcher 2008: 15). Vores sigte er at skabe viden omkring beboernes oplevelser af øget livskvalitet i forbindelse med den sociale intervention. Vi undersøger, hvorvidt beboerne oplever den tilsigtede virkning, og hvis dette ikke er tilfældet er sigtet at fremhæve eventuelle udfordringer, der problematiserer en realisering af øget livskvalitet hos beboerne.

3.1.2 Den hypotetisk-deduktive tilgang og kriteriefastsættelse

Den fremgangsmåde, vi vælger at gøre brug af, og som gennemsyrrer hele projektet, betegnes den *hypotetisk-deduktive* tilgang (Larsen 2010: 27). Denne tilgang går ud på at undersøge og teste hypoteser med det formål at verificere eller falsificere hypoteserne på baggrund af empirisk materiale (Jørnø 2014: 29, 33). Vi præsenterede vores hypoteser i afsnit 1.7, og det er disse, vi er interesserede i at få be- eller afkræftet på baggrund af den brugerevaluering, vi udarbejder.

Vi er bevidste om, at begrebet livskvalitet er et abstrakt begreb for plejehjemsbeboerne at forholde sig til, og vi vælger derfor at fremhæve og gøre brug af et udvalg af Næss'

begreber, som hun forbinder med livskvalitetsbegrebet. Udvælgelsen understøttes af følgende pointe: *”For at kunne foretage en bedømmelse af indsatsen, er en evaluering altså nødt til at lægge nogle forestillinger til grund for, hvad der skal anses for succeskriterier og fiaskokriterier for indsatsen.”* (Bundesen & Falcher 2008: 13). I vores spørgeskema skal de positive følelser: *glæde, engagement og kærlighed*, forstås som succeskriterierne, og de negative følelser: *nedstemthed, angst og ensomhed*, forstås som fiaskokriterierne. Både succes- og fiaskokriterierne er væsentlige at inddrage i denne sammenhæng, da Næss fremsætter, at livskvalitet handler om tilstedeværelse af positive følelser og samtidigt fraværelse af de negative følelser. En nærmere beskrivelse af udvælgelsen af begreber fremgår af afsnit 3.2.2. Ovenstående begreber danner således rammen for den brugerevaluering, vi tilsigter at udarbejde i dette projekt. Det er med udgangspunkt i disse, vi måler, om besøgshundene har en indvirkning på respondenternes livskvalitet. Vi har således forud for evalueringen formuleret de hypoteser, samt kriterier vi vil teste gennem undersøgelsen.

3.1.3 Målopfyldelsesevaluering

Evalueringsdesignet bærer, som nævnt tidligere, præg af en målopfyldelsesevaluering. Formålet med en målopfyldelsesevaluering er at vurdere: *”[...] hvorvidt de politisk formulerede målsætninger er indfriet.”* (Krogstrup 2001a: 96). Formålet er at undersøge, hvorvidt den sociale indsats har den ønskede indvirkning. Dette fokus på målopfyldelse kommer til udtryk i vores evaluering ved, at vi er interesserede i at undersøge, hvorvidt beboerne oplever øget livskvalitet på baggrund af interventionen. Det er således virkningen (outcome) af interventionen dette projekt beskæftiger sig med, og som beboerne skal være med til at vurdere/bedømme.

3.1.4 Mixed methods

I dette projekt vil vi gøre brug af mixed methods, der karakteriseres således: *”Mixed methods er en betegnelse for forskning, der benytter sig af et forskningsdesign, som kombinerer forskellige kvantitative og kvalitative metoder [...]”* (Jæger 2016: 301).

Vi vil, som nævnt tidligere, både anvende kvantitative metoder i form af en spørgeskemaundersøgelse, samt kvalitative metoder i form af tre forskningsinterview. Formålet med denne kombination er at opnå en nuanceret og fyldestgørende viden omkring plejehjemsbeboeres oplevelse af øget livskvalitet i forbindelse med Besøgshundeordningen. I projektet ses kvantitativ metode som værende den primære metode, og kvalitativ metode som den sekundære metode. Med brugen af mixed methods i dette projekt, sigter vi mod en dækkende og gennemsigtig besvarelse af vores problemformulering. Dette især med henblik på, at vi beskæftiger os med en udfordret målgruppe, da beboerne på forskellige måder kan være begrænset i deres kommunikationsevner eller har udfordringer i forhold til deres helbred, fysisk som psykisk. Ud fra denne kendsgerning anser vi, at personalet besidder viden om praktiske forhold vedrørende Besøgshundeordningen, som beboerne ikke besidder. Samtidigt har personalet personlige oplevelser og vurderinger af ordningens indvirkning på beboernes humør og adfærd, hvilket vi kun kan få kendskab til gennem personalets sekundære-rapportering. Disse personlige vurderinger og oplevelser ønsker vi i en analytisk sammenhæng at anvende som supplement til beboernes besvarelser af spørgeskemaet.

Gennem projektet integrerer vi de to metodiske tilgange på forskellige niveauer, og vi vil eksplicitere, hvordan vi gør dette med udgangspunkt i tre integrationsformer: *design-*, *data-* og *analyseintegration* (Frederiksen 2014: 20f). Yderligere supplerer vi med den form for metodeintegration, vi foretager.

Designintegrationen kommer til udtryk ved at vi fremsætter forskningsspørgsmål, der er målrettet det samme aspekt af interventionen, men ud fra forskellige perspektiver. Plejehjemsbeboerne bliver bedt om at besvare spørgeskemaet på baggrund af egne oplevelser af øget livskvalitet i forhold til besøgshunde. Plejepersonalet bliver bedt om at berette om egne oplevelser af øget livskvalitet hos beboerne på baggrund af deres egne observationer. Vi anvender således de metodiske tilgange til at belyse det samme fænomen, men ud fra forskellige perspektiver.

Der skelnes overordnet mellem tre fremgangsmåder inden for mixed methods: *"Metoderne kan anvendes i et sideløbende forløb, i et sekventielt forløb, eller de kan indlejres i hinanden [...]"* (Jæger 2016: 309). Vi vil anvende metoderne sideløbende forstået på den måde, at vi

indsamler besvarelser af spørgeskemaer fra beboerne, hvorefter vi foretager interviews med personalet. Det ene datamateriale udgør dog ikke udgangspunktet for det andet.

I analysen integrerer vi metoderne ved at kombinere de to datasæt i en samlet analyse, men her vælger vi, at de kvantitative data er den primære empiri, og de kvalitative data er den sekundære empiri. Vi vil prioritere beboernes besvarelser først og dernæst fokusere på data fra de kvalitative interviews med personalet med henblik på at nuancere beboernes besvarelser, samt udfylde eventuelle mangler i det kvantitative datasæt.

Del II.

I denne del af kapitlet fremgår først et overordnet afsnit omkring *kvantitativ metode*. Herefter udfolder vi et afsnit om *målgruppe* med dertilhørende underafsnit: *respondenter, plejehjem, population og stikprøve* samt *adgang til feltet*. Dernæst følger et afsnit om *operationalisering af vores* teoretiske begrebsapparat. Dette afsnit leder videre til en uddybning af vores *spørgeskemaundersøgelse*, herunder afsnittene: *dataindsamling og validitet, reliabilitet og generaliserbarhed*. I forlængelse af dette fremgår et afsnit om *databelhandling*, og næstsiddst vil fremgå et afsnit omkring vores metodiske overvejelser og refleksioner. Til sidst bliver del II rundet af med et afsnit om de *etiske overvejelser* vi har haft i forbindelse med anvendelse af den kvantitative dataindsamlingsmetode.

3.2 Kvantitativ metode

Kvantitative metoder karakteriseres som *confirmatory*¹ (Johnson & Christensen 2017: 34), og er deskriptive, hvilket vil sige, at man er interesseret i at beskrive eller kortlægge repræsentative forhold (Harboe 2006: 33, 38). Formålet er at teste hypoteser vedrørende forhold i den givne population med henblik på at skabe viden om menneskelig adfærd, herunder holdninger, opfattelser samt oplevelser (Kristensen & Hussain 2016: 14).

Kvantitative metoder kan: "[...] *komprimere store datamængder til mere håndterbare og fortolkelige statistiske størrelser, der giver en god fornemmelse af ellers komplekse*

¹ Forklarende, bekræftende

datastrukturer.” (Kristensen & Hussain 2016: 20). Dette kaldes kvantificering, hvor fænomener omskabes til tal, hvorved det bliver muligt at udføre målinger (Jørnø 2014: 28).

Kvantitative metoder genererer talmæssig empiri, der betegnes som hårde data. De relevante data for undersøgelsen udvælges på forhånd, og det er derfor væsentligt at have indsigt i det fænomen, der er genstand for undersøgelsen (Harboe 2006: 31). En analyse udarbejdes på baggrund af de hårde data, og det er datas udbredelse snarere end datas indhold, der er i fokus i denne analysetilgang (Harboe 2006: 39). De hårde data, vi beskæftiger os med er indsamlet via spørgeskemaundersøgelsen. På baggrund af denne er vi interesserede i at skabe overblik over generelle forhold i populationen og teste for vores hypoteser.

Kvantitative genererede resultater fremstår ofte som fakta (Launsø et al. 2011: 15), men det er ved anvendelse af kvantitative måleresultater væsentligt at være opmærksom på, at der ikke er tale om sandheder, men derimod om sandsynligheder. Dette skal forstås i kraft af, at: *”[...] et tal er en indikator på, at noget forholder sig på en bestemt måde.”* (Jørnø 2014: 31). De måleresultater vi får på baggrund af vores spørgeskemaundersøgelse vil således indikere nogle bestemte forhold, der er gældende for populationen, men der vil ikke være tale om deciderede sande forhold.

3.2.1 Målgruppe

I udarbejdelsen af spørgeskema, er det essentielt at gøre sig overvejelser omkring målgruppen i forhold til, hvordan man skal forholde sig til lige netop denne. Disse refleksioner vil fremgå i de tre nedenstående afsnit; respondenter i afsnit 3.2.1.1, population og stikprøve i afsnit 3.2.1.2 og adgang til feltet i afsnit 3.2.1.3

3.2.1.1 Respondenter

Vores målgruppe i undersøgelsen er ældre, der bor på plejehjem i København, som er tilknyttet interventionen, Besøgshunde. I forlængelse heraf, har vi forsøgt at sætte os ind i, hvilken målgruppe det er vi har med at gøre, og hvilke udfordringer denne målgruppe

eventuelt kan have. I den forbindelse har vi endvidere gjort os overvejelser over, hvilken betydning det kan have for den data vi får produceret.

En målgruppe bestående af ældre mennesker kan ofte betegnes som en "svær" gruppe, idet at man i værste fald kan risikere ikke at få de besvarelser man bestræber på at få. Det kan resultere i at vi får få besvarelser eller dårlige besvarelser, som dermed kan have den konsekvens at de ikke kan bruges til kvalitetssikre analyser (Hansen et al. 2015: 51). Det, som kan forårsage at vi ikke får den data vi efterstræber kan skyldes at de ældre på plejehjemmet ikke mentalt er i stand til at deltage, eller ikke forstår og kan huske det vi spørger dem om, og derfor stopper med at deltage i undersøgelsen. En udfordring kan ligeledes være at det kun er de friske ældre man ofte får i tale, og dermed undlader man at høre, hvad de andre har at sige. Ydermere er det også væsentligt at have fokus på, at der kan være en barriere i forhold til sproget.

3.2.1.1.1 Plejehjem

Som det nævnes i ovenstående afsnit, består vores undersøgelse af ældre på plejehjem i København, hvor alle har det til fælles, at de er tilknyttet Besøgshundeordningen. Vi har formået at få tre plejehjem til at deltage i vores projekt. I nedenstående tabel, findes en oversigt over de forskellige plejehjem.

Tabel 1. Oversigt over plejehjem

Plejehjem	Beliggenhed	Beboere	Beboere tilknyttet	Hvor ofte får de besøg	Hvor længe har det været en del af Besøgshunde	Hunde tilknyttet
Slottet	Nørrebro	111	20	Hver onsdag	2,5 år**	1
Tingbjergghjemmet	Brønshøj	55	40	Hver anden måned	5 år	1
Dybenskærhave	Hvidovre	72	23	Forskelligt*	1,5 år	9

* På Dybenskærhave er det forskelligt, hvornår besøgshundene er på besøg. Nogen kommer hver uge, andre en gang om måneden. I gennemsnit er der to til tre hunde på besøg i huset om ugen²

** Informanten, Annitta, fortæller, at de har været tilknyttet Besøgshundeordningen i 2,5 år, som det også fremgår i tabellen. Dog har den udover det, været implementeret i en årrække, som er ukendt³.

3.2.1.2 Population og stikprøve

Det fremtræder i ovenstående afsnit at populationen er ældre mennesker på plejehjem, som er en del af interventionen, Besøgshunde. Efter populationen er besluttet, er det centralt at tage stilling til, hvor mange af populationens enheder det er nødvendigt at stille spørgsmål til. Stikprøvebaserede undersøgelser er altså en alternativ løsning, når man ikke kan vælge totaltællingen, hvor hele populationen deltager i undersøgelsen. Dette er ofte svært i praksis at gennemføre, og derfor tages der ofte andre metoder i brug, hvor mindre dele undersøges, altså ved at der tages en stikprøve af undersøgelsens population (Møller 2016: 194). Refleksionen omkring udvælgelsen er vigtig, fordi den kan påvirke repræsentativiteten (Møller 2016: 195). I projektet har vi valgt at anvende en klyngeudvælgelse, hvor der indledningsvist gennemføres en gruppering af enheder i klynger. Vores population er allerede naturligt inddelt i grupper, som består af de forskellige plejehjem. Efterfølgende skal der udvælges en delmængde af disse klynger, hvori vi har valgt at anvende klynger, som er beliggende i Københavnsområdet (Møller 2016: 195). Følgende

² Se bilag 4:6

³ Se bilag 6:14

projekt er et pilotprojekt, som vi udfoldede i introduktionen til kapitlet, og derfor afgrænser vi os fra at skulle give spørgeskemaet til alle, når vi er ude for at teste om vores spørgeskema virker. Det gør vi ved at inddrage tre plejehjem i Københavnsområdet. En ulempe ved at vælge et klynge-design kan være at respondenterne ofte vil ligne hinanden inde for klyngerne (Bay & Rathlev 2017: 39). I dette projekt kan nævnte problem opstå, hvilket måske kan betyde at flertallet er glade for besøgshunden, fordi de måske på det givne plejehjem gør meget ud af det, og ofte får besøg af hunden, hvor andre plejehjem måske kun får besøg, hver anden måned af besøgshunden. Fremfor, hvis man ikke udvalgte klynger, men udvalgte personer, som er en del af ordningen ville man måske få en anden form for besvarelse af spørgeskemaet. Det nævnte kan have en indvirkning på om vores data bliver valid. På baggrund af dette har vi derfor taget højde for, at det er relevant at inddrage flere klynger, altså flere plejehjem, hvorfor vi har valgt tre plejehjem.

Hensigten med at tage en stikprøve i populationen, er at nå resultaterne, som dermed gælder for hele populationen, altså at kunne generalisere resultater (Møller 2016: 195).

Fordelingen af besvarelser på spørgeskemaer i stikprøven, ses i nedenstående tabel.

Tabel 2. Mulige besvarelser

Plejehjem	Beboere, som er en del af ordningen	Respondenter	Svarprocent
Slottet	20	10	50 %
Tingbjergghjemmet	40	21	52 %
Dybenskærhave	23	5	21 %
Total	83	36	43 %

43 % af de mulige respondenter har besvaret vores spørgeskema. Det ses, hvordan der er en forskel på svarprocenten på de tre plejehjem. På Slottet og Tingbjergghjemmet er svarprocenten 50 % og 52 %, det vil sige at halvdelen af de involverede personer har besvaret spørgeskemaet. På Dybenskærhave er svarprocenten kun på 21 %, fordi det kun er lykket os at få 5 besvarelse ud af 23 mulige.

3.2.1.3 Adgang til feltet

Helt konkret har vi, som en start, undersøgt TrygFondens hjemmeside (Link 14), hvor det fremgår, hvilke plejehjem, der er en del af Besøgshundeordningen. Efterfølgende har vi sendt mails ud til forskellige plejehjem i Københavnsområdet og omegn, som beskrevet i ovenstående afsnit. I mailen (Bilag 1) har vi tydeliggjort, hvad vores undersøgelse går ud på, hvem vi ønsker at inddrage i vores undersøgelse samt, hvem vi er. Derudover nævnes længden på spørgeskemaet, så personalet er opmærksomme på, at det er korte og nemme spørgsmål vi ønsker at stille deres beboere. Vi har forsøgt at tilpasse os de ældre og personalet på plejehjemmene, ved at eksplicitere at vi deltager på deres præmisser, i forhold til, hvornår de vurderer at det er passende for os at udføre vores besøgsinterview.

Der gik et par dage før vi modtog svar fra dem, et plejehjem havde brug for uddybelse, hvor et andet sagde ja til vores forespørgsel på undersøgelsen. Derudover formodede vi, at vi måske ville få flere hurtige svar, hvis vi kontaktede de forskellige plejehjem, ved at ringe til dem. Vi fik forbindelse til flere plejehjem, hvor ét sagde ja til os og et andet ville vende tilbage efter at have snakket med den person, som er tilknyttet Besøgshundeordningen på plejehjemmet. Alt i alt fik vi tre plejehjem, vi havde faktisk fire, men det ene var vi nødt til at afskrive, eftersom de kun kunne tilbyde os to til fire respondenter, hvilket vi antog eventuelt kunne medføre negative udfordringer i forhold til de statistiske beregninger senere hen.

Vi er blevet opmærksom på, at efter vi har modtaget mails tilbage fra de forskellige plejehjem, at vi formentlig ikke har været eksplicitte nok i vores mail. Der er opstået tvivl omkring, hvor mange respondenter vi skulle bruge i vores undersøgelse. Det fremgår i mailen, at vi var interesseret i at uddele spørgeskemaet til beboerne på plejehjemmet, men ikke at vi var nødt til at have et minimumskrav, for at kunne udføre statistiske beregninger i vores analyse⁴.

3.2.2 Operationalisering af det teoretiske begrebsapparat

Livskvalitet er, som nævnt tidligere, et abstrakt begreb, der kan have forskellige betydninger alt efter hvilken sammenhæng det anvendes i, og alt efter hvilken teoretisk tilgang der anvendes. Vi anvender en psykologisk forståelse af livskvalitet, hvor både positive og negative oplevelser har betydning for den enkeltes oplevelse af livskvalitet. Vi ønsker at

⁴ For uddybelse, se bilag 1

indfange livskvalitetsbegrebet empirisk, hvorfor vi må kravle ned ad abstraktionsstigen (Clement 2017a: 94). Dette betyder, at vi må foretage en operationalisering af vores teoretiske begreb, hvorved vi gør livskvalitetsbegrebet empirisk målbart. Dette med henblik på at kunne udarbejde konkrete spørgsmål til plejehjemsbeboerne, så vi kan indsamle det empiriske materiale, der skal til for, at vi kan teste vores hypoteser, samt besvare problemformuleringen. Om end vores respondenter havde forståelse for livskvalitetsbegrebet, så er det væsentligt at være opmærksom på, at begreber reflekterer forskellige opfattelser, værdier og holdninger (Clement 2017a: 91), og ord kan således helt konkret opfattes forskelligt, alt afhængigt af, hvem man spørger, og i hvilken kontekst, der spørges ind til (Clement 2017a: 91). Det er derfor væsentligt at vi konkretiserer og operationaliserer vores teoretiske begreb, således at der ikke opstår fejlfortolkninger. Fejlfortolkninger vil nemlig forårsage upålidelige svar og mindske undersøgelsens validitet (Clement 2017a: 91).

På baggrund af de positive og negative oplevelser, som Næss fremhæver i sin teori, uddybet i afsnit 2.3, vælger vi at beskæftige os med henholdsvis *glæde*, *engagement*, *kærlighed*, samt *nedstemthed*, *angst* og *ensomhed*. Dette er de oplevelser, vi ønsker at måle på, i forbindelse med beboernes oplevelse af livskvalitet på baggrund af interventionen Besøgshunde. Da vi ikke kan måle direkte på beboernes livskvalitet, vælger vi at anskue ovenstående oplevelser som indirekte indikatorer på livskvalitet hos beboerne. Indikatorer er en indirekte målestok, der kan anvendes, hvis det ikke er muligt at måle direkte på det, man ønsker (Clement 2017a: 95). De følelser, vi har udvalgt, er beboerne bekendt med i deres hverdagsliv, og beboernes selvrapporing af oplevelsen af glæde, kærlighed, engagement, nedstemthed, angst og ensomhed, skal forstås som indikatorer på livskvalitet. Oplevelserne indikerer, hvorvidt, eller i hvilket omfang, beboerne oplever øget livskvalitet eller mangel på samme. Indikatorerne kan karakteriseres som *formative*⁵ (Clement 2017a: 97), og det karakteristiske ved denne form for indikator er, at de tænkes at påvirke den ikke direkte målbare variabel, som i vores tilfælde er livskvalitetsbegrebet. I kraft af vores teoretiske position antager vi, at de positive og negative følelser påvirker beboernes

⁵ årsagsindikatorer (ibid.)

livskvalitet, og deres livskvalitet kan derved måles ud fra vægtningen af de udvalgte følelser inkluderet i spørgeskemaet.

I spørgeskemaet afdækker vi de forskellige følelser ved at spørge ind til dem både direkte og indirekte.

Glæde:

I forbindelse med glæde stiller vi spørgsmålet: "Bliver du glad, når hunden er på besøg?" (Bilag 2: 2). Her spørger vi direkte ind til glædesfølelsen, men vi stiller også spørgsmål til beboerens humør, når besøgshunden kommer og går samt, om han/hun ser frem til, at besøgshunden skal komme på besøg (Bilag 2: 3f). Her har beboeren mulighed for at svare "Godt" og "Ja", hvilket vi anser som et udtryk for glæde.

Engagement:

Følelsen af engagement kommer indirekte til udtryk ved spørgsmålet, om beboeren har lyst til at være sammen med hunden samt, om beboeren ser frem til, at besøgshunden skal komme på besøg (Bilag 2: 2, 4).

Kærlighed:

Følelsen af kærlighed kommer til udtryk ved spørgsmålet, om beboeren holder af besøgshunden (Bilag 2: 3). Her spørger vi også indirekte ind til kærlighedsfølelsen, som her forbindes til det relationelle og det forhold, som den enkelte beboer har til hunden.

Nedstemthed:

Følelsen af nedstemthed bliver der ikke direkte spurgt ind til, men det kommer til udtryk ved, at vi spørger: "Bliver du trist, når hunden er på besøg?" (Bilag 2: 2).

Angst:

Følelsen af angst spørger vi heller ikke direkte ind til. Her gør vi brug af ordet urolig, som synonym til angst. Vi stiller spørgsmålet, om beboeren bliver urolig, når hunden er på besøg, og i denne forbindelse stiller vi også spørgsmål til beboerens følelse af tryghed (Bilag 2: 3). Tryghed indgår ikke, som en af følelser, vi beskæftiger os med, men vi anser her, at en

følelse af tryghed, står som modpol til angst, men at et fravær af tryghed understøtter angstfølelsen hos beboeren.

Ensomhed:

Følelsen af ensomhed spørger vi indirekte ind til, ved at bede beboeren om, på en skala fra 1-5 at vurdere, hvor meget de sætter pris på besøgshundens selskab (Bilag 2: 3).

Spørgsmål nummer 9 og 11 (Bilag 2: 3f) er neutrale spørgsmål, hvor beboeren selv kan afkrydse den positiv eller negativ følelse, som de oplever i forbindelse med besøgshunden. Ved alle spørgsmål gør det sig gældende, at beboerne kan ytre tilstedeværelse eller fravær af negative og positive følelser.

3.2.3 Spørgeskemaundersøgelse

I følgende afsnit vil vi behandle de metodiske overvejelser, der er opstået i forbindelse med udarbejdelsen af vores spørgeskema.

Som tidligere nævnt, tager projektet primært udgangspunkt i en kvantitativ metodisk tilgang. Vi har derfor valgt at benytte os af spørgeskemaer til indsamling af empiri. Vi benytter spørgeskemaet til at teste vores hypoteser, som er præsenteret i afsnit 1.7. Derudover er spørgsmålenes formål at belyse projektets problemstilling, som nævnt, at undersøge om ordningen, Besøgshunde, har en indvirkning på beboernes livskvalitet på de tre plejehjem.

Generelt i arbejdet med spørgeskemaer, opstår der ofte spørgsmål som for eksempel: Hvordan udformes et godt spørgsmål? Hvilke svarkategorier skal man vælge? Skal der være en "Ved ikke"-svarkategori? Og så videre. Foranstående spørgsmål er vigtige at gennemtænke, da det har en betydning for, om den viden vi indsamler, kan bruges til noget. Det vil sige, om det kan sige noget om beboernes oplevelse af besøgshunde på de tre plejehjem. Det er nemlig os, som har udarbejdet spørgeskemaet, der kan påvirke kvaliteten af det (Clement 2017b: 115). Derfor vil spørgsmål som disse, behandles i dette afsnit.

Der eksisterer forskellige indsamlingsmetoder i arbejdet med spørgeskemaer, og i nærværende projekt benytter vi os af besøgsinterview. Besøgsinterviewet har den fremgangsmåde, at interviewereren er i direkte kontakt med respondenteren, og eventuelt

læser spørgsmålene højt samt hjælper og forklarer, hvis dette findes nødvendigt. Besøgsinterviewet kan være tidskrævende at udføre, idet det fordrer en personlig aftale mellem interviewer og respondent (Møller 2016: 189). En fordel ved denne metode er, at man kan styre dataindsamlingen og sikre sig, at respondenterne forstår spørgsmålene (Hansen et al. 2015: 121). Begrundelsen for valget af lige netop denne metode, er på baggrund af vores målgruppe. Vi antager, at det er den bedste måde at besvare vores problemformulering på, eftersom vi i samarbejde med de ældre kan få dem til at svare på spørgsmålene, hvilket kan påvirke validiteten positivt. Vi formoder, at der kan opstå visse problematikker, såfremt vi for eksempel vælger spørgeskema, der skal besvares på internettet. Nævnte problematik skyldes, at over halvdelen af de 75 til 89-årige aldrig har benyttet internettet (Danmarks Statistisk 2013 I: Hansen et al. 2015: 57), og derfor vil det være problematisk at udføre undersøgelsen med denne metode, i forhold til vores målgruppe.

Der er genereret forskellige råd i forbindelse med udarbejdelsen af spørgsmål til spørgeskema. De relevante råd vil vi kort præsentere i omkringværende afsnit, da vores spørgsmål er konstrueret efter disse. Det er vigtigt at være opmærksom på, at spørgsmålene ikke er upræcist formuleret, da konsekvensen heraf kan betyde, at respondenterne ikke forstår spørgsmålet efter hensigten, hvilket kan medføre reliabilitetsproblemer (Clement 2017b: 116). Yderligere er det væsentligt at have for øje, hvilket ordvalg der anvendes. Der skal sørges for, at alle forstår de ord som benyttes. Ligeledes er det relevant, at spørgsmålene ikke er for lange og fulde af unødvendige ord. Det er et centralt opmærksomhedspunkt i projektet, eftersom målgruppen, som tidligere nævnt, er bestående af ældre mennesker, som muligvis ikke vil forstå spørgsmålet, hvis sproget er for akademisk eller ukonkret. Det har vi taget højde for i udarbejdelsen af spørgeskemaet, der eksemplificeres som følgende: *"Bliver du glad, når hunden er på besøg?"* (Bilag 2: 2). Det fremhæves gennem dette eksempel, hvordan der sigtes mod at spørgsmålet skal tilpasses til målgruppen. De ord, der indgår i dette spørgsmål er ord, ældre mennesker burde forstå. Det kan endvidere vanskeliggøre processen, hvis spørgsmålene er for lange og dermed kan resultere i, at de ældre mennesker glemmer spørgsmålet eller slet ikke forstår det. En udfordring kan være, at de ældre mennesker har svært ved at huske, og derfor er det relevant i vores spørgsmål, at der ikke stilles for mange spørgsmål, som omhandler noget

langt tilbage i tiden (Clement 2017b: 118). Vi stiller blandt andet et spørgsmål, som lyder således: *“Hvordan er dit humør efter besøg af hunden?”* (Bilag 2: 4). Der er en formodning om, at respondentens hukommelse ikke vil stå i vejen for besvarelse af, hvordan deres oplevelse var, efter besøgshunden havde været der. Herved er det vurderet, at spørgsmålet er tilpasset målgruppen, og dermed at spørgsmålet ikke kræver, at der skal huskes langt tilbage i tiden. I forbindelse med længden af spørgeskemaet, har vi dermed også overvejet, hvor mange spørgsmål vi kan have med, i forhold til målgruppen. Beslutningen resulterer i, at spørgeskemaet skal være kort, så respondenterne forhåbentligt vil gennemføre spørgeskemaet. Denne beslutning betyder, at der vil være 11 spørgsmål med et maksimum af tre svarkategorier. Som nævnt indledningsvist i afsnittet, er det essentielt at have disse råd med i sin udformning af spørgsmål, fordi det netop kan påvirke kvaliteten af spørgeskemaet. I relation til dette, er det ligeså relevant at være dybdegående i udarbejdelse af tilhørende svarkategorierne. Svarkategorierne skal være gensidigt udelukkende, balancerede og udtømmende (Hansen et al. 2015: 160), fordi hensigten er at respondenterne ikke skal være i tvivl om, hvilken kategori han eller hun skal placere sig i (Hansen et al. 2015: 163).

Derudover er det væsentligt at diskutere, hvorvidt man ønsker at tilføje en *“Ved ikke”*-kategori. Ulempen er at man kan risikere, at for mange vælger denne svarmulighed, hvilket har betydning for undersøgelsens udfald. Men hvis den ikke inddrages, kan det betyde, at man ikke imødekommer respondenterne i forhold til, at de skal kunne svare *“Ved ikke”*, hvis de oprigtigt ikke ved det. Det er der en vigtighed i, for hvis de svarer noget, som de i virkeligheden ikke mener, kan det medføre konsekvenser for validitet af undersøgelsen (Hansen et al. 2015: 164). Vi har derfor besluttet at give respondenterne mulighed for, at kunne svare *“Ved ikke”*.

Ydermere kan rækkefølgen på placeringen af spørgsmålene have indflydelse på, hvordan respondenterne svarer. Erfaringer har vist, at hvordan respondenter svarede på de tidligere spørgsmål, kan have betydning for, hvordan han/hun svarer på det efterfølgende spørgsmål (Hansen et al. 2015: 176). I vores projekt er vi opmærksomme på dette i arbejdet med spørgsmålene. Dette kommer til udtryk ved, at vi stiller to spørgsmål efter hinanden, som

står i kontrast til hinanden. Først spørger vi: *“Bliver du glad, når hunden er på besøg?”*, hvor de tilhørende svarkategorier er: *“Ja”*, *“Nej”* og *“Ved ikke”*. Herefter stiller vi spørgsmålet: *“Bliver du trist, når hunden er på besøg?”* med samme svarmuligheder som ovenstående (Bilag 2: 2). Dette gøres for at se, om respondenterne svarer validt på spørgsmålet. Det er også for at dobbelttjekke, om respondenterne har samme holdning hele vejen igennem spørgeskemaet. Indledningsvist i spørgeskemaet har vi to spørgsmål, der omhandler baggrundsvariable, som belyser respondentens køn, og hvilket plejehjem, de bor på. Vi besluttede, at disse var den vigtigste baggrundsviden. Dette betyder, at vi ser bort fra alder og andre baggrundsvariable, da vi har vurderet, at det ikke har relevans for vores undersøgelse. De to valgte baggrundsvariable medvirker til, at det efterfølgende er muligt at identificere sammenhænge i data, på baggrund af besvarelsesmønstre hos spørgeskemaets respondenter (Møller 2016: 196). Efter udarbejdelse af spørgeskemaet, er det relevant at danne sig et overblik over respondenternes svar, hvilket vi blive præsenteret i næste afsnit.

3.2.3.1 Dataindsamling

Som det fremgår i afsnit 3.2.1.3, har vi uddelt spørgeskemaer til vores respondenter på de tre plejehjem. Den forudgående undersøgelse involverede 83 personer, som er en del af Besøgshundeordningen, hvor 36 personer besvarede vores spørgeskema. Begrundelsen for, at det resulterede i 36 spørgeskemaer ud af 83 mulige, er blandt andet, som tidligere nævnt, at vores målgruppe defineres som svær. Plejehjemsbeboerne kan have svært ved at kommunikere verbalt, de kan være syge eller lignende. Førnævnte problemstillinger blev bekræftet på plejehjemmet ved, at flere af de ældre ikke havde lyst til at deltage i undersøgelsen, og nogle havde ikke mulighed for at deltage, på baggrund af deres dårlige kommunikationsevner eller på grund af sygdom. Videre overvejelser omkring dette vil fremgå i afsnit 3.2.6. Ude på de tre plejehjem gik vi rundt sammen med den frivillige hundeejer samt besøgshunden. Efter de ældre havde fået besøg af hunden, havde vi mulighed for at stille spørgsmålene, hvis de ældre accepterede dette.

Tabel 3. Gennemførte besvarelser

Plejehjem	Antal spørgeskemaer	Ikke gennemførte spørgeskemaer	Procent
Slottet	10	2	20 %
Tingbjergghjemmet	21	0	0 %
Dybenskærhave	5	0	0 %
I alt	36	2	5 %

Nogle af respondenternes besvarelser er ikke komplette, hvilket vil sige at alle spørgsmål i det pågældende spørgeskema ikke er udfyldt.

3.2.3.2 Validitet, reliabilitet og generaliserbarhed

Efter indsamling af data, via vores spørgeskemaer, er det relevant, før man begynder på analysen, at overveje, hvorvidt den indsamlede data har opnået en kvalitet, som gør den brugbar i en analyse. Spørgsmålene i spørgeskemaet skal både være pålidelige og gyldige. Det betyder, at kvaliteten af spørgeskemaet vurderes ud fra pålidelighed, også kaldet reliabilitet, som betyder, hvor stabile spørgsmålene er, i forhold til, om vi kan stole på det, vi måler. Det er vigtigt at spørgsmålet måles præcist, uden fejl (Møller 2016: 199). Kvaliteten måles ligeledes ud fra gyldighed, også kaldet validitet, som handler om at undgå systematiske fejl altså, hvorvidt man reelt måler på det, som man stræber mod at undersøge. Der kan forekomme problemer i forhold til validitet, fordi det kan være vanskeligt at måle fænomener, som ikke er direkte observerbare, som for eksempel et holdningsspørgsmål. Det betyder, at fænomenet måles indirekte ved brug af spørgsmål, som vurderes kan svare på det, der sigtes mod at undersøge. I forlængelse heraf, kan det betyde, at der kan opstå et validitetsproblem. Det er derfor vigtigt i projektet at bevare et kritisk overblik i forhold til validitet (Møller 2016: 200). Vores projekt stiler mod at besvare holdningsspørgsmål, og dermed kan der opstå validitetsproblemer. Vi spørger respondenterne om deres oplevelser og holdninger til Besøgshunde, hvilket gør, at vi ikke direkte kan observere, hvordan de oplever denne intervention. Som tidligere nævnt i 3.2.3,

stiller vi to modsatte spørgsmål i forlængelse af hinanden, for at sikre at respondenterne svarer troværdigt, som dermed får betydning for reliabilitet og validitet (Hansen et al. 2015: 176-177). Vi kan se at, hvis respondenter svarer modsat, så er vi klar over, at de ikke svarer troværdigt på spørgeskemaet og dermed kan undersøgelsen ikke bruges i analysen.

Muligheden for generalisering knyttes til spørgsmålet om stikprøvens repræsentativitet i forhold til hele populationen. Ofte vil en del af respondenterne i en stikprøve ikke bidrage i undersøgelsen, eller kun besvare dele af undersøgelsen, hvilket kan påvirke muligheden for at generalisere (Møller 2016: 196). Det kan være svært at generalisere på baggrund af vores stikprøve, fordi det ikke er tilfældigt udvalgte klynger, og fordi vi ikke har nok klynger inddraget. Dette betyder, at der ikke er mulighed for en statistisk generalisering.

3.2.4 Databehandling

Den data vi indsamler via vores spørgeskemaer skal behandles, før vi kan analysere og arbejde med den. Vi bruger programmet SPSS⁶ (Statistical Package for the Social Sciences) til at behandle vores data. I dette program har vi mulighed for at samle, sortere og lave en række statistiske tests af den indsamlede data (Bay & Rathlev 2017:41).

Vi benytter os af to forskellige variable fra vores spørgeskema henholdsvis nominelle og ordinale variable. Nominelle variable kendetegnes ved, at dens kategorier er forskellige, men man kan ikke rangordne svarkategorierne. Endvidere er svarkategorierne gensidigt udelukkende, og man kan kun vurdere, om besvarelser af svarkategorierne er lig hinanden eller forskellige. Ordinale variable kendetegnes ved, at der er en rækkefølge mellem de givne kategorier. Svarene i disse variable kan rangordnes, og besvarelser beretter ikke kun, om de er lig hinanden eller forskellige, de fortæller også, hvor den enkelte svarkategori er placeret i forhold til de øvrige kategorier (Gundelach 2017: 193f). Med brugen af disse variable og for at besvare vores hypoteser og problemformulering benytter vi os af frekvenstabeller, indekstabel, Chi²-tests og T-tests som statistiske redskaber til at behandle og analysere vores data.

Tabeller er en god hjælp til at danne overblik over de data, man har indsamlet. Dette gælder specielt for ordinale og nominelle variable, da der ikke er mange værdier i disse (Hussain 2016: 236). Vi benytter os ligeledes af tabeller til at præsentere vores data i analysen.

⁶ Datahåndteringsprogram

Frekvenstabeller og indeks bruges til at danne et overblik over fordelingen i vores variable. Vi inddrager en indekstabel, som vi vælger at kalde et livskvalitetsindeks. Indekset er udarbejdet på baggrund af de fem spørgsmål i spørgeskemaet, der knytter an til oplevelsen af positive følelser i forbindelse med Besøgshundeordningen⁷. Indekset er udarbejdet som oversigt over de indsamlede besvarelser, i kategoriseret form. Livskvalitetsindekset er udformet som en intervallskala variabel, som typisk kan indeholde flere typer statistikker og variable på én gang (Hussain & Nielsen 2016: 238). I vores indekstabel er besvarelserne rangordnet efter antallet af respondenter, der har svaret "Ja" til henholdsvis ét, to, tre, fire eller fem af de i alt fem positiv ladet spørgsmål. Kategorierne er således rangordnet efter, hvor mange spørgsmål inden for samme besvarelse, der er blevet svaret "Ja" til.

Chi²-tests bruges til at undersøge og sammenligne to forskellige variable, og om hvorvidt de er forskellige nok fra hinanden til, at de kan kaldes for at være signifikante (Hussain & Nielsen 2016: 251). T-tests bruges til at undersøge om, hvorvidt der i den indsamlede data er overensstemmelse mellem et observeret gennemsnit og hypoteser (Hussain & Nielsen 2016: 257).

Under overstående tests arbejder man, som nævnt ovenfor, med begrebet signifikans. Signifikans siger noget om sandsynligheden for, at kunne generalisere på baggrund af styrken i den sammenhæng, man måler i data (Gundelach 2017: 210). I daglig tale forstås signifikans som, hvorvidt en effekt eller forskel er væsentlig eller betydelig (Ejrnæs 2016: 109) Signifikanstests bruges til at udregne en P-værdi. Kort sagt bruges P-værdien til at be- eller afkræfte den hypotese man har stillet for sin test. Visse statistikere og forskere bruger en P-værdi på 0,05 - altså en fem procents sandsynlighed for, at sammenhængen ikke kan bekræftes. Hvis P-værdien er under 0,05, så kaldes det for statistisk signifikans (Gundelach 2017: 212). Vi har dog, på baggrund af vores relativt lille datasæt på 36 respondenter, valgt at hæve vores P-værdi til at ligge på 0,10. Dette gør vi, for at arbejde med en større sandsynlighed for signifikans i vores analyser. Vi arbejder dog også med praktisk signifikans. Dette skal forstås som, hvordan man kan kigge på fordelagtige virkninger overfor de ressourcer en given intervention vil kræve. Måden, hvorpå man vurderer effekter, behøver således ikke kun være fokuseret på statistisk signifikans (Ejrnæs 2016: 109-110).

⁷ Det drejer sig om henholdsvis spørgsmål nummer 2, 4, 6, 7 og 10. i spørgeskemaet (Bilag 2)

3.2.5 Metodologiske refleksioner efter undersøgelse

Som indledende refleksion har det været svært at opnå kontakt med plejehjemmene per mail. Vi har kun i ringe omfang fået tilbagemeldinger fra de steder, vi har taget kontakt til. De plejehjem, der har udvist interesse for at medvirke i vores undersøgelse, har vi måtte revurdere, i forhold til vores oplysninger og indholdet vi har givet i mailen. Vi har måtte konkludere, at vi ikke har været specifikke nok i vores forespørgsel på deltagere.

Vi er blevet tilbudt besøg på plejehjem, der gerne vil medvirke, og de har oplyst, at de vil kunne arrangere x-antal ældre, til at medvirke, hvor vi i virkeligheden havde et ønske om langt flere. Dette er en fejl fra vores side af, i forhold til vores kommunikation, hvor vi ikke har været konkrete nok til at definere antal af ældre, som vi havde brug for, til besvarelser af vores spørgeskemaer.

Efter vores undersøgelse i felten, på de tre plejehjem, har vi alle haft forskellige oplevelser med vores respondenter og målgruppen. Vi havde i gruppen delt os op, det vil sige, at alle i gruppen har deltaget i besøg på plejehjemmene. Vi erfarede, at de involverede plejehjem havde forskellige arbejdsforhold og ressourcer, samt måder at benytte sig af Besøgshundeordningen på. Hvilket gjorde at vi oplevede hvert besøg forskelligt. Dertil har vi været opmærksomme på det individuelle og frie valg fra respondenternes side, og selvfølgelig respekteret deres ønske om ikke at medvirke i vores undersøgelse. Dette har gjort, at antallet af besvarelser spænder vidt mellem de tre plejehjem.

I vores overvejelser omkring udarbejdelsen af spørgeskemaerne, har vi gjort et stort stykke arbejde ud af at formulere os enkelt, klart og forståeligt, i henhold til, at vores respondenter skulle have så lidt besvær som muligt med at besvare de formulerede spørgsmål. På samme tid, har vi også haft et ønske om at anvende forskellige svarmuligheder. Dette har resulteret i, at nogle spørgsmål med variablene "I hvor høj grad" i en skala fra 1-5, gjorde de ældre forvirrede, og de havde derved svært ved at forholde sig til spørgsmålet. De ældre havde simpelthen svært ved at sætte tal på deres oplevelse, også taget i betragtning af, at de allerede forinden, havde givet udtryk og taget stilling til spørgsmålet, og nu blev bedt om at uddybe dette.

Dertil har vi erfaret at, især ét af de spørgsmål vi havde udarbejdet, fremkom som misvisende. Det sidste spørgsmål i vores undersøgelse, bestod af spørgsmålet, hvordan respondenterne havde det, når besøgshunden forlod stedet. Svarmulighederne her var "Godt", "Neutral" og "Dårligt", illustreret med tre smileyer (Bilag 2: 4). Respondenterne havde svært ved at forholde sig til spørgsmålet, for var dette et udtryk for, hvordan de havde det efter et besøg, eller var et spørgsmål om deres humør i forhold til at besøgshunden gik. Spørgsmålet kan tillægges flere betydninger, og er derfor ikke formuleret konkret nok. Resultatet af dette, kan derfor også afstedkomme som upålideligt i det endelige resultat af undersøgelsen.

3.2.6 Ethiske overvejelser

I det følgende afsnit vil vi udfolde vores etiske refleksioner, som er opstået i arbejdet med spørgeskemaet. En af disse etiske overvejelser består i, hvordan man stiller spørgsmålene. Det er ikke etisk korrekt at stille ledende spørgsmål, fordi det kan lede personen til at svare noget, de måske ellers ikke ville have svaret (Hansen et al. 2015: 169). Det var vi meget opmærksomme på, og vi udarbejdede derfor spørgsmål, som vi vurderede værende neutrale.

Derudover reflekterer vi over, hvordan vi på forhånd kan udtale os om, at vi har indgået en aftale med de tre involverede plejehjem, når de ældre, som er vores respondenter, ikke har fået muligheden for at udtale sig om sit ønske i forbindelse med deltagelsen. Personalet har på vegne af beboerne svaret ja eller nej til deltagelse i undersøgelsen, og dermed har beboerne ikke haft indflydelse på denne beslutning forud for vores besøg på det enkelte plejehjem. I denne sammenhæng kan man diskutere, hvorvidt dette er etisk korrekt. Dog anser vi, at det kan diskuteres, hvor hensigtsmæssigt det er at spørge beboerne om tilladelse tre uger forinden besøget, da det er muligt, at de ikke vil kunne huske det ved besøget, tre uger efter. Derfor kan det diskuteres, om det er mest etisk forsvarligt at spørge beboerne om tilladelse på selve dagen for besøgsinterviewet. Vi ønsker kun, at respondenterne deltager af egen fri vilje, på baggrund af det etiske aspekt, men også fordi, det kan påvirke kvaliteten af vores spørgeskemaer, hvis de deltager under tvang. Beboerne blev på dagen spurgt, om de havde lyst til at deltage i vores undersøgelse. Dermed har de haft indflydelse på valget om at deltage eller ej. I tråd med dette, har vi også reflekteret

over, om det er etisk korrekt at lave besøgsinterview med ældre personer, som måske ikke er ved sine fulde fem. Nogen af dem har måske demens, og ved dermed ikke helt, hvad de foretager sig.

Et andet etisk dilemma og ligeledes en udfordring, som tidligere nævnt i afsnit 3.2.3.1, er at en del af populationen bliver ekskluderet fra undersøgelsen på grund af forskellige udfordringer. De etiske overvejelser består i, at de ældre, som har mentale udfordringer, er syge, eller ikke har mulighed for at kommunikere, ikke bliver inddraget i undersøgelsen, og de har derfor ikke haft mulighed for at tilkendegive deres personlige oplevelser af Besøgshundeordningen.

Ydermere har vi diskuteret, hvor mange interviewere, der skal være tilstede under det enkelte besøgsinterview. Hensigten er, at beboerne skal føle sig trygge, og derfor vurderede vi, at det kunne virke for intimiderende, hvis vi alle fem skulle deltage i besøgsinterviewet på samme tid. Det har derfor resulteret i, at vi besluttede at være én person ad gangen i interaktion med respondenterne.

Del III.

I den sidste og tredje del af kapitlet fremgår først et overordnet afsnit omkring *kvalitativ metode*. Herefter går vi i dybden med det kvalitative *forskningsinterview* med underafsnit omkring *informanter* og *interviewguide*. Del III afrundes med et afsnit omkring de *etiske overvejelser* vi har haft i forbindelse med anvendelse af den kvalitative empiri.

3.3 Kvalitativ metode

De kvalitative studier er karakteriseret som eksplorative, det vil sige at man er interesseret i at undersøge og udforske fænomener, og det primære formål er at indsamle dybdegående og nuancerede viden om det fænomen, der ligger til grund for undersøgelsen (Harboe 2006: 32). *“Qualitative research is used when little is known about a topic or phenomenon and when one wants to discover or learn more about it. It is commonly used to understand people’s experiences and to express their perspectives.”* (Johnson & Christensen 2017: 33). Det karakteristiske i forbindelse med ovenstående er, at beskrivelser af fænomener baseres på de implicerede personers perspektiver, og interessen er at opnå dybdegående og

nuancerede beskrivelser af det givne fænomen (Kristensen & Hussain 2016: 13). Ved anvendelse af kvalitative metoder, kan vi således opnå viden om plejepersonalets personlige perspektiver, samt oplevelser af Besøgshundeordningens indvirkning på plejehjemsbeboerne.

De kvalitative metoder genererer blød data, som i kraft af vores forskningsinterviews består af subjektive meninger, vurderinger, samt oplevelser. Her er det datas indhold, der er i fokus, snarere end datas udbredelse, som i de kvantitative metoder (Harboe 2006: 31, 39). Sigtet i kvalitative analyser er at forstå og fortolke informanternes udsagn og den betydning, de tillægger de givne fænomener, der ligger til grund for analysen (Kristensen & Hussain 2016: 16).

Kvalitative metoder er ikke interesseret i statistiske generaliseringer, men her opereres stadig med en form for generalisering, nemlig overførbare. Overførbare indebærer en vurdering af, hvorvidt de kvalitative resultater kan overføres og gøre sig gældende i andre beslægtede kontekster (Launsø et al. 2011: 31). Det afgørende element i denne forbindelse er, i hvilket omfang de beslægtede kontekster er sammenlignelige med den undersøgte kontekst.

3.3.1 Forskningsinterview

I dette projekt gør vi brug af det kvalitative forskningsinterview, der kan karakteriseres som en metodisk tilgang, der: *"[...] forsøger at forstå verden ud fra interviewpersonernes synspunkter, udfolde den mening, der knytter sig til deres oplevelser, afdække deres livsverden [...]"* (Kvale & Brinkmann 2009: 17). Interviewpersonernes livsverden er den, de indgår i, i hverdagen, og det interessante at undersøge i denne forbindelse er de erfaringer og den praktiske viden, som informanterne besidder. Interviews muliggør, at vi som forskere, kan få forståelse for, hvordan informanterne forstår og oplever konkrete fænomener i hverdagen (Poulsen 2016: 77). Formålet med forskningsinterviews er at: *"[...] indhente og fortolke information om en given problemstilling, hos personer der forventes at have viden om den."* (Kristensen 2007: 284).

I projektet inddrager vi tre personer fra de valgte plejehjem, netop fordi de har praktisk erfaring og viden omkring implementeringen, samt det eventuelle udbytte af

Besøgshundeordningen på de plejehjem, de er tilknyttet. Vi vælger at interviewe personalet for at opnå og få indsigt i en særlig viden, som vi ikke har mulighed for at erhverve ved vores spørgeskemaundersøgelse, jævnfør målgruppens udfordringer. Derved kan det kvalitative forskningsinterview, i denne kontekst, bidrage med at kvalificere vores undersøgelse yderligere.

Desuden ser vi en fordel i, at personalet har relationer til de forskellige beboere på plejehjemmet, herunder de beboere, der vælger at deltage ved hundebesøgene. Vi vælger derfor, at inddrage personalet som sekundære informanter i projektet. Vores sigte er at indhente og fortolke personalets oplevelser, holdninger, meninger og erfaringer med besøghundes indvirkning på plejehjemsbeboernes livskvalitet. Den viden, personalet besidder, ser vi som værende vigtig i forhold til at supplere den indsamlede data fra spørgeskemaerne, hvorfor vi vælger at foretage semistrukturerede enkeltpersonsinterviews.

Semistrukturerede interviews er baseret på temaer, som er fleksible men forudbestemte. *"Semistrukturerede interviews giver mulighed for en mindre fast struktur, og inddragelse og udforskning af nye temaer."* (Kristensen 2007: 282). Vi har forud for interviewene udarbejdet en interviewguide med konkrete spørgsmål, vi vil være sikre på, at informanterne får besvaret. Dog vælger vi, at informanterne har den dominerende rolle i interviewet. Vi er interesserede i en dybdegående og nuanceret viden om plejepersonalets perspektiver, og vi vælger derfor at lytte til deres svar, for undervejs i interviewet at stille opfølgende og eventuelt nye relevante spørgsmål, alt efter, hvor informanterne bevæger sig hen i deres fortællinger. Intervieweren er således åben for ændringer af spørgsmålenes form og rækkefølge under interviewsituationen (Poulsen 2016: 76).

3.3.1.1 Informanter

Informanterne i dette projekt er valgt ud fra en refleksion om at kvalificere undersøgelsen yderligere, samt et ønske om at inddrage deres subjektive perspektiver i undersøgelsen. De tre interviewdeltagere er de personer, som vi opnåede kontakt med i starten af projektet vedrørende uddeling af spørgeskemaerne på de respektive plejehjem. Da vi allerede havde denne kontakt fandt vi det meningsfuldt at spørge dem, om de havde tid og lyst til at stille op til interviews.

De tre informanter er ansatte på de valgte plejehjem:

Siff Pedersen, aktivitetskoordinator på Dybenskærhave. Siff er ansvarlig for Besøgshundeordningen på stedet, og står for kontakten samt koordineringen med hundeejerne.

Jette Riis, forstander på Tingbjerghjemmet. Jette står ikke for kontakten med hund og hundeejer på Tingbjerghjemmet, det gør derimod en beboer.

Annitta Andersen, pædagog på Slottet. Annitta er kontaktperson for Besøgshundeordningen, og står derved for kontakt med hund og hundeejer på Slottet.

Vi udfører tre korte interviews med informanterne. De kommer til at foregå umiddelbart efter vi har indsamlet empiri ude på plejehjemmene.

3.3.1.2 Interviewguide

I forbindelse med vores interviews har vi udarbejdet en interviewguide (Bilag 3). Dette er gjort med henblik på at oversætte vores problemformulering til hverdagsprog, og derved skabe gennemsigtighed for den viden, vi gerne vil have fra vores informanter. Vi har i udarbejdelsen af interviewguiden reflekteret over hvilke spørgsmål, der var hensigtsmæssige at inkludere i denne (Poulsen 2016: 81). Som tidligere nævnt er empirien fra interviewene sekundær empiri. Derfor er interviewene korte, indeholdende spørgsmål af praktisk karakter, samt spørgsmål om de oplever en indvirkning af de ældres livskvalitet ved hundebesøg.

Desuden er interviewguiden lavet med det sigte at skabe et større overblik for os, som interviewere, når vi er ude i felten. Vi er opmærksomme på, at interviewguiden kan ses som et styringsapparat, men at denne ikke må være *for* styrende i selve interviewsituationen. Da dette kan medføre, at vi ikke er aktivt lyttende i situationen, hvilket kan afstedkomme tabt viden, idet flowet i samtalen ikke udvikler sig (Christensen 1994: 10 I: Poulsen 2016: 82).

Spørgsmålene i interviewguiden er designet med det formål at opnå viden fra det fagprofessionelle plejepersonale, omhandlende deres syn på Besøgshundeordningen, samt hvordan denne er implementeret på det pågældende plejehjem. De 11 planlagte spørgsmål i interviewguiden (Bilag 3) lægger op til, at der kan stilles opfølgende spørgsmål undervejs. Dette, for at skabe en større dynamik i samtalen, og netop ikke lade interviewguiden være

det styrende element i samtalen. Det essentielle i samtalen er at få de fagprofessionelles fortællinger frem i interviewet (Poulsen 2016: 82,84).

3.3.2 Ethiske overvejelser

Vi har gjort os forskellige etiske overvejelser inden vi tog kontakt til vores informanter angående interviews. Da emnet i projektet ikke er et decideret følsomt emne, reflekterede vi over, hvorvidt det gav mening at anonymisere plejehjemmene og informanterne. Vi besluttede os derved for at spørge informanterne personligt ved interviewets start. Som det fremgår længere oppe, ytrede ingen af plejehjemmene et ønske om at blive anonymiseret.

Vi har deslige spurgt, om det var i orden for informanterne, at vi optog interviewene. Dette gjorde vi inden besøgene i en mail. Alle deltagerne bekræftede, at vi havde deres tilladelse til at optage interviewene.

Jævnfør ovenstående, har vi tydeliggjort vores formål med nærværende undersøgelse, igennem løbende kontakt med vores informanter. Dette er gjort med henblik på at skabe informeret samtykke og gennemsigtighed for vores interviewdeltagere. Desuden har vi informeret om, hvem der har adgang til interviewet og i sidste ende det færdige projekt. Vi har ydermere uddybet, at interviewet skal bruges i analysen i projektet for at understøtte spørgeskemaerne (Kvale & Brinkmann 2009: 89).

Et enkelt plejehjem har ytret ønske om at læse opgaven, når denne er færdig. Dette ønske fremgår, som en interesse i, hvad projektet finder frem til. Vi har sagt ja til at sende projektet til pågældende plejehjem efter aflevering. Vi har ikke set et dilemma i dette, da projektet ikke indeholder private fortællinger og informationer, og samtidig har ingen af informanterne, som tidligere udfoldet, ønsket anonymitet (Kvale & Brinkmann 2009: 90).

Kapitel 4. Analyse og diskussion

4.1 Analysestrategi

Uagtet om man arbejder med kvalitative eller kvantitative metoder er det grundlæggende i analysen at reducere og systematisere den indsamlede data, og endeligt fremvise og beskrive den (Jensen & Kvist 2016: 50). Som tidligere nævnt i opgaven arbejdes der med mixed methods, og med teoretisk udgangspunkt i Næss' begreb om livskvalitet. For en god ordens skyld nævnes problemformuleringen igen:

Hvorvidt oplever plejehjemsbeboere, fra tre københavnske plejehjem, at TrygFondens Besøgshundeordning har en virkning på deres livskvalitet, og hvorvidt er der forskel på oplevelserne på de tre plejehjem?

Dertilhørende har vi to hypoteser samt en underhypotese, som vi ønsker at undersøge:

- Besøgshunde øger plejehjemsbeboernes oplevelse af livskvalitet
- Der er forskel på beboerens oplevelse af livskvalitet på de forskellige plejehjem i forbindelse med besøg fra hundene
 - Jo oftere besøgshunden kommer på besøg, jo større positiv indvirkning har det på beboernes livskvalitet.

Overordnet har vi valgt at dele analysen op efter vores tre hypoteser. Vi tilsigter at undersøge hypoteserne ved en deskriptiv og statistisk analyse, hvor vi bruger SPSS til at lave frekvenstabeller, indeks, Chi²-tests og T-tests til at udfolde og analysere på det indsamlede data.

Opdelingen og rækkefølgen af vores hypoteser bygger på, at vi med den første hypotese, vil analysere os frem til, om besøgshundene har en positiv effekt på beboernes livskvalitet, for at give et overordnet indblik i materialet. Dette gør vi ved hjælp af frekvenstabeller, som skal vise, hvad beboerne har svaret i spørgeskemaerne, og dertil være forklarende med vores teori, samt supplere med udtalelser fra vores kvalitative forskningsinterviews. Den anden og tredje hypotese, vil vi forsøge at besvare ved, at krydse forskellige variable, og

teste disse for signifikans med T-tests og Chi²-tests. Vi vil ligeledes her bruge teorien til at forklare og analysere.

I første analysedel, hvor vi tester vores førstnævnte hypotese, vil vi ikke foretage statistiske analyser. Analysedelen vil derimod bestå af en deskriptiv analyse med en høj grad af inddragelse af de teoretiske pointer. Vægtningen af teorien er derfor større i analysedel 1, da det er her, vi især går teoretisk til værks. Anden analysedel vil i højere grad være præget af forskellige statistiske analyser, men her vil vi også lave deskriptive analyser og inddrage de teoretiske pointer, hvor det er relevant.

Vi lægger ydermere vægt på, at analysen vil være båret primært af det kvantitative, hvorimod det kvalitative skal bruges understøttende og supplerende. Vi laver en samlet analyse og diskussion, så vi på denne måde kan diskutere relevante analytiske pointer undervejs i kapitlet, da vi i anser, at dette giver et bedre overblik og bedre mening, end at opdele henholdsvis analyse og diskussion.

4.2 Analysedel 1

I analysedel 1, vil vi teste hypotesen: *Besøgshunde øger plejehjemsbeboernes oplevelse af livskvalitet.* Hypotesen bygger på en forventning om, at beboerne finder Besøgshundeinterventionen meningsfuld, og oplever det som et positivt bidrag til deres hverdagsliv. Denne forventning har sit udgangspunkt i forskningen på området, hvor det fremgår, at hunde har en positiv virkning på mennesker. Vi forventer derfor, at de kvantitative data viser, at beboerne oplever psykisk velvære på baggrund af interventionen, og at de herved har en oplevelse af, at interventionen har en positiv indvirkning på deres livskvalitet. Analysen af ovenstående hypotese forløber sig i to dele.

I første del, tager vi udgangspunkt i de spørgsmål fra spørgeskemaet, som vi har udarbejdet på baggrund af de positive oplevelser fra teorien, hvilke vil blive ekspliciteret i analyseafsnit 4.2.1. Vi inddrager separate frekvenstabeller, der viser, hvordan beboernes besvarelser har fordelt sig på de forskellige svarkategorier. Der vil fremgå en frekvenstabel for hvert af de spørgsmål, vi har inkluderet i spørgeskemaundersøgelsen, der både direkte og indirekte indikerer positive oplevelser.

I anden del, tager vi udgangspunkt i de spørgsmål fra spørgeskemaet, der er udarbejdet ud fra de negative oplevelser fra teorien. Her har vi ligeså inddraget separate frekvenstabeller, der viser, hvordan beboernes besvarelser har fordelt sig på de forskellige svarkategorier. Her vil der fremgå frekvenstabeller over de spørgsmål, der direkte indikerer negative oplevelser. Samtidigt vil vi her trække på tabellerne fra del 1, da nogle af disse besvarelser indirekte kan indikere negative oplevelser hos beboerne.

Grunden til, at vi vælger at inddrage frekvenstabeller og lave analyser af både de positive og negative oplevelser er, at Næss fremhæver, hvordan betingelsen for at opleve livskvalitet afhænger af, at beboerne oplever positive følelser i tilværelsen samt et fravær af negative følelser. Det er således ikke fyldestgørende nok, kun at beskæftige sig med de positive oplevelser. De positive oplevelser skal være tilstede, men for at undersøge, hvorvidt interventionen har en positiv indvirkning på beboernes oplevelse af livskvalitet, må vi undersøge, om beboerne oplever en overvægt af de positive oplevelser frem for de negative.

Fælles for del 1 og 2 er, at vi har valgt at samle besvarelserne fra alle tre plejehjem, således at tabellerne ikke tilkendegiver besvarelserne i forhold til, hvilket plejehjem beboerne er fra. Bevæggrunden for dette er, at vi ikke er interesserede i at sammenligne besvarelserne på tværs af plejehjem, men derimod er vi interesserede i de konkrete besvarelser, som plejehjemsbeboerne har givet.

De variable, vi har med at gøre her, er alle nominelle, og svarkategorierne er som følge: "Ja", "Nej" og "Ved ikke".

Med de nominelle variable kan vi kun aflæse besvarelserne ud fra, om de er ens eller forskellige fra hinanden. Vi kan ikke sige noget om, hvordan beboernes besvarelser placerer sig i forhold til hinanden inden for samme svarkategori. I forbindelse med den konkrete positive eller negative følelse kan vi således kun udlede, om beboerne har rapporteret en sådan følelse eller ej, men vi kan ikke analysere, hvorvidt nogle beboere for eksempel bliver gladere eller mere triste ved besøg af hunde end andre.

4.2.1 Del I. Positive oplevelser

Som nævnt ovenfor vil dette analyseafsnit omhandle plejehjemsbeboernes besvarelser af de spørgsmål, der knytter an til oplevelsen af positive følelser i forbindelse med besøgshunde.

Vi tager udgangspunkt i de fem følgende spørgsmål:

2. *Bliver du glad, når hunden er på besøg?*
4. *Har du lyst til at være sammen med hunden?*
6. *Føler du dig tryk, når hunden er på besøg?*
7. *Holder du af besøgshunden?*
10. *Ser du frem til at besøgshunden skal komme?* (Bilag 2).

4.2.1.1 Glæde

Tabel 4. Besvarelses oversigt

		Statistics				
		Bliver du glad når hunden er på besøg	Har du lyst til at være sammen med hunden	Føler du dig tryk når hunden er på besøg	Holder du af besøgshunden	Ser du frem til at besøgshunden kommer
N	Valid	36	36	35	36	36
	Missing	0	0	1	0	0

Det fremgår af ovenstående tabel, at hele populationen, bestående af 36 plejehjemsbeboere, har besvaret spørgsmålene, bortset fra én beboer. Ud fra spørgsmålet: "Føler du dig tryk, når hunden er på besøg?", er der én missing case, hvilket betyder, at én beboer ikke har svaret på, om han/hun føler sig tryk, når hunden er på besøg. Den manglende besvarelse skyldes, at interviewerens ved besøgsinterviewet, er kommet til at springe spørgsmålet over, hvorfor beboeren ikke har fået stillet spørgsmålet, og derved ikke har kunne besvare det.

Tabel 5.**Bliver du glad når hunden er på besøg**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	31	86,1	86,1	86,1
	Nej	4	11,1	11,1	97,2
	Ved ikke	1	2,8	2,8	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Af ovenstående tabel fremgår det, at ud af 36 besvarelser, har 31 beboere svaret "Ja" til, at de bliver glade, når besøgshunden kommer på besøg på plejehjemmet, hvilket svarer til 86,1 % af populationen. 4 beboere, svarende til 11,1 %, har svaret "Nej" til dette spørgsmål, og kun én beboer, svarende til 2,8 % af populationen, har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet. I dette spørgsmål måler vi direkte på den positive følelse glæde, og tabellen viser, at størstedelen af beboerne på de forskellige plejehjem oplever en tilstedeværelse af glæde i forbindelse med besøg af besøgshunde. Dette indikerer, at beboerne har en oplevelse af, at interventionen har en positiv indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet. Beboernes positive oplevelser understøttes af plejepersonalets udtalelser fra de tre plejehjem. Siff rapporterer, hvordan hun på Dybenskærhave oplever, at beboerne oplever glæde i forbindelse med besøg af de 9 forskellige hunde, der er tilknyttet plejehjemmet:

"[...] men idet de ser hunden, så er du slet ikke i tvivl om der er en glæde ved det. [...] Nogle er meget er meget glade i nuet, det er der, de oplever det, nogle kan også have glæde af det bagefter, og står og vinker farvel og "Vi ses og hej hej", selvom de måske har glemt det umiddelbart nogle timer efter [...]"

(Bilag 4: 7)

Som det fremgår af ovenstående udtalelse, så knytter glædesfølelsen sig primært til den konkrete situation, hvor beboeren interagerer med hunden. Der er således tale om en kortvarende indvirkning på beboernes psykiske velvære, men Siff påpeger også, at nogle af beboerne oplever en længerevarende glæde. Med Næss' begreb er der ikke fokus på varigheden af beboernes positive oplevelser. Det har nødvendigvis ikke større positiv indvirkning på beboernes oplevelse af livskvalitet, om de henholdsvis oplever en længere- eller kortvarende glæde på baggrund af besøgene. Det væsentlige er blot, at beboerne oplever den positive følelse, og at de selv opfatter den, som et positivt bidrag til deres tilværelse.

I samme tråd rapporterer Jette, at: "[...] altså, der er ingen tvivl om det det påvirker, altså de bliver glade ved at dyrene er her, [...] // Sådan som jeg husker det, de blev glade når hunden var her, så det kan man godt mærke." (Bilag 5: 11). Jette understøtter således også beboerne fra Tingbjerg hjemmets positive oplevelse med den hund, de får besøg af. Her giver Jette udtryk for, at glæden knytter sig til selve interaktionen mellem beboer og hund.

Ud fra frekvenstabellen kan vi ikke aflæse, hvilke plejehjem, beboerne, der har svaret "Ja", er fra, men plejepersonalet fra alle tre plejehjem (Bilag 6: 15) er ikke i tvivl om, at beboerne oplever glæde i forbindelse med hundene, og at hundene har en positiv indvirkning på netop deres beboere.

Selvom langt de fleste beboere oplever glæde, så er der alligevel 4 beboere, der rapporterer, at de oplever et fravær af glæde i forbindelse med besøgshunde. Vi kan aflæse de 4 besvarelser som et direkte udtryk for fravær af glædesfølelsen, men vi kan ikke anskue dem som direkte udtryk for oplevelsen af negative følelser, modsat glæde. Da oplevelsen af livskvalitet blandt andet beror på en oplevelse af glæde, er det af betydning, at de 4 beboere indikerer, at de ikke oplever glæde i forbindelse med interventionen. Deres besvarelser indikerer nemlig, at interventionen ikke har en positiv indvirkning på deres livskvalitet.

I forhold til den ene beboer, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet, kan vi ikke sige noget om en tilstedeværelse eller et fravær af den positive oplevelse hos beboeren. Beboeren kan for eksempel godt have en anden positiv oplevelse af interventionen, som ikke er glæde. Men da oplevelsen af glæde, er én af de afgørende følelser i forhold til livskvalitet, er det væsentligt, at denne følelse er tilstedeværende hos beboeren. Som Næss fremhæver, så er det ikke nok, kun at have et fravær af negative oplevelser. Der må være positive oplevelser som glæde, tilstede hos beboeren, for at der er tale om høj livskvalitet. Vi må derfor se beboerens besvarelse som en indikation på, at der ikke er tale om en positiv indvirkning på hans/hendes oplevelse af livskvalitet i forbindelse med besøgshundeordningen.

De 5 beboere, der har svaret "Nej" og "Ved ikke" til spørgsmålet, deres besvarelser går mod vores forventning om, at beboerne oplever positiv indvirkning på deres livskvalitet blandt andet på baggrund af en oplevelse af glæde i forbindelse med Besøgshundeinterventionen. Besvarelserne står i kontrast til de oplevelser, som plejepersonalet har rapporteret.

4.2.1.2 Engagement

Tabel 6.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	28	77,8	77,8	77,8
	Nej	6	16,7	16,7	94,4
	Ved ikke	2	5,6	5,6	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Ved dette spørgsmål spørger vi indirekte til beboernes engagement i forhold til at interagere med hundene. Besvarelsen "Ja" indikerer her et engagement hos beboeren, hvorimod "Nej" indikerer et manglende engagement. Med engagement skal forstås, at personen skal være interesseret i eller følelsesmæssigt involveret i interaktionen med besøghunden. Engagement er én af de positive følelser, som beboeren må opleve, hvis interventionen skal have en positiv indvirkning på personens livskvalitet. Af tabellen fremgår det, at 28 ud af 36 beboere, har svaret "Ja" til, at de har lyst til at være sammen med besøghunden. Dette svarer til 77,8 % af populationen. Hertil er der 6 beboere, svarende til 16,7 %, der har svaret "Nej", og endvidere har 2 beboere svaret "Ved ikke", hvilket svarer til 5,6 % af populationen. I besvarelserne af dette spørgsmål, er der ligeledes en overvægt af beboere, der rapporterer, at de er engagerede i interventionen, som skal forstås som en positiv ting, der indikerer oplevelse af positiv indvirkning på deres livskvalitet. Både Siff og Jette rapporterer erfaringer med, at beboerne er engagerede i interventionen. Siff fremhæver, at beboerne glæder sig til at hunden kommer på besøg, så de kan interagere med den: *"Og de føler "Eeej kommer du til mig, og vi skal da nusse, og gøre..."", så det er en stor succes."* (Bilag 4:7). Her er Siffs oplevelse, at beboerne er engagerede i at nusse og lave forskellige ting med hundene. Endvidere italesætter Jette, at især én beboer fra Tingbjerg hjemmet i højere grad er engageret i interventionen:

"Det er faktisk hende, der styrer det i dag. [...] det er noget de arrangerer, hvornår de kommer. Når beboeren her har fået kontakten, når hun har ringet, så er det også beboeren der går rundt og siger til de forskellige beboere, "Husk at Fido kommer på onsdag, klokken det og det"." (Bilag 5: 10)

Her refererer Jette til en af beboerne på plejehjemmet, som står for kontakten mellem plejehjem og hundeejer. At en af beboerne selv har valgt, at være kontaktperson mellem beboerne og hundeejer, udviser et stort engagement og interesse i, at interventionen skal driftes på det respektive plejehjem. Her nævner Jette bare et eksempel, og vi kan derfor ikke generalisere på baggrund af dette, og antage, at alle beboerne udviser samme engagement, men eksemplet siger noget, om det engagement, som Jette oplever på Tingbjergjhemmet. På baggrund af beboernes besvarelser og plejepersonalets oplevelser, gives der udtryk for, at der er stor interesse for besøghundene, hvilket vi tolker som indikation på engagement.

I denne forbindelse kan det diskuteres, om beboernes deltagelse i interventionen kan forstås som et engagement i sig selv. Plejepersonalet fortæller, at nogle af beboerne selv har valgt, at de vil være en del af Besøgshundeordningen (Bilag 5: 11; Bilag 6: 15). Dette valg kan tolkes som et udtryk for engagement i, at være en del af interventionen. Dog er der nogle beboere, der ikke selv har valgt, at få hund på besøg. Annitta fortæller, at: *"Det har både være beboere vi har udvalgt, men det har også været Chico, som har udvalgt beboere."* (Bilag 6: 15). Ved disse tilfælde kan det være tvivlsomt at vurdere, hvorvidt beboerne selv har været engageret i, at indgå i interventionen, hvorfor vi ikke vil antage, at deltagelse i ordningen udelukkende udviser et engagement fra beboernes side af. Denne omstændighed kan måske være én af grundene til, at 6 beboere, har valgt at svare "Nej" til, om de har lyst til at være sammen med hunden, netop fordi, de ikke selv har valgt at deltage. Det er dog væsentligt at pointere, at det ikke er os som forskere, der skal have en oplevelse af, om beboerne er engageret. Ifølge Næss er det væsentlige, at beboerne har en positiv oplevelse af at være engagerede.

Der er 6 beboere, som ikke oplever engagement i forhold til at interagere med hunden. På baggrund af svarkategorien "Nej", er beboernes besvarelser ikke et udtryk for en oplevelse af negative følelser, der har en negativ indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet. Der er derimod tale om et fravær af den positive oplevelse af engagement, hvilket indikerer, at interventionen ikke har en positiv indvirkning på beboernes oplevelse af livskvalitet.

Vi har her 2 beboere, der har svaret "Ved ikke", til spørgsmålet, og her står vi igen i et dilemma i forhold til at tolke deres besvarelser. Deres besvarelser indikerer, at de ikke

oplever engagement, men vi kan på baggrund af deres svar ikke antage, at de ikke har lyst til at engagere sig, for så havde de højst sandsynligt svaret "Nej" på spørgsmålet. Vi kan her ikke tolke enten en tilstedeværelse eller et fravær af den positive oplevelse hos beboeren, men på baggrund af besvarelsen kan vi udlede, at beboerne ikke har en oplevelse af, at interventionen har en positiv indflydelse på deres oplevelse af livskvalitet. Vi finder det problematisk, at så mange beboere svarer "Nej" til spørgsmålet, for dét Besøgshundeinterventionen går ud på, er, at beboerne skal være i interaktion med hunden på en eller anden måde. Så hvis beboerne ikke har lyst til at være sammen med hunden, så er der stor chance for, at de ikke finder interventionen meningsfuld eller som et positivt bidrag til deres oplevelse af livskvalitet. På baggrund af, at plejepersonalet rapporterer erfaringer og oplevelser med, at beboerne finder interventionen meningsfuld (Bilag 4: 8; Bilag 6: 15), anser vi, at måden spørgsmålet er udformet på, måske har haft indflydelse på beboernes besvarelser. Ved besøgsinterviewene erfarede vi også, at der opstod nogle forståelsesproblemer i forhold til spørgsmålet, om de har lyst til at være sammen med hunden, hvilket resulterede i, at interviewererne måtte komme med en forklaring på, hvad det var vi spurgte ind til. Hertil finder vi, at det kan diskuteres, om spørgsmålet er for vagt formuleret, hvorfor beboerne havde svært ved at forstå og svare på spørgsmålet. Hvis beboerne har fået en forståelse af, at det at være sammen med hunden for eksempel betyder en form for fysisk kontakt eller bestemte aktiviteter, såsom at gå tur, så vil dem, der ikke er interesseret i det, eller har mulighed for det, højst sandsynligt svare "Nej" eller "Ved ikke" til spørgsmålet. Misforståelser i forhold til, hvad det betyder at være sammen med hunde, kan være en forklaring på, at hele 8 beboere har valgt at svare "Nej" og "Ved ikke". En anden måde at spørge ind til beboernes engagement på, kunne være ved at spørge, om de er interesseret i/har lyst til at hunden kommer på besøg. Herved ville besvarelserne indikere, hvorvidt beboerne oplever at være engageret i at deltage i interventionen, som består af en interaktion mellem hund og beboer.

4.2.1.3 Tryghed

Tabel 7.

Føler du dig tryk når hunden er på besøg					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	29	80,6	82,9	82,9
	Nej	5	13,9	14,3	97,1
	Ved ikke	1	2,8	2,9	100,0
	Total	35	97,2	100,0	
Missing	System	1	2,8		
Total		36	100,0		

Af ovenstående tabel fremgår det, at 35 ud af 36 beboere, har besvaret dette spørgsmål. Den manglende besvarelse udgør 2,8 % af populationens samlede besvarelser. Ud af de 35 respondenter, har 29 beboere svaret "Ja" til, at de føler sig trygge, når hunden er på besøg hos dem, hvilket svarer til 82,9 % af populationen. 5 beboere, svarende til 14,3 %, har svaret "Nej" til dette spørgsmål, og kun én beboer, svarende til 2,9 % af populationen, har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet. Tryghed indgår ikke, som en af de positive følelser, men, som nævnt i operationaliseringen, gør vi brug af begrebet til at spørge indirekte ind til en oplevelse af angst hos beboerne. Tryghed står derfor som modpol til angst, og hvis beboerne svarer "Ja" til spørgsmålet så antager vi, at vi kan udelukke, at de oplever angst i forbindelse med besøgshundene. Hvis beboerne derimod vælger at svare "Nej" til spørgsmålet, indikerer deres besvarelse en manglende oplevelse af tryghed, hvilket kan understøtte en eventuel oplevelse af angst. Denne understøttelse er dog kun relevant i det omfang at en og samme beboer svarer "Ja" til spørgsmålet om de bliver urolige, når besøgshunden kommer på besøg. Vi antager, at oplevelsen af urolighed og manglende tryghed indikerer en oplevelse af angst, hvorfor vi har valgt at stille disse to spørgsmål til beboerne.

Der ses et flertal af beboere, der oplever en tilstedeværelse af tryghed i forbindelse med besøgshundene, men dette kan vi ikke tolke som en indikator for en oplevelse af positiv indvirkning på beboernes oplevelse af livskvalitet, da tryghed ikke er et af de teoretiske begreber. Derimod anser vi, at hvis beboerne oplever tryghed, burde de have svaret "Nej" til spørgsmålet, om de bliver urolige, når hunden er på besøg samt svaret "Ja" til, at de føler sig trygge, når hunden er på besøg. Hvis de har gjort dette, så tolker vi deres besvarelser som et

udtryk for, at de ikke oplever den negative følelse angst, og at de derfor ikke oplever, at denne følelse har en negativ indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet. En sammenligning mellem de to tabeller, og resultaterne heraf, vil fremgå i anden del af analysedel 1.

5 beboere rapporterer, at de ikke føler sig trygge ved besøgshundene. Disse besvarelser kan, som nævnt ovenfor, indikere en eventuel oplevelse af angst hos den enkelte beboer, men det afhænger igen af, hvordan de 5 beboere har svaret på spørgsmål nummer 5 (Bilag 2: 3). Vi vil komme nærmere ind på dette i del II. Ud fra spørgsmålet i frekvenstabellen, er de 5 beboeres besvarelser et udtryk for et fravær af følelsen af tryghed. Vi er begrænset i forhold til at fortolke på svarkategorien "Ved ikke", da dette svar hverken indikerer tilstedeværelse eller fravær af tryghed.

4.2.1.4 Kærlighed

Tabel 8.

		Holder du af besøgshunden			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	27	75,0	75,0	75,0
	Nej	3	8,3	8,3	83,3
	Ved ikke	6	16,7	16,7	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

I dette spørgsmål spørger vi indirekte ind til kærlighedsfølelsen, som vi definerer i kraft af det relationelle mellem hund og beboer. Hvis beboerne svarer "Ja" indikerer det en oplevelse af kærlighed, men hvis de svarer "Nej" indikerer det en mangel på samme. I forbindelse med spørgsmålet har 27 beboere svaret "Ja", hvilket svarer til 75 % af populationen. Dernæst har 3 beboere svaret "Nej", hvilket svarer til 8,3 %. Her er der hele 6 beboere og 16,7 %, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet. Tabellen giver udtryk for, at størstedelen af beboerne oplever et kærligt forhold til besøgshunden, hvilket vi antager har en positiv indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet. Dog er der 3 beboere, der rapporterer, at de ikke har et kærligt forhold til hunden, hvorfor der er tale om et fravær af oplevelsen af den positive følelse kærlighed. Disse rapporteringer indikerer, at beboerne ikke oplever, at interventionen har en positiv indvirkning på deres livskvalitet.

Hvor der i de tidligere frekvenstabeller kun er mellem 1-2 beboere, der har svaret "Ved ikke", så er der ved dette spørgsmål hele 6 beboere, der har angivet denne svarmulighed. Besvarelserne kan vi hverken tolke som et udtryk for en tilstedeværelse eller et fravær af kærlighedsfølelsen. Hvis den enkelte beboer ikke holdte af hunden, ville han/hun angiveligt have svaret "Nej" på spørgsmålet, men samtidigt viser besvarelserne også, at de ikke direkte holder af hunden. Dog er kærlighed én af de positive følelser der, ifølge Næss, må være fremtrædende i beboernes oplevelser, før man kan udlede, at der kan være tale om en oplevelse af livskvalitet. Derfor fortolker vi, at de 6 beboere indikerer, at de ikke har en oplevelse af, at besøgshundene har en positiv indvirkning på deres livskvalitet.

I kraft af det høje antal af "Ved ikke"-besvarelser, er vi nysgerrige på, om der har været nogle forståelses relaterede problemer ved spørgsmålet. Grunden til dette høje antal besvarelser i denne svarkategori kan være, at spørgsmålet er for upræcist defineret, så beboerne ikke har forstået, hvad vi spurgte ind til, hvorfor de har svaret "Ved ikke". At holde af noget eller nogen kan have forskellige betydninger for den enkelte, og vi har i spørgsmålet ikke defineret, hvordan vi forstår og bruger begrebet, hvilket kan have en betydning for de besvarelser beboerne afgav.

Det kan også være, at beboerne havde svært ved at forholde sig til det relationelle til hunden, fordi de ikke ser den så tit, eller kun har fået besøg af den i en kortere periode. På Dybenskærhave får de besøg af 2-3 hunde om ugen, og ordningen har kørt i halvandet år. På Slottet får de besøg én gang om ugen, og de har været tilknyttet ordningen i 2,5 år. På Tingbjerg hjemmet kommer hunden kun på besøg hver anden måned, og ordningen har her kørt i 5 år. Det er stor forskel på, hvor tit beboerne får besøg af de respektive hunde, og det varierer også, hvor meget tid, den enkelte beboer har med hunden, når den endelig er på besøg. Selvom de forskellige hunde har været tilknyttet plejehjemmene i nogle år, så forekommer der ændringer både angående besøgshunde og beboere, hvilket kan besværliggøre en tilknytning mellem hund og beboer. På baggrund af de lidt sjældnere besøg på Slottet og Tingbjerg hjemmet kan dette muligvis også have indflydelse på, i hvilket omfang, beboerne formår at danne en egentlig følelsesmæssig relation til hunden. Beboerne kan sagtens stadig være rigtig glade for, at hunden kommer på besøg, men det kan være begrænset, i hvilket omfang, de opbygger et følelsesmæssigt bånd til hunden.

4.2.1.5 Glæde og engagement

Tabel 9.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	26	72,2	72,2	72,2
	Nej	2	5,6	5,6	77,8
	Ved ikke	8	22,2	22,2	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Ved dette spørgsmål spørger vi indirekte ind til, hvorvidt beboerne oplever glæde og engagement i forhold til besøgshundene. Glæde kommer til udtryk ved det, at se frem til, at besøgshunden kommer. Samtidigt giver det også udtryk for, at beboerne er engageret i interventionen, netop fordi, de ser frem til, at hunden kommer på besøg igen. Hvis beboerne svarer "Ja" til dette spørgsmål, betragter vi det således som et udtryk for, at de både oplever glæde og engagement i forbindelse med interventionen. Hvis de til gengæld svarer "Nej", så indikerer det en manglende oplevelse af selvsamme, fordi de ikke ser frem til, at hunden skal komme på besøg. De to følelser, glæde og engagement, indgår også i spørgsmål nummer 2 og 4 (Bilag 2: 2), men her spørger vi ind til følelserne på en anden måde end førhen.

I tabellen fremgår det, at 26, ud af 36 respondenter, svarer "Ja" til, at de ser frem til, at besøgshunden skal komme på besøg. Dette antal svarer til 72,2 % af populationen. 2 beboere svarer "Nej", svarende til 5,6 %, og hele 8 beboere svarer "Ved ikke" til spørgsmålet, hvilket svarer til 22,2 % af populationen.

Ved dette spørgsmål er der, ligesom ved de øvrige spørgsmål, en tydelig overvægt af besvarelser i "Ja"-kategorien, hvilket indikerer, at de 26 beboere oplever en tilstedeværelse af glæde og engagement i forbindelse med interventionen. Dette tolker vi, som et udtryk for, at beboerne oplever, at besøg af hundene har en positiv indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet. Det understøttes af Siff, at beboerne på Dybenskærhave ser frem til, at hunden skal komme på besøg: "... Det er kæmpe succes. De glæder sig, nogle kan glæde sig

på forhånd [...] For dem der ved, at de skal have besøg, de går og glæder sig til det [...]"
(Bilag 4: 7).

Der er kun 2 beboere, der har svaret "Nej" på spørgsmålet, hvilket er det færreste antal af besvarelser inden for denne svarkategori, ved et tværsnit af de 5 spørgsmål inkluderet i denne analysedel. De 2 beboeres besvarelser indikerer et fravær af følelsen af glæde og engagement i forhold til besøg, hvilket antyder, at de ikke har en oplevelse af, at interventionen har en positiv indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet. Disse besvarelser kan understøttes af en tidligere pointe om, at den glæde, som beboerne oplever i forbindelse med besøg af hunde, er en *"lige nu og her"* oplevelse af glæde (Bilag 6: 15), hvorfor beboerne muligvis ikke oplever en længerevarende og fremadrettet oplevelse af glæde og engagement og dermed ser frem til, at besøgshunden kommer på besøg igen.

Der er dog flere beboere, der har benyttet "Ved ikke"-kategorien ved dette spørgsmål, end til de øvrige. I forhold til disse 8 beboere, kan vi ikke tolke hverken en tilstedeværelse eller et fravær af de to positive følelser glæde og engagement. Det er væsentligt, at beboerne oplever, at disse følelser er fremtrædende i forbindelse med besøg af besøgshundene, for at vi kan tolke, at beboerne har en oplevelse af, at interventionen påvirker deres livskvalitet i et positivt omfang. Det er ikke tilfældet her, hvorfor vi anser, at beboerne ikke oplever, at interventionen har en positiv indvirkning på deres livskvalitet. Overvejelser i forhold omtalte svarkategori, vil fremgå af afsnit 4.2.2.5.

4.2.1.6 Opsamling på positive følelser

Samlet set er der en nogenlunde ligelig fordeling af besvarelserne ved et tværsnit gennem de spørgsmål fra spørgeskemaet, som vi har analyseret i del 1. Ved alle spørgsmål, er der en tydelig overvægt af beboere, der har svaret "Ja", men ved samtlige spørgsmål er der også et mindre antal respondenter, der har svaret "Nej" og "Ved ikke". På trods af, at de drejer sig om et mindretal, så er der en del besvarelser, der er gået mod vores forventning. Vi havde en antagelse om, at beboerne finder interventionen meningsfuld, og at de derfor oplever positive følelser, der på en positiv måde har indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet.

Dette betinger, at beboerne overvejende har svaret "Ja" på spørgsmålene, hvilket angiveligt er tilfældet for flere af beboerne, men der er alligevel et sted mellem 5-10 besvarelser per spørgsmål, der indikerer et fravær af den respektive positive følelse, vi har spurgt ind til. Dette indikerer, som sagt, at de ikke oplever en positiv indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet, men dette underminerer ikke vores antagelser om empiriens udfald. Vi har slavisk analyseret følelse for følelse, og i denne sammenhæng påpeget, hvordan en tilstedeværelse eller et fravær af den respektive følelse, indikerer en oplevelse af positiv indvirkning på livskvaliteten eller ej. Det er en væsentlig pointe, at en oplevelse af den enkelte positive følelse, ikke i sig selv, indikerer oplevelsen af øget livskvalitet. Vi kan derfor på baggrund af del 1 ikke fortolke eller konkludere, hvorvidt beboernes besvarelser giver udtryk for en oplevelse af øget livskvalitet på baggrund af interventionen. Vi er nødsaget til, at se på vægtningen, tilstedeværelse og fravær, af henholdsvis positive og negative følelser, for at kunne udlede noget, om beboernes oplevelser af livskvalitet. Hvorvidt, vi på baggrund af den indsamlede empiri, kan verificere eller falsificere hypotesen "*Besøgshunde øger plejehjemsbeboernes oplevelse af livskvalitet*", vil fremgå af afsnit 4.2.3.

4.2.2 Del II. Negative oplevelser

I denne del, vil vi primært fokusere på beboernes rapporteringer af de spørgsmål, der omhandler oplevelser af negative følelser. De spørgsmål der primært tages udgangspunkt i, er:

3. Bliver du trist, når hunden kommer på besøg?

5. Bliver du urolig, når hunden er på besøg? (Bilag 2)

Analysen vil ligeledes trække på de besvarelser fra del I, der har indikeret negative oplevelser på baggrund af de positive ladede spørgsmål.

Ifølge Næss er der ikke tale om livskvalitet, før personen oplever et fravær af negative oplevelser samt en overvægt af positive oplevelser. I denne analysedel vil vi gå i dybden med, hvorvidt beboernes besvarelser indikerer en oplevelse af negativ indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet.

4.2.2.1 Nedstemthed

Tabel 10.

		Statistics	
		Bliver du trist når hunden er på besøg	Bliver du urolig når hunden er på besøg
N	Valid	36	36
	Missing	0	0

		Bliver du trist når hunden er på besøg			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	2	5,6	5,6	5,6
	Nej	30	83,3	83,3	88,9
	Ved ikke	4	11,1	11,1	100,0
Total		36	100,0	100,0	

Ovenstående tabel viser, at samtlige 36 respondenter har besvaret de to spørgsmål. Vi har derfor ingen missing cases. Ved spørgsmålet: "Bliver du trist, når hunden er på besøg?" spørger vi direkte ind til, om beboerne oplever en følelse af tristhed, som vi forbinder med det teoretiske begreb nedstemthed. Vi spørger således indirekte ind til den negative oplevelse. Som svar til dette spørgsmål, er der 2, ud af de 36 adspurgte, der svarer "Ja", hvilket svarer til 5,6 % af populationen. For de respondenter, der rapporterede dette svar, vil vi, ifølge Næss' begreb, argumentere for, at disse oplever en negativ indvirkning af deres oplevelse af livskvalitet, da de oplever at blive nedstemte af hundens besøg.

Dog finder vi det væsentligt at fremhæve, at Næss argumenterer for, at der er forskel på personers tilstande, oplevelser og personlighedstræk. Det kan være tilfældet, at de 2 beboere, der svarede "Ja" til spørgsmålet, besidder personlighedstræk, der medfører, at de, mere end gennemsnittet, oplever at være nedstemte eller triste. Hvis dette er tilfældet, vil deres personlighedstræk gå ind og påvirke den oplevelse de har, når besøgshundene kommer på besøg. Der er forskel på tilstande og personlighedstræk i livskvalitetsbegrebet, men de kan begge gå ind og påvirke beboernes svar eller deres oplevelser med hundene. Bevæggrunden for beboernes rapporteringer kan derfor være baseret på nogle personlighedstræk hos beboerne, der ikke går godt i spænd med hundene. Det kan også

diskuteres, om respondenterne på det pågældende tidspunkt, hvor de besvarede spørgeskemaerne, har været inde i en periode, hvor de har været mere nedstemte eller triste grundet andre oplevelser eller hændelser i deres tilværelse, hvilket har påvirket deres besvarelser.

Et eksempel på en mulig situation, hvor en beboer bliver trist i forbindelse med hundebesøg giver Siff, adspurgt til problemstillinger ved at have besøgshundeordningen på Dybenskærhave svarer hun følgende:

"Der kan nogle gange være en problemstilling, at hundeejeren, som er et hvilket som helst menneske, med hvilken som helst baggrund, kan nogle gange have lidt svært med at takle nogle af de udfordringer beboerne eventuelt kan have. Det kan være sygdom, tidligere misbrug, der kan være nogle ting, hvor de syntes det kan være svært..." (Bilag 4: 8)

I dette eksempel er det ikke grundet hundens tilstedeværelse, at beboeren oplever negative følelser. Hvis der opstår en situation, hvor hundeejeren har svært ved at håndtere beboeren, kunne der herunder om muligt opstå mindre konflikter eller irritationer mellem beboer og hundeejer. Hvis dette ikke bliver udtalt, så kan det tænkes, at en given beboer ville blive trist over udsigten til at få besøg igen. Denne situation kunne dog også føres tilbage til pointen om, at der er forskel på tilstande, oplevelser og personlighedstræk. Situationen kunne være opstået, som et enkelt tilfælde hvilket i en kort periode ville føre til at respondenterne ville være triste når hunden kom på besøg.

Vi er begrænset i at analysere os videre frem til, hvorfor de to beboere har oplevet den negative følelse nedstemthed ved besøg af besøgshunde, da vi i kraft af vores empiri kun kan udlede noget omkring de konkrete besvarelser, men ikke bevæggrundene bag. Vi kan ud fra ovenstående tabel se, at to respondenter er triste, hvorfor vi kan sige på baggrund af tabellen alene, at interventionen har påvirket livskvaliteten negativt for disse.

Det er dog værd, at lægge mærke til, at en relativt stor andel på 30, ud af de 36 adspurgte, svarende til 83,3 %, ikke bliver triste, når hunden kommer på besøg. Der er således en overvægt af beboere, der ikke oplever nedstemthed i forbindelse med interventionen. For denne relativt store andel af de adspurgte, kan vi, ifølge livskvalitetsbegrebet, udlede, at deres besvarelser indikerer, at interventionen ikke har en negativ indvirkning på deres

oplevelse af livskvalitet. Med dette kan vi dog ikke antage, at interventionen har en positiv indvirkning på livskvaliteten. Dette skyldes, at vi ikke kan antage, at beboerne nødvendigvis oplever glæde, blot fordi de ikke oplever tristhed. Ifølge Næss er det ikke nok, kun at have et fravær af negative oplevelser. Beboerne må opleve positive følelser, for at de kan opleve livskvalitet.

4.2.2.2 Indikation på angst

Tabel 11.

Bliver du urolig når hunden er på besøg

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	2	5,6	5,6	5,6
	Nej	32	88,9	88,9	94,4
	Ved ikke	2	5,6	5,6	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Ovenstående tabel omhandler spørgsmålet omkring urolighed, som vi kom ind på i del 1 af analysen. Her bliver oplevelsen af at være urolig forstået som en indirekte indikation på oplevelse af den negative følelse angst, men her var betingelsen, at én og samme beboer også skulle have svaret "Nej" til spørgsmålet "Føler du dig tryk, når hunden er på besøg?", for at vi vil fortolke, at der er tale om en oplevelse af angst. Dette kommer vi nærmere ind på nedenfor.

Af tabellen fremgår det, at 2 ud af de 36 respondenter svarer "Ja" til, at de bliver urolige, når hunden er på besøg, hvilket svarer til 5,6 % af populationen. Ligesom med det førnævnte spørgsmål vedrørende nedstemthed, kan vi udlede, at de 2 beboere oplever en tilstedeværelse af urolighed, hvilket kan indikere, en oplevelse af negativ indvirkning på deres livskvalitet. I denne forbindelse finder vi det også relevant at inddrage pointen om personlighedstræk. Bevæggrunden for besvarelsene kan være, at respondenterne er nervøse anlagt. Hvis den enkelte beboer er nervøs, hvilket kan være forårsaget af andre oplevelser eller situationer, så er det muligt, at nervøsiteten spiller ind på, hvorvidt beboeren oplever urolighed, når hunden kommer på besøg. Det kan også diskuteres, om besvarelsen baserer sig på en oplevelse af et dårligt match mellem ejer, hund og beboer. Hvis en nervøs beboer bliver mødt af en besøgshund, der agerer vildt eller meget energisk

eller rent størrelsesmæssigt er for stor til beboerens ønske, kan det i sidste ende gøre beboeren for nervøs eller urolig til, at han/hun oplever det som en positiv oplevelse at have hunden på besøg. I sådanne tilfælde, vil personlighedstræk, ifølge livskvalitetsbegrebet, være væsentligt at tage højde for, hvis ikke beboeren skal opleve en negativ indvirkning på han/hendes oplevelse af livskvalitet.

Der er, som tidligere nævnt, forskel på tilstande og oplevelser, hvilket betyder, at de respondenter, der giver udtryk for at blive urolige, godt kan få en positiv oplevelse med hunden, selvom personen bliver en smule urolig på grund af nervøsitet.

Der er ved besvarelserne af spørgsmålet en overvægt af respondenterne, der har rapporteret "Nej" til spørgsmålet. Det omhandler 32 respondenter ud af de 36, hvilket svarer til 88,9 %. I forbindelse med disse rapporteringer udleder vi, at de 32 beboere ikke oplever urolighed i forbindelse med interventionen, hvilket indikerer, at de ikke oplever, at interventionen har en negativ indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet.

4.2.2.3 Angst

I forlængelse af ovenstående, vil vi gå i dybden med, hvorvidt der er en sammenhæng mellem respondenternes besvarelser på henholdsvis spørgsmål nummer 5 og 6.

Tabel 12.

Bliver du urolig når hunden er på besøg					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	2	5,6	5,6	5,6
	Nej	32	88,9	88,9	94,4
	Ved ikke	2	5,6	5,6	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Føler du dig tryk når hunden er på besøg					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	29	80,6	82,9	82,9
	Nej	5	13,9	14,3	97,1
	Ved ikke	1	2,8	2,9	100,0
	Total	35	97,2	100,0	
Missing	System	1	2,8		
Total		36	100,0		

I første del af analysedel 1 påpegede vi, hvordan sammenhængen mellem de to spørgsmål var afgørende for, hvorvidt beboerne indikerer en tilstedeværelse eller et fravær af oplevelsen af angst.

Vores antagelse er, at beboere, der oplever den negative følelse angst i forbindelse med Besøgshundeordningen vil svare "Ja" til, at blive urolig, samt svare "Nej" til, at de føler sig trygge, når hunden er på besøg. Der er 5, der ikke føler sig trygge, men kun 2, der oplever urolighed. Vi kan ikke udlede, om der er beboere, hvis besvarelser indikerer oplevelsen af angst, da det ikke fremgår af tabellen, hvorvidt det er de samme beboere, der svarer henholdsvis "Ja" til det første og "Nej" til det sidste spørgsmål. Hvis det er tilfældet, at de 2 beboere, der har svaret "Ja" til førstnævnte spørgsmål, også er dem, der har svaret "Nej" til sidstnævnte spørgsmål, så kan vi på baggrund af disse rapporteringer udlede, at de indikerer en oplevelse af angst, hvilket har en negativ indvirkning på de 2 beboeres oplevelse af livskvalitet.

Endvidere er vores antagelse, at de beboere, der oplever et fravær af den negative følelse angst har svaret "Nej" til, at de føler sig urolige, når hunden er på besøg samt svaret "Ja" til, at de føler sig trygge. Da der er 32 respondenter, der har rapporteret "Nej" til førstnævnte spørgsmål, og 29 respondenter, der har svaret "Ja" til sidstnævnte spørgsmål, kan vi udlede, at der må være et større antal respondenter, hvis besvarelser indikerer, at de ikke oplever den negative følelse angst, hvorfor de ikke oplever, at denne følelse har en negativ indvirkning på deres oplevelse af livskvalitet.

4.2.2.4 Urolighed og nedstemthed

Tabel 13.

Bliver du trist når hunden er på besøg

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	2	5,6	5,6	5,6
	Nej	30	83,3	83,3	88,9
	Ved ikke	4	11,1	11,1	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Bliver du urolig når hunden er på besøg

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	2	5,6	5,6	5,6
	Nej	32	88,9	88,9	94,4
	Ved ikke	2	5,6	5,6	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

I dette afsnit vil vi kommentere på de samlede svar for de to primære tabeller, herunder analysere på de samlede "Ja"-svar samt "Ved ikke"-svar i de to variable.

Det kunne være interessant, at gennemse datamaterialet for at se, om det er de samme respondenter, der svarer "Ja" til begge spørgsmål. Om de eventuelle respondenter, der om muligt, har svaret "Ja" til begge spørgsmål, kan vi udlede, at de oplever en større negativ indvirkning af deres livskvalitet, end de respondenter, der kun har svaret "Ja" til det ene spørgsmål, men har svaret "Nej" eller "Ved ikke" til det andet spørgsmål.

Der er sammenlagt 4 respondenter, der svarer "Ja" i de to spørgsmål, hvilket er en relativt lille andel i forhold til det samlede antal besvarelser. Dette faktum vil indgå i vores overvejelser i forhold til, når vi kigger på den samlede indikator for, hvordan beboerne oplever at besøgshundene påvirker deres oplevelse af livskvalitet.

4 ud af 36 respondenter har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet, om de føler sig triste, når hunden er på besøg, hvilket svarer til 11,1 % af populationen. Ved det andet spørgsmål omkring oplevelse af urolighed, er der 2 ud af 36, hvilket svarer til 5,6 %, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet. Som nævnt tidligere, så kræver vores teoretiske begreb, at beboerne skal have positive oplevelser og et fravær af de negative oplevelser for at opnå højere livskvalitet. Der kan på baggrund af de 6 respondenter ikke udledes noget om en tilstedeværelse eller et fravær af de negative følelser, der bliver spurgt ind til, hvorfor vi heller ikke kan sige noget om, hvorvidt beboerne oplever en negativ indvirkning på deres livskvalitet.

Hvis man dykkede længere ned i respondenternes svar og sorterede mere i dataene omkring "Ved ikke"-svarene, kunne man undersøge hvorvidt, det er de samme respondenter, der svarer "Ved ikke" ved begge spørgsmål. Hvis det i givet fald var tilfældet, kunne vi med sikkerhed ikke sige noget, om påvirkningen af nedstemthed og angst på livskvaliteten for respondenterne, der svarede dette.

Det, som overordnet kan udledes omkring de to tabeller er, at der kan ses en overvægt af beboere, der oplever, at besøgshundene ikke har en negativ indvirkning på beboernes oplevelse af livskvalitet. Vi finder det væsentligt at understrege, at vi med "Nej"-besvarelserne ikke kan antage, at besøgshundene påvirker beboernes livskvalitet positivt, da et fravær af negative oplevelser i sig selv ikke giver en højere livskvalitet.

4.2.2.5 Opsamling

På baggrund af del 1 og 2 vil vi i dette afsnit trække paralleller og fremhæve gentagende pointer og opmærksomhedspunkter. Ud fra frekvenstabellerne kan vi, som nævnt tidligere, ikke se den enkelte beboers besvarelser, og vi har derfor været begrænset i at se, om besvarelserne på nogle måder er modstridende, eller om beboeren oplever udelukkende positive eller negative følelser i forbindelse med Besøgshundeinterventionen. Det vi derimod kunne udlede på baggrund af tabellerne er, hvordan respondenternes besvarelser

har fordelt sig på de respektive svarkategorier. Herved kunne vi vurdere, i hvor høj grad besvarelsene var lig hinanden eller forskellige. For både del 1 og 2 var det karakteristisk, at fordelingen af svarene var ujævn forstået ved, at der var en overvægt af beboere, der rapporterede oplevelse af positive følelser, og en overvægt der rapporterede, at de ikke havde en oplevelse af negative følelser.

Ved samtlige spørgsmål var der konsekvent nogle beboere, der havde svaret "Ved ikke". Vi anser, at der kan være flere grunde til, at beboerne har anvendt denne svarkategori. Beboerne kan have oplevet, at spørgsmålene har været svære at forholde sig til, hvorfor de har valgt at benytte denne svarkategori. Samtidigt er der også risiko for, at der er opstået nogle forståelses relaterede problemer, hvorved beboerne ikke har forstået, hvad der blev spurgt ind til. Vi anser, at måden spørgsmålene er udformet på, kan have haft indflydelse på beboernes brug af "Ved ikke"-kategorien. I nogle tilfælde, har spørgsmålene også været vagt formuleret, hvorfor beboerne kan have tillagt spørgsmålet en bestemt betydning, som måske ikke var hensigten fra vores side af.

Yderligere er Næss' fremhævelse af sammenhængen mellem oplevelser og personlighedstræk en pointe, der kan have betydning for de besvarelser, vi har modtaget. Ved flere af de positive samt negative følelser, vi beskæftiger os med, kan det diskuteres, hvorvidt den enkeltes beboers personlighedstræk kan have haft indflydelse på dennes rapportering af oplevelser tilknyttet interventionen. Vi kan på baggrund af vores empiri ikke udlede, at nogle beboere på daglig basis er gladere eller mere nedstemte end andre, men hvis dette er tilfældet, kan det i så fald have indflydelse på de besvarelser, som beboerne afgav. Ud fra empirien kan vi dog ikke tilskrive personlighedstræk, som den afgørende faktor for, hvordan respondenterne svarer på spørgsmålet.

Samtidigt kan der være andre omstændigheder i beboernes tilværelse, der påvirker deres oplevelse af besøgshundene, for eksempel udfordringer ved deres mentale eller fysiske helbred.

4.2.3 Delkonklusion

Som nævnt i afsnit 4.2.1.6, kan vi ikke udlede noget om beboernes oplevelse af livskvalitet alene ved at se isoleret på deres rapporterede følelser. Vi må derfor se på vægtningen af henholdsvis de positive og negative følelser, som beboerne rapporterer at de oplever i

forbindelse med Besøgshundeinterventionen. I dette afsnit vil vi således enten verificere eller falsificere hypotesen.

Ifølge vores teoretiske standpunkt kan mennesker godt både opleve negative og positive følelser samtidigt. Den positive og negative dimension af livet er to forskellige dimensioner, selvom de på flere måder påvirker hinanden. Dette må forstås som, at man både kan være ked af det og glad på samme tid. Dette kan yderligere forstås således, at selvom der er nogle oplevelser, der påvirker individet negativt, kan de på samme tid også påvirke positivt – foranderligt over tid og sted. Dimensionerne kan bruges til at forklare, at selvom respondenterne, ved nogle aspekter af interventionen, oplever en negativ påvirkning, kan de have positive oplevelser ved andre aspekter. Det vigtigste er, at der er overvægt af de positive oplevelser, før end det kan siges, at en given intervention har en indvirkning på personens livskvalitet. Før, vi kan udlede, hvorvidt beboerne har oplevet, at besøgshundene har påvirket deres livskvalitet i et positivt omfang, må vi analysere, om beboerne har oplevet en overvægt af positive følelser ved deltagelse i Besøgshundeordningen. Dette forløber sig på baggrund af livskvalitetsindekset.

Tabel 14.

Livskvalitetsindeks					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	3	8,3	8,6	8,6
	1,00	2	5,6	5,7	14,3
	3,00	3	8,3	8,6	22,9
	4,00	5	13,9	14,3	37,1
	5,00	22	61,1	62,9	100,0
	Total	35	97,2	100,0	
Missing	System	1	2,8		
Total		36	100,0		

Indekset er, som nævnt i afsnit 3.2.4, udarbejdet ud fra de fem spørgsmål, vi har gjort brug af, i forhold til at spørge ind til beboernes eventuelle positive oplevelser af interventionen. De fem spørgsmål rummer over de tre positive følelser: glæde, kærlighed og engagement. Tabellen viser, hvor mange af de fem spørgsmål, inden for samme besvarelse, der er blevet svaret "Ja" til af den pågældende beboer. Da én af beboerne ikke har svaret på spørgsmålet

om, om han/hun føler sig tryk, når hunden er på besøg, indgår denne beboers besvarelser ikke i indekset, hvorfor vi i alt har med 35 besvarelser at gøre.

Af tabellen fremgår det, at 3 respondenter ikke har svaret "Ja" på nogle af de fem spørgsmål. Om dem kan vi udlede, at de i høj grad ikke oplever en tilstedeværelse af positive oplevelser i forbindelse med interventionen. De 3 beboeres besvarelser indikerer, at de ikke oplever, at interventionen har en positiv indvirkning på deres livskvalitet, hvorfor vi udleder, at interventionen ikke øger deres livskvalitet. Den samme omstændighed gør sig gældende for de 2 beboere, der kun har svaret "Ja" til ét af de fem spørgsmål.

I forhold til de i alt 30 beboere, der har svaret "Ja" til tre eller flere spørgsmål, ud af de fem spørgsmål, udleder vi, at de rapporterer oplevelser af, at interventionen har en positiv indvirkning på dem, og at de oplever, at interaktion med besøghunde øger deres livskvalitet. Da spørgsmålene inddraget i del 1 og 2 omhandler henholdsvis tre positive (glæde, kærlighed og engagement) og to negative (nedstemthed og angst) oplevelser, må beboerne angiveligt rapportere mere end to positive oplevelser, før der er tale om en overvægt af positive oplevelser.

Procentvis er der 14,3 % af populationen, der ikke oplever øget livskvalitet, og der er 85,8 %, der oplever øget livskvalitet i forbindelse med Besøgshundeinterventionen. Af de 85,8 % er der hele 62,9 %, det vil sige 22 beboere, der har svaret "Ja" til fem ud af fem spørgsmål omkring oplevelse af positive følelser. Vi kan på baggrund af dette ikke bekræfte hypotesen om, at besøghunde øger plejehjemsbeboernes oplevelse af livskvalitet, hvis det betinger at skulle gælde for hele populationen. Men vi kan bekræfte, at besøghunde øger størstedelen af populationens oplevelse af livskvalitet.

4.3 Analysedel 2

I analysedel 2 tester vi følgende hypotese samt underhypotese: *Der er forskel på beboerens oplevelse af livskvalitet på de forskellige plejehjem i forbindelse med besøg fra hundene og Jo oftere besøgshunden kommer på besøg, jo større positiv indvirkning har det på beboernes livskvalitet.*

Disse hypoteser bygger på en opfattelse af, at beboerne fra de deltagende plejehjem, har forskellige oplevelser af livskvalitet, som i denne kontekst hænger sammen med kontinuerlighed af hundebesøg eller mangel på samme.

Vi tester disse hypoteser ved at inddrage forskellige variable i Chi²-tests og T-tests, dette for at undersøge sammenhængen mellem disse. Desuden tester vi for signifikans i denne del af analysen, dette gøres med henblik på, at se om der kan generaliseres og ses sammenhæng i den indsamlede data. Vi inddrager vores teoretiske begrebsapparat samt pointer fra vores forskningsinterviews med plejehjemspersonalet i den videre analyse.

4.3.1 Oplevelse af hundebesøg

I nedenstående Chi²-test har vi krydset variablerne "Angiv plejehjem" og "Hvordan er dit humør, når hunden kommer på besøg?". Dette har vi gjort med henblik på at teste om, der kan ses en sammenhæng mellem oplevelse af livskvalitet hos beboerne på de respektive plejehjem i forbindelse med besøg af hunden, og om der ses en forskel på baggrund af, hvor ofte hunden kommer på besøg.

Vores H_0 er, at der ingen sammenhæng kan spores mellem, hvilket plejehjem respondenterne bor på, og hvordan deres humør er, når hunden kommer besøg. Vores alternative hypotese er, at der er en sammenhæng ved de to opstillede variable i denne test.

Tabel 15.

Case Processing Summary

	Valid		Cases Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Angiv plejehjem * Hvordan er dit humør når besøghunden kommer	36	100,0%	0	0,0%	36	100,0%

**Angiv plejehjem * Hvordan er dit humør når besøghunden kommer
Crosstabulation**

			Hvordan er dit humør når besøghunden kommer		Total
			Godt	Neutral	
Angiv plejehjem	Slottet	Count	9	1	10
		% within Angiv plejehjem	90,0%	10,0%	100,0%
	Tingbjergvej	Count	11	10	21
		% within Angiv plejehjem	52,4%	47,6%	100,0%
	Dybenkærshave	Count	5	0	5
		% within Angiv plejehjem	100,0%	0,0%	100,0%
Total		Count	25	11	36
		% within Angiv plejehjem	69,4%	30,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,073 ^a	2	,029
Likelihood Ratio	8,750	2	,013
Linear-by-Linear Association	,089	1	,765
N of Valid Cases	36		

a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,53.

I øverste tabel ovenfor fremgår det, at 36 respondenter har besvaret de omtalte to spørgsmål fra spørgeskemaet, hvilket vil sige, at der er en svarprocent på 100 %.

Ved nederste tabel tolker vi, at der er signifikans. Dette aflæser vi ved at P-værdien er på 0,029. Vi forkaster hermed vores H_0 , hvilket betyder at vores alternative hypotese kommer i betragtning. Vores alternative hypotese fortæller os, at der er en sammenhæng at spore mellem, hvilket plejehjem beboerne bor på, og derved, hvor tit de får besøg, og hvordan deres humør er, når de får besøg af hunden.

Ud fra midterste tabel aflæser vi besvarelsene fra beboerne ud fra kategorierne "Godt" og "Neutralt". Kategorien "Dårligt" fremgår ikke af tabellen, da ingen af respondenterne har svaret at de blev i dårligt humør, når besøgshunden kommer.

Når vi aflæser tabellen kan vi se, at 90 % af beboerne fra Slottet tilkendegiver, at deres humør er godt, når hunden kommer på besøg, og 10 % har svaret, at deres humør er neutralt. På Tingbjerg hjemmet har 52,4 % rapporteret, at humøret er godt ved hunde besøg, mens 47,6 % har svaret, at deres humør er neutralt ved hunde besøg. Beboerne på Dybenskær have har alle svaret "Godt" til spørgsmålet, hvorfor besvarelsesprocenten ligger på 100 % ved spørgsmålet omkring, hvordan humøret er, når hunden kommer på besøg. Vi antager at dette sammenfald af ens svar, har en sammenhæng med, at der kun er 5 respondenter der har besvaret spørgeskemaet på dette sted. Hvilket kan være årsagen til, den relative lille spredning af besvarelsene.

Som nævnt i afsnit 4.2.1.4, ved vi fra vores forskningsinterviews med plejehjems personalet, at det er forskelligt fra sted til sted, hvor ofte hunden kommer på besøg. På Tingbjerg hjemmet kommer hunden en gang, hver anden måned, og på Slottet én gang om ugen. Derimod får Dybenskær have besøg to til tre gange om ugen af hunden. Vi kan se, at Tingbjerg hjemmet skiller sig ud ved, at hele 47,6 % af beboerne svarer, at deres humør er neutralt når hunden kommer. Vi formoder at dette er udslagsgivende på grund af, at dette sted får besøg hver anden måned, hvilket kan gøre det svært for beboerne at huske hunden og oplevelsen omkring besøget. Vi ser hermed en sammenhæng mellem, hvor ofte hunden kommer på besøg på de forskellige plejehjem og humøret hos beboerne ved disse besøg.

Ifølge Næss må vi se nærmere på individens positive oplevelser i deres hverdag, når vi undersøger livskvalitet. Dette med henblik på, at livskvalitet ikke kan kobles sammen med eksempelvis materielle goder. Det, at få besøg af hund og hundeejer karakteriseres, i denne kontekst, som en oplevelse, og forhåbentlig oftest som en positiv oplevelse. Næss pointerer at dette kan ses som oplevelseskvalitet for beboerne, der deltager ved hunde besøg, netop fordi de oplever glæde ved at få besøg.

I ovenstående tilkendegiver beboerne, at de har en positiv opfattelse af oplevelsen ved hunde besøg, idet de bliver glade når den kommer på besøg. Hvilket nærmere bestemt er 69,4 % at de adspurgte beboere. Dette indikerer at Besøgshundeordningen har en positiv

indvirkning på disse beboeres livskvalitet, samt at den ses, som en meningsgivende oplevelse i deres tilværelse.

Annitta fra Slottet beskriver i interviewet den glæde, hun oplever fra beboerne: *”Det er meget lige nu og her glæde, men det er meget følelsesmæssige reaktioner, lige fra glædesgråd til udbrud, ikke verbalt, alligevel glæde og ned og kramme hunden [...]”* (Bilag 6: 15). Denne udtalelse fra Annitta bekræfter beboernes besvarelser om den affektive oplevelse ved hundebesøg.

Siff fra Dybenskærhave beskriver at oplevelsen af besøgshunde hos dem, ses som en stjernestund: *“[...] i nuet og stunden, har de altså det vi kalder en stjernestund. Så er det fuldstændigt ligegyldigt om det er noget der varer i 3 timer, 8 timer, men nuet her har de en god oplevelse”* (Bilag 4: 8). Denne udtalelse harmonerer i overensstemmelse med 69,4 % af de adspurgte beboere oplever et positivt humør, når besøgshunden kommer. Ovenstående understøtter samlet set vores hypotese om: *Jo oftere besøgshunden kommer på besøg, jo større positiv indvirkning har det på beboernes livskvalitet.*

4.3.2. Lyst til at være sammen med hunden

I nedenstående, har vi lavet en Chi²-test over de to variable “Angiv plejehjem” og “Har du lyst til at være sammen med hunden”. Testen er lavet i forhold til, om der ses en sammenhæng mellem de tre plejehjem, og beboernes engagement i at indgå i ordningen, når besøgshundene kommer på plejehjemmene.

Testen bygger på hypotesen om, at der er forskel i de ældres oplevelse af livskvalitet, og engagement i forhold til besøgsordningen. Samt hypotesen om, at der kan ses en sammenhæng mellem lysten til at være sammen med besøgshunden, i forhold til, hvor tit besøgshunden kommer på det givne plejehjem.

Tabel 16.

Case Processing Summary

	Valid		Cases Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Angiv plejehjem * Har du lyst til at være sammen med hunden	36	100,0%	0	0,0%	36	100,0%

Angiv plejehjem * Har du lyst til at være sammen med hunden Crosstabulation

			Har du lyst til at være sammen med hunden			Total
			Ja	Nej	Ved ikke	
Angiv plejehjem	Slottet	Count	10	0	0	10
		% within Angiv plejehjem	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Tingbjergghjemmet	Count	13	6	2	21
		% within Angiv plejehjem	61,9%	28,6%	9,5%	100,0%
	Dybenkærshave	Count	5	0	0	5
		% within Angiv plejehjem	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Total	Count	28	6	2	36	
	% within Angiv plejehjem	77,8%	16,7%	5,6%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,347 ^a	4	,119
Likelihood Ratio	10,229	4	,037
Linear-by-Linear Association	,107	1	,744
N of Valid Cases	36		

a. 7 cells (77,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,28.

I ovenstående, har vi taget udgangspunkt i spørgsmålet om, hvorvidt de ældre oplever engagement i forhold til besøgshunden, når denne kommer på besøg på de tre plejehjem. Som det fremgår af ovenstående tabel, angiver 77,8 % af de adspurgte "Ja" til spørgsmålet, om de har lyst til at være sammen med besøgshunden. 16,7 % svarer "Nej", og 5,6 % svarer "Ved ikke" til spørgsmålet.

Ved H_0 antages det, at der ikke er en sammenhæng mellem plejehjemmene og beboernes lyst til at være sammen med besøgshunden. Ved signifikans, afspejler dette en sammenhæng i ovenstående. Testen afspejler, at der ikke er nogen statistisk signifikans, da P-værdien er på 0,119. Dette betyder, at vi må tage vores H_0 i betragtning, hvilken der

konstaterer, at der ingen sammenhæng er mellem, hvilket plejehjem beboerne bor på og deres lyst til at engagere sig med besøghunden. Vi forkaster derved den alternative hypotese, som bygger på en antagelse om sammenhæng mellem engagement hos beboere, og hvilket plejehjem de er fra.

Ser man nærmere på tabellen, kan man se, at ud af de tre adspurgte plejehjem, svarede 100 % af Slottets og Dybenskerhaves respondenter, alle "Ja" til spørgsmålet om, hvorvidt de havde lyst til at være sammen med besøghunden. Tingbjergghjemmet skiller sig i denne forbindelse ud, når man ser på fordelingen af respondenternes svar. På Tingbjergghjemmet er det den overvejende del, det vil sige 61,9 % af respondenterne, der svarer "Ja". Endvidere er Tingbjergghjemmet det eneste plejehjem, hvor 28,6 % af respondenterne har svaret "Nej" og 9,5 % har rapporteret "Ved ikke".

I interviewet med Siff fra Dybenskerhave, rapporteres der om, hvordan "[...] at en beboer ytrer et ønske om at få en besøghund." (Bilag 4: 6), og hvor plejehjemmet på beboernes opfordring hjælper dem med at finde dem en besøghund via TrygFondens hjemmeside. På denne måde igangsættes implementeringen af besøgsordningen hos beboeren. Det uddybes også endvidere, at interventionen sker på:

"Meget individuel basis, det er igen, det der med, man fornemmer nogen kan have et behov, [...] Der ikke nogen beboer der skal tænke her, "Nå nu kommer den der hund igen, nu skal ud og gå, det gider jeg ikke [...] det skal jo være beboerens lyst og på deres præmisser." (Bilag 4: 7-9).

Dybenskerhaves tilgang til besøghundeordningen, kan derfor siges at stå i kontrast til fremgangsmåden, der tilgås på Tingbjergghjemmet, hvor der ikke tages individuelle hensyn, som det udtrykkes på Dybenskerhave plejehjem.

Som tidligere nævnt i afsnit 4.2.1.2, sker besøghundeordningen på Tingbjergghjemmet, på baggrund af en enkelt beboers kontakt med den frivillige hundeejer. Det er den kvindelige beboer på plejehjemmet, der står for at arrangere hundebesøgene. Denne form for fremgangsmåde i forhold til ordningen, kan muligvis have indflydelse på respondenternes svar i spørgeskemaundersøgelsen. Hvis man ser på testen, tabel 16, er det

TingbjergHjemmet, som er det plejehjem, hvor beboerne udtrykker mindst engagement, i forhold til spørgsmålet om deres lyst til at være sammen med besøghunden. Dette kan også ses i sammenhæng med, at hundebesøgene på TingbjergHjemmet, kun finder sted cirka hver anden måned. Når vi tager disse informationer i betragtning, kan det kan antyde til, at beboerne på TingbjergHjemmet måske ikke finder ordningen meningsfuld, eller at deres oplevelse af interventionen ikke formår at påvirke beboerne positivt. Hvilket også underbygges af beboernes svar, om hvorvidt de ønsker at deltage i besøget, når besøghunden kommer på plejehjemmet.

TingbjergHjemmet, Dybenskærhave og Slottet er alle en del af TrygFondens Besøgshundeordning, men ét af disse plejehjem skiller sig ud, i forhold til denne ordning. På plejehjemmene Slottet og Dybenskærhave, lægges der på baggrund af rapportering fra personalet, et stort fokus på beboernes og de ældres lyst og engagement, i forhold til involvering i besøghundeordningen. Samt prioriteres der, at beboerne aktivt engagerer sig i interventionen. Dette ses afspejlet i vores spørgeskemaundersøgelse, hvor alle 15 adspurgte beboer på Dybenskærhave og Slottet, udtrykte engagement og lyst til at være sammen med besøghunden. Set i forhold til TingbjergHjemmet, hvor kun 13, af de adspurgte 21, svarede "Ja", i forhold til samme spørgsmål.

Ud fra empirien kan vi danne os et billede af, at beboernes positive oplevelser hænger sammen med måden, hvorpå ordningen er blevet implementeret, på det enkelte plejehjem. Implementeringen har således indflydelse på, hvor stort engagement, beboerne oplever og rapporterer.

Som Næss fremhæver, er det individuelt, hvorvidt personer opfatter deres oplevelser som enten positive eller negative. Vi har set, som resultat af undersøgelsen, at beboerne på henholdsvis Slottet og Dybenskærhave, udtrykker et større engagement, hvilket kan have noget at gøre med, hvorpå opfattelse og implementeringen af Besøgshundeordningen, sker i forhold til plejehjemmet. De positive oplevelser kan komme til syne via individets egen følelse af lyst og engagement, som spiller ind når Besøgshundeordningen afvikles i praksis. Nogle beboere kan have et ønske eller give udtryk for et behov, hvori besøghunden spiller en rolle. Dette kan afstedkomme, som en positiv oplevelse for den ældre, hvorimod ældre, som ikke har et behov eller ikke deltager ud fra eget ønske, kan se ordningen værende

ligeegyldig, afspejlet som "Ved ikke"-svar, eller opleve dette som værende en negativ oplevelse, afspejlet som "Nej"-svar. Dette kan helt basalt have noget at gøre beboeren måske ikke bryder sig om hunde, ikke ønsker at deltage i forhold til det sociale, eller bare ikke ser interventionen som meningsfuld.

4.3.3 Hunden som selskab

I følgende analyse tester vi ligeledes for hypoteserne; *"Der er forskel på beboernes oplevelse af livskvalitet på de forskellige plejehjem i forbindelse med besøg fra hundene"* og *"jo oftere besøghunden kommer på besøg, jo større positiv indvirkning har det på beboernes livskvalitet"*. For at teste disse hypoteser inddrager vi nedenstående tabel, som er en T-test af Slottet og Tingbjergghjemmet, med hensigten om at undersøge, i hvilket omfang beboerne sætter pris på hundens selskab fra 1-5. Vi inddrager T-testen med formålet om at sammenligne gennemsnittet af besvarelserne for Slottet og Tingbjergghjemmet, som er uafhængige af hinanden. Som nævnt indgår der kun to plejehjem, da hensigten med valgte test er at sammenligne de to plejehjem, som har flest respondenter. Slottet og Tingbjergghjemmet er nominelle variable og "Sætter du pris på hundens selskab?" er en intervallskala variabel. De to plejehjem er de uafhængige variable, hvor intervallskalaen er den afhængige. Vores H_0 hypotese er, at der ingen forskel er på plejehjemmet i forhold til, hvordan du sætter pris på hundens selskab, hvorimod vores alternative hypotese antager at der er en forskel. Vi tester derfor, om vi kan forkaste eller bekræfte vores hypotese om, at der er forskel på beboernes oplevelse af livskvalitet på de forskellige plejehjem i forbindelse med besøg fra hunden.

Tabel 17.

Group Statistics					
	Angiv plejehjem	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Sætter du pris på hundens selskab	Slottet	10	4,3000	,94868	,30000
	Tingbjergghjemmet	20	4,0000	1,37649	,30779

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances				t-test for Equality of Means				
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Sætter du pris på hundens selskab	Equal variances assumed	,982	,330	,617	28	,542	,30000	,48606	-,69564	1,29564
	Equal variances not assumed			,698	24,868	,492	,30000	,42981	-,58545	1,18545

Ved benyttelse af ovenstående tabel forsøger vi at komme nærmere på, hvor stor pris beboerne sætter på hundens selskab, ved at teste deres holdninger mere nuanceret. I del 1, skulle respondenterne blot svare "Ja" eller "Nej" på, om de er glade, når besøgshunden kommer. Formålet med spørgsmålet: "Sætter du pris på hundens selskab?" var at undersøge, hvorvidt beboerne oplevede en følelse af ensomhed. Vi formodede at, de beboere, som følte sig ensomme ville sætte stor pris på hundens selskab, og dermed svare i den høje ende af skalaen. Sidenhen har vi diskuteret, hvorvidt det er muligt overhovedet at udtale os om ensomhed på denne baggrund, da andre faktorer kan påvirke deres besvarelse af dette spørgsmål. Vi kan derfor ikke antage, om beboerne oplever ensomhed eller ej, på baggrund af ovennævnte spørgsmål.

I denne tabel kan svarkategorierne rangordnes, ved at respondenterne kan svare fra 1-5. Ved aflæsning af tabellen ses det, at P-værdien ikke er under 0,10, hvilket betegner at vi ikke kan forkaste hypotesen om at der er sammenhæng mellem plejehjem, og hvor meget beboerne sættes pris på hundens selskab. Når vi ikke forkaster hypotesen, så skal vi aflæse den øverste linje for signifikans, hvor vi kan se at den ikke er signifikant, fordi den aflæses til 0,542. Det betyder, at vores H_0 hypotese, om at der ikke er sammenhæng mellem, hvilket plejehjem, beboerne bor på og deres besvarelser, bliver forkastet. Ifølge tabellen kan vi derfor se, at det ikke har betydning, hvilket plejehjem man bor på i forhold til, hvor meget man sætter pris på hundens selskab.

Det ses at gennemsnittet på Slottet er 4,3, og Tingbjergghjemmet er 4. Begge besvarelser viser, at beboerne i gennemsnit har svaret i den høje ende af skalaen, der går fra 1-5, som giver udfaldet, at flertallet sætter stor pris på hundens selskab. Næss beskriver begrebet livskvalitet, som at individer skal have gode og positive oplevelser i livet. Ligeledes pointerer hun, at for at have høj livskvalitet skal man have det bedre end nogenlunde, der skal være

positive oplevelser tilstede i tilværelsen. Som vi fandt frem til i del 1, så oplever størstedelen af populationen, at interventionen øger deres livskvalitet. Besvarelsene i tabellen ovenfor understøtter således, at beboerne oplever høj livskvalitet, fordi de har positive oplevelser i forhold til hunden, da de sætter stor pris på dens selskab.

Det tydeliggøres i tabellen, at der ikke er den store forskel i respondenternes besvarelser. Det er ellers tidligere blevet pointeret, at der har været en forskel på TingbjergHjemmet, fordi det har skilt sig ud både fra Slottet og Dybenskærhave i de øvrige analyser. Førnævnte kan muligvis begrundes med at TingbjergHjemmet kun får besøg én gang hver anden måned, hvorimod Slottet får besøg én gang om ugen. Som nævnt og som det fremtræder i tabellen, er der ikke forskel på det plejehjem respondenterne bor på, og hvordan de sætter pris på hundens selskab fra 1-5. Et argument for, at resultatet er således, kan begrundes med, at beboerne havde svært ved at besvare dette spørgsmål. Vi blev opmærksomme på at respondenterne havde svært ved, hvordan de skulle placere sig fra 1-5, fordi nogen af dem bare udtalte at de sætter pris på hundens selskab, men ikke, hvordan deres svar skulle placeres i en talkategori. Det gik lettere ved besvarelse af spørgsmålene, som indeholdt ja/nej-svarkategorier, måske fordi der ikke var ligeså mange svarkategorier at forholde sig til. Som ellers er beskrevet tidligere, har vi været opmærksomme på spørgsmålene i udarbejdelsen af spørgeskemaerne, fordi det netop skulle tilpasses til "den svære" målgruppe, hvilket vi vurderede, på daværende tidspunkt, at vi havde formået.

Svarkategorierne blev forklaret til respondenterne ved at nævne betydningen af hver svarkategori i kronologisk rækkefølge. Det resulterede stadig i, at det stadig var svært for dem at forstå, hvordan de skulle placere sig. De fleste respondenter udtalte, at de satte stor pris på hundens selskab, eller at de ikke vidste det, og derfra forsøgte vi at forstå, om de så skulle placeres i kategori 4 eller 5, som er "I højere grad" og "I høj grad". I forlængelse heraf kan det diskuteres, hvorvidt der er tale om validitet, hvis beboerne ikke har svaret oprigtigt på spørgsmålet, som muligvis skyldes sværhedsgraden. Det fremtræder i flere af tabellerne at TingbjergHjemmet skiller sig ud, som eksemplificeres ved at 47,6 % af beboerne svarer, at deres humør er neutralt når hunden kommer, hvilket næsten er 50 %, og derfor halvdelen af respondenterne. Eller et andet sted, hvor TingbjergHjemmet var de eneste respondenter, som benyttede sig af svarkategorien "Nej" og "Ved ikke", til spørgsmålet om de har lyst til at

være sammen med besøgshunden. Her svarede 6 beboere "Nej", og 2 havde svaret "Ved ikke".

Det belyser, hvordan det ikke stemmer overens med ovenstående tabel, med mindre at Tingbjergghjemmet her sætter stor pris på hundens selskab. Næss beskriver, at den ideelle løsning for at få informationer om beboernes oplevelse af besøgshunde, er ved at inddrage dem selv, fordi de har en særlig viden om deres oplevelser i deres liv. Dette blev der taget højde for i selve undersøgelsen, hvor besvarelserne er fra beboerne selv. Ud fra respondenternes egne besvarelser på spørgeskemaet, kan vi analysere os frem til, at beboerne sætter pris på hundens selskab, hvis vi skal være tro mod deres rapporteringer. Det er dog lidt besynderligt, når det vises at gennemsnittet svarer "I højere grad", og i de andre nævnte tabellerne svarer halvdelen "Neutralt" til, hvordan deres humør er når hunden kommer. 6 har svaret "Nej", og 2 har svaret "Ved ikke" til, om de har lyst til at være sammen med hunden, det er 38,1 %, som har svaret de to nævnte kategorier. På baggrund af ovenstående samt egne erfaringer med, at de havde svært ved at svare på spørgsmålet, kan det derfor få betydning for validiteten.

Som tidligere nævnt, kan implementeringen skyldes, hvorvidt beboerne finder interventionen meningsfuld. I den forbindelse inddrages nedenstående citat. Jette på Tingbjergghjemmet, udtaler således i interviewet:

"... vi har haft på et tidspunkt et personale, som havde sin hund med, men der var det så, for det første begyndte at gø og blive sådan lidt aggressiv er lidt voldsomt at sige, men den begyndte at gø, og den blev ældre og begyndte at gø rigtigt meget, og det var at nogle at beboerne blev utrygge ved, og derfor måtte jeg sige til den aftenvagt, som i øvrigt stadigvæk har, vi bliver nødt til at finde ud af noget andet, du bliver nødt at lade den hund blive hjemme." (Bilag 5: 11)

Citatet belyser, at Tingbjergghjemmet har haft problemer med en ansats hund, som gøede og blev aggressiv, som betød at nogle af beboerne blev utrygge ved det. Citatet inddrages, for at forstå om andre sammenhænge kan være mulige, altså hvorvidt andre faktorer muligvis kan påvirke, hvordan beboerne oplever Besøgshundeordningen.

4.3.4 Relation til hunden

I denne Chi²-test sigter vi mod at teste sammenhængen mellem variablerne, "Angiv plejehjem" og "Holder du af besøgshunden?". Dette gøres som udfoldet tidligere, med udgangspunkt i hypoteserne angående, at der er forskel på beboerens oplevelse af livskvalitet på de forskellige plejehjem i forbindelse med besøg fra hunden, samt antagelsen om, at jo oftere besøgshunden kommer på besøg, jo større positiv indvirkning har det på beboernes livskvalitet.

Vores H_0 er, at der ikke forefindes en sammenhæng mellem, hvilket plejehjem respondenterne bor på og om de holder af besøgshunden. Hvor vores alternativ hypotese er, at der er sammenhæng mellem ovenstående variable.

Tabel 18.

Case Processing Summary

	Valid		Cases Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Angiv plejehjem * Holder du af besøgshunden	36	100,0%	0	0,0%	36	100,0%

Angiv plejehjem * Holder du af besøgshunden Crosstabulation

			Holder du af besøgshunden			Total
			Ja	Nej	Ved ikke	
Angiv plejehjem	Slottet	Count	8	0	2	10
		% within Angiv plejehjem	80,0%	0,0%	20,0%	100,0%
	Tingbjergghjemmet	Count	14	3	4	21
		% within Angiv plejehjem	66,7%	14,3%	19,0%	100,0%
	Dybenkærshave	Count	5	0	0	5
		% within Angiv plejehjem	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Total		Count	27	3	6	36
		% within Angiv plejehjem	75,0%	8,3%	16,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,759 ^a	4	,440
Likelihood Ratio	5,643	4	,227
Linear-by-Linear Association	,662	1	,416
N of Valid Cases	36		

a. 7 cells (77,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,42.

I øverste tabel fremgår det, at der er 36 respondenter, der har besvaret de to spørgsmål. Derved er der en besvarelsesprocent på 100 % og 0 missing cases.

I midterste tabel aflæser vi, at 80 % af Slottes respondenter har svaret "Ja" til, at de holder af besøgshunden. Ingen har svaret at de ikke holder af den, hvorimod 20 % har svaret "Ved ikke", til spørgsmålet om de holder af besøgshunden.

På Tingbjergghjemmet har 66,7 % rapporteret, at de holder af besøgshunden, 14,3 % har svaret at de ikke holder af besøgshunden, imens 19 % har svaret "Ved ikke".

Alle 5 respondenter på Dybenskærhave har svaret "Ja" til at de holder af besøgshunden.

I den nederste tabel fremgår det, at der ikke findes statistisk signifikans ved denne test, da P-værdien er på 0,440. Dette betyder, at vi ikke kan forkaste vores H_0 , der fortæller os, at der ikke er sammenhæng mellem, hvilket plejehjem beboerne bor på, og om der holdes af besøghunden. Vi formoder, at dette igen har en sammenhæng med at Tingbjerg hjemmet kun får hundebesøg hver anden måned (Bilag 5: 11). Desuden reflekterer vi over, om dette aspekt også kan handle om, at Tingbjerg hjemmet, som det eneste ud af de tre deltagende plejehjem, har en beboer til at stå for kontakten med hund og hundeejer. Jette uddyber: *“Og ret hurtigt fornemmer jeg, og jeg har jo snakket med beboeren om kontakten ville være rigtig fint, hvis den går mellem beboeren og hundeejeren, som sagt, hun er jo frisk og sådan noget. Det er faktisk hende, der styrer det i dag”* (Bilag 5: 10).

Vi antager at det muligvis kan være svært, for denne beboer at overskue en kontinuerlig kontakt med hundeejeren. Hvorfor de resterende beboere ikke ser hunden så tit, og derved ikke kan få opbygget et tættere forhold til hunden. Hvilket kan være et svar på, hvorfor at 14,3 % af beboerne på dette sted ikke holder af besøghunden. Ydermere kan dette have en negativ betydning for beboernes selvoplevede livskvalitet, idet de ikke oplever besøg fra hunden positivt.

Samtidig reflekterer vi over, om spørgsmålet kan være svært at forholde sig til for respondenterne. Ved det aspekt, at det kan opleves overvældende enten at svare ”Ja” eller ”Nej” til spørgsmålet. Kærlighed og det at holde af nogen kan være store, betydningsfulde ord, men at sige ”Nej” kan også virke voldsomt, hvis beboerne oplever, at de i så fald siger, at de i hvert fald ikke holder af hunden, hvilket kan indikere, at de ikke kan lide den. Tallene viser, at langt de fleste beboere, er glade for hunden, men man kan argumentere for, at der kan være langt mellem oplevelse af henholdsvis glæde og kærlighed/følelsesmæssig involvering, hvilket kan være bevæggrunden for, at 3 beboere har valgt at svare ”Nej” til spørgsmålet.

I alt har 75 % af respondenterne svaret, at de holder af besøghunden hvilket indikerer, at besøg fra hunden har en indvirkning på beboernes selvoplevede livskvalitet. Dette med henblik på, at vi i dette projekt anskuer livskvalitet som psykisk velvære, hvor positive følelser, såsom glæde og kærlighed er nødvendige. Det at holde af besøghunden, bliver i denne kontekst sidestillet med følelsen kærlighed, og derved en oplevelse af en positiv relation for beboerne. Det at beboerne har en oplevelse af at holde af hunden, betragter vi

deslige som et engagement i besøgshunden. Hvilket, ifølge Næss, indikerer en påvirkning af deres livskvalitet. Vi formoder, at disse beboere, der holder af besøgshunden, også oplever glæde ved den. Dette er ydermere også med til at påvirke beboernes selvoplevet livskvalitet. Derved antager vi, at 75 % af beboerne oplever at Besøgshundeordningen har en positiv indvirkning på deres livskvalitet. Netop fordi, at de holder af besøgshunden.

Denne test afkræfter, som tidligere nævnt, statistisk signifikans. Dette udelukker dog ikke at der er signifikante forskelle i testen. Dette har vi tidligere antaget ved det faktum, at Tingbjerghejmet også ved denne test, skiller sig ud. Førnævnte aflæser vi ved, at 14,3 % ikke holder af besøgshunden og 19 % svarer at de ikke ved om de holder af den.

4.3.5 Tryghed ved hunden

I nedenstående Chi²-test har vi krydset variablerne "Angiv dit plejehjem" og "Føler du dig tryk, når hunden er på besøg?". Vi har valgt at krydse disse variable for at teste, om der er sammenhæng mellem vores tidligere nævnte hypotese og underhypotese. Disse omhandler, om der forskel på beboerens oplevelse af livskvalitet på de forskellige plejehjem i forbindelse med besøg fra hunden. Endvidere inddrages, at jo oftere besøgshunden kommer på besøg, jo større positiv indvirkning har det på beboernes livskvalitet.

H₀ ved denne test er, at der ingen sammenhæng findes mellem, hvilket plejehjem beboerne bor på, og om de føler sig trykke ved besøg fra hunden eller ikke. Den alternative hypotese er, at der er en forskel at spore mellem disse variable.

Tabel 19.

Case Processing Summary

	Valid		Cases Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Angiv plejehjem * Føler du dig tryk når hunden er på besøg	35	97,2%	1	2,8%	36	100,0%

Angiv plejehjem * Føler du dig tryk når hunden er på besøg Crosstabulation

			Føler du dig tryk når hunden er på besøg			Total
			Ja	Nej	Ved ikke	
Angiv plejehjem	Slottet	Count	9	1	0	10
		% within Angiv plejehjem	90,0%	10,0%	0,0%	100,0%
	Tingbjergghjemmet	Count	15	4	1	20
		% within Angiv plejehjem	75,0%	20,0%	5,0%	100,0%
	Dybenkærshave	Count	5	0	0	5
		% within Angiv plejehjem	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Total		Count	29	5	1	35
		% within Angiv plejehjem	82,9%	14,3%	2,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,438 ^a	4	,656
Likelihood Ratio	3,478	4	,481
Linear-by-Linear Association	,048	1	,826
N of Valid Cases	35		

a. 7 cells (77,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,14.

Ved øverste tabel aflæser vi, at der er 35 respondenter, der har besvaret spørgsmålet. Dette svarer til 97,2 %. Det vil sige, at der er 1 missing case, hvilket svarer til 2,8 %. Denne missing case skyldes, at spørgsmålet ved en fejl er blevet sprunget over ved besøgsinterviewet, hvilket medfører, at beboeren selvsagt ikke har kunne besvare spørgsmålet.

I midterste tabel ses, at 90 % af respondenterne fra Slottet har svaret "Ja" til, at de føler sig trygge, når hunden kommer på besøg, hvorimod 10 % har svaret "Nej" til dette. På Tingbjergghjemmet har 75 % svaret "Ja" til, at de føler sig trygge, når hunden kommer på besøg, 20 % af respondenterne har svaret "Nej" og 5 % har svaret "Ved ikke". På Dybenkærshave har alle respondenter svaret "Ja" til, at de føler sig trygge, når hunden kommer på besøg. Vi har sidenhen reflekteret over, hvorvidt vi skulle have undladt "Ved

ikke” kategorien ved dette spørgsmål i spørgeskemaet. Med det i mente, at kun én beboer har svaret “Ved ikke”. Vi er dog bevidste om, det etiske aspekt ved at undlade denne svarkategori, og at det netop kan medføre, at nogle beboere føler sig tvunget til at svare enten “Ja” eller “Nej”.

I sidste tabel i ovenstående Chi²-test afkræfter vi statistisk signifikans. Dette aflæser vi på P-værdien, der her er 0,656. Dette betyder, at vi derfor må tage vores H₀ i betragtning, som fortæller os at, der ingen sammenhæng er mellem, hvilket plejehjem beboerne bor på, og om de føler sig trygge ved besøg af hunden. Igen kan vi dog sige, at der her er tale om praktisk signifikans idet, at Tingbjerg hjemmet skiller sig ud, ved at 20 % af beboerne *ikke* føler sig trygge, når hunden kommer på besøg. På baggrund af, at besøgshunden sjældent kommer på besøg hos beboerne på Tingbjerg hjemmet, kan det diskuteres, om denne målgruppe har svært ved at huske hunden, hvorfor de ved besøget får en oplevelse af manglende tryghed, når hunden optræder energisk omkring dem. På baggrund af pointerne i afsnit 4.3.5, indikerer de 20 % af beboerne, der har svaret nej til en oplevelse af tryghed, *ikke*, at de føler sig utrygge. Dette kan vi ikke antage på baggrund af deres besvarelser. Dog er vores antagelse, at de beboere, der har svaret nej til dette spørgsmål, indikerer, at de muligvis kan have en oplevelse af angst i forbindelse med besøgshunden, men dette er betinget af, hvordan de har besvaret spørgsmål nummer 5 (Bilag 2: 3).

Ud fra tabellen ses yderligere, at 82,9 % af alle de adspurgte beboere, har rapporteret “Ja” til, at de føler sig trygge når besøgshunden kommer på besøg.

Annitta fra Slottet uddyber vigtigheden i, at beboerne interesserer sig for hunden: *“De møder jo hunden, og der mærkes om de interesserer sig for hunden. Også nogen reagerer positivt, så her finder man ud af det”* (Bilag 6: 15). Ved dette citat forstår vi, at det selvfølgelig er vigtigt, at beboerne føler sig trygge ved hunden, inden de bliver involveret i besøgene. Derved er tryghed et vigtigt element i implementeringen af besøg fra hunden. Vi formoder samtidig, at dette gør, at beboerne er mere engageret i mødet med hunden, og dette engagement har en indvirkning på deres selvopleved livskvalitet. Ifølge Næss´ er dette med til, at beboerne oplever en mening med deres tilværelse og igen en øgning af deres psykiske velvære.

4.4 Analysedel 3

Tabel 20.

	Case Processing Summary					
	Valid		Cases Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Angiv plejehjem * Bliver du glad når hunden er på besøg	36	100,0%	0	0,0%	36	100,0%

			Bliver du glad når hunden er på besøg			Total
			Ja	Nej	Ved ikke	
Angiv plejehjem	Slottet	Count	10	0	0	10
		% within Angiv plejehjem	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Tingbjergghjemmet	Count	16	4	1	21
		% within Angiv plejehjem	76,2%	19,0%	4,8%	100,0%
	Dybenkærshave	Count	5	0	0	5
		% within Angiv plejehjem	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Total		Count	31	4	1	36
		% within Angiv plejehjem	86,1%	11,1%	2,8%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,147 ^a	4	,386
Likelihood Ratio	5,959	4	,202
Linear-by-Linear Association	,053	1	,818
N of Valid Cases	36		

a. 7 cells (77,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,14.

I ovenstående, har vi lavet en test over de to variable “Angiv plejehjem” og “Bliver du glad, når besøghunden kommer på besøg”. Testen omhandler, om der kan ses en sammenhæng mellem de tre plejehjem, og om de ældre opnår en glæde ved at have besøg af besøghunden. Vores hypotese bygger på, at jo oftere besøghunden kommer på plejehjemmet, jo større glæde vil der vise sig. Som det ses i tabellen ovenover, svarer 86,1 % af respondenterne “Ja” til spørgsmålet, om de bliver glade, når der er besøg af besøghunden. 11,1 % af respondenterne svarer “Nej” til dette spørgsmål, og 2,8 % svarer “Ved ikke”. Igen er det Tingbjergghjemmet, der har udslag i svarkategorierne “Nej” og “Ved

ikke”, sammenlignet med de to andre plejehjem, hvor alle de adspurgte respondenter kun har benyttet sig af svarkategorien “Ja”.

Ovenstående test er udført som en Chi²-test, hvor vi har testet sammenhængen mellem plejehjemmene og de ældres glæde forbundet med hundens besøg. Testens resultat viser en P-værdi på 0,386, hvilket viser, at der ikke er statistisk signifikans, altså der ikke er sammenhæng mellem hvilket plejehjem, beboerne er fra, og deres rapporterede glæde i forbindelse med besøg af besøgshunden. Vi kan derfor ikke forkaste H₀, om at der er en sammenhæng mellem plejehjemmene og de ældres oplevelse af glæde, ved at have besøg af besøgshunden. Vi forkaster derfor den alternative hypotese, der bygger på, at der en sammenhæng mellem dette.

På baggrund af Næss’ begreber om tilstande og oplevelser, kan vi betragte besøgshundeordningen værende en meget individuel oplevelse hos den enkelte beboer på plejehjemmet. Igennem vores interview, har vi opnået en viden omkring de ældres oplevelser og udtryk af glæde forbundet med hundebesøg. Plejehjemmenes erindringer og fortællinger, har på denne måde kunne afspejle de ældres både verbale og nonverbale udtryk.

Som det fremgår af afsnit 4.2.1.1, svarer 86,1 % af vores respondenter “Ja”, til at de bliver glade, når hunden kommer på besøg. Hvilket må tolkes som, at interventionen kan ses som meningsfuld, i forhold til de adspurgte plejehjemsbeboere. Da vi kun har fået indsigt i de ældres oplevelser af besøgshundeordningen, via spørgeskemaer, har de understøttende interviews med plejepersonalet, været med til at sætte mere præcise ord på de ældres adfærd og oplevelse af interventionen.

Gennem vores undersøgelse på plejehjemmene, er det også fremlagt, at nogle af beboere er demente, hvilket vi også er blevet bekendt med, da vi har skulle interviewe dem. Da der er forskel på beboernes mentale tilstand på plejehjemmene, beskrives forskelligt, hvordan beboernes reaktioner er, når besøgshunden kommer på de forskellige plejehjem. På nogle plejehjem er beboerne meget påvirket af, for eksempel demens, så reaktionerne og oplevelseselementet hos beboerne kan være udfordret alt efter, hvilken sindstilstand den enkelte beboer oplever, *”Nogle er meget er meget glade i nuet, det er der, de oplever det, nogle kan også have glæde af det bagefter, og står og vinker farvel [...] selvom de måske har*

glemt det umiddelbart nogle timer efter" (Bilag 4: 7). Der gives her udtryk for, at selvom beboerne kan have forskellige mentale tilstande og opleve virkeligheden meget forskelligt, så gør besøgshunden indtryk på selv de mest demente borgere på plejehjemmet. Hvor der i nuet (det tidspunkt, hvor besøgshunden er på plejehjemmet), opleves og ses en glæde hos beboeren, så skaber interventionen stadig et markant indtryk hos beboeren, på trods af at den selv samme beboer måske ikke erindrer oplevelsen senere. *"Det griber følelsesmæssigt så dybt i beboerne."* (Bilag 6: 15), som Annitta udtrykker det.

I interviewet med Annitta rapporterer hun, hvorvidt de ser Besøgshundeordningen som meningsfuld for beboerne: *"Helt sikkert". Det kan man se på beboernes reaktioner, selv de mest demente kan vi få positiv reaktion på. Det er meget lige nu og her glæde, men det er meget følelsesmæssige reaktioner [...]"* (Bilag 6: 15). Når vi ser på det gennemgående tema, når det drejer sig om beboernes måde at udvise glæde på, kommer dette hurtigt til syne ved, at glæden, de fleste af de ældre udviser, ikke er af en verbal art, men derimod udtrykker sig fysisk: *"[...] lige fra glædesgråd og til udbrud, ikke verbalt, alligevel glæde og ned og kramme hunden, smider gangstativ og alting, [...]"* (Bilag 6: 15). De ældres måde, hvorpå at udvise glæde, bliver her, beskrevet meget sigende, at de ældre viser og har en tydelige glæde ved at få besøg af besøgshundene. Glæden kan beskrives som en indre emotionel oplevelse, hunden får frem i den ældre. En oplevelse eller tilstand som næppe ville opstå, hvis det ikke havde været for besøgshunden. *"Vi ser også nogen der lige pludselig får nogle minder frem, som ikke engang personalet har hørt om før, som også har overrasket nogle af deres familiemedlemmer."* (Bilag 6: 15). Dette citat af Annitta fra Slottet, afspejler tydeligt, hvilken form for erindrings- og følelsesmæssige udbrud der kan ske, når minder vækkes i samspil med besøgshunden.

Som også nævnt i afsnit 4.3.1, rapporterer Siff, hvordan de bruger udtrykket stjernestund, der er et udtryk for beboere, der udviser en speciel adfærd, når der har været besøg af hunden. Da Siff, som er nøgleperson i demens, fortæller, at: *"Stjernestund kan være et smil, det kan være én der åbner øjnene. Det er ingenting og det kan være meget, bare, den dér, hvor man tænker, "Der var sgu noget connection dér!"* (Bilag 4: 8). Dette udviser også forståelse for begrebet glæde, idet glæde ikke kun kan forbindes med verbale udtryk, der gives gennem vores spørgeskema, men i høj grad også kan defineres og udtrykkes af de

mennesker der er tæt på de ældre i hverdagen, og som har rapporteret dette til os, gennem vores interviews.

4.4.1 Glæde ved hunden

I følgende χ^2 -test undersøges det, hvorvidt der er sammenhæng mellem plejehjem i forhold til, om beboerne ser frem til at besøghunden kommer. Den uafhængige variabel består af de tre plejehjem, hvor den afhængige variabel er "Ser du frem til at besøghunden kommer". Vores H_0 er, at der er ingen sammenhæng mellem, hvilket plejehjem respondenterne bor på i forhold til, om de ser frem til at besøghunden kommer. Vores alternativ hypotese er, at der er en sammenhæng.

Tabel 21.

Case Processing Summary

	Valid		Cases Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Angiv plejehjem * Ser du frem til at besøghunden kommer	36	100,0%	0	0,0%	36	100,0%

Angiv plejehjem * Ser du frem til at besøghunden kommer Crosstabulation

			Ser du frem til at besøghunden kommer			Total
			Ja	Nej	Ved ikke	
Angiv plejehjem	Slottet	Count	8	0	2	10
		% within Angiv plejehjem	80,0%	0,0%	20,0%	100,0%
	Tingbjergghjemmet	Count	13	2	6	21
		% within Angiv plejehjem	61,9%	9,5%	28,6%	100,0%
Dybenkærshave	Count	5	0	0	5	
	% within Angiv plejehjem	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Total	Count	26	2	8	36	
	% within Angiv plejehjem	72,2%	5,6%	22,2%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,870 ^a	4	,424
Likelihood Ratio	5,633	4	,228
Linear-by-Linear Association	,309	1	,578
N of Valid Cases	36		

a. 7 cells (77,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,28.

Det fremgår i tabellen, at alle 36 respondenter har svaret på spørgsmålet "Ser du frem til at besøghunden kommer", som følgelig betyder at der ingen missing cases er.

Det fremgår, at Slottet har 8 ud af i alt 10 respondenter, som svarer "Ja" og 2, som svarer "Ved ikke". Tingbjergghjemmet har 13 ud af i alt 21 respondenter, der svarer "Ja". 2 der svarer "Nej", og 6, der svarer "Ved ikke". På Dybenskærhave svarer alle 5 respondenter "Ja". Aflæsningen viser at 72,2 % af alle respondenter svarer "Ja" til, at de ser frem til at besøghunden kommer. Ovenstående insinuerer, at interventionen har en positiv effekt på beboernes livskvalitet.

Testen viser, at P-værdien er 0,424 og derfor er der ikke tale om en signifikant sammenhæng, eftersom den ikke er under 0,10. Vi kan derfor ikke forkaste vores H_0 om, at

de er ens, altså at der ikke er sammenhæng mellem, hvilket plejehjem beboerne bor på i relation til om de ser frem til at besøghunden kommer. Alligevel fremstår der en forskel fra Tingbjerg hjemmet, da de som de eneste har 9,5 %, der har svaret "Nej" og 28,6 %, som har svaret "Ved ikke". Ifølge disse besvarelser kan vi stadig ikke sige, at der er statistisk signifikans, men vi kan argumentere for, at der er tale om praktisk signifikans, ved at vi reelt kan se, at der er lille forskel, selvom Chi²-testen siger, at de er ens.

Testen viser derudover, at Dybenskærhaves 5 respondenter har rapporteret "Ja" til, at de ser frem til at besøghunden kommer. En begrundelse for, at de finder interventionen meningsfuld kan skyldes, at den er implementeret på anden vis, end de andre plejehjem. Siff fra Dybenskærhave, udtaler sig således om implementeringen:

"Det er meget individuelt alt efter, hvad den beboer har i rygsækken. Nogen har ikke lyst til at få hunde ind på deres egen boliger, så de vælger fællesrummet i deres dagligstue. Nogen vælger at have dem inde på boligerne, og rigtig mange vælger at gå en tur ude i området med hund og hundeejer. Så det er meget individuelt, så man kan ikke sige, det er sådan det er. Vi tilpasser den enkelte beboer." (Bilag 4: 7)

Det kan betyde, at fordi ordningen bliver tilpasset ligesom beboeren ønsker det, kan den findes meningsfuld af alle beboere, da de kan få det ud af det, som de vil. Siff udtaler yderligere, at *"Man kan ikke sige, det er sådan det er, men det er meget individuelt. Sådan vil det altid være, for der ikke to mennesker der er ens."* (Bilag 4: 7), hvilket bekræfter ovenstående citat, at man tilpasser interventionen efter den enkelte beboer. Dette kan derfor medvirke til, at beboerne fra Dybenskærhave generelt finder interventionen meningsfuld, som de forskellige tabeller ligeledes indikerer. Dog kan der samtidig også være en forskel i, at Dybenskærhave har besøg 2-3 gange ugentlig og har 9 besøghunde tilknyttet.

Nedenstående T-test, inddrages for at eksplicitere og pointere, hvordan Tingbjerg hjemmet adskiller sig fra de andre plejehjem. T-testen vil indbefatte livskvalitetsindeks variabelen, som består af de forskellige positive spørgsmål, der er nysgerrige på respondenternes positive

følelser. Ligesom den tidligere T-test, er det udelukkende Tingbjerg hjemmet og Slottet, som testen indbefatter, eftersom der er flest respondenter knyttet til disse plejehjem. Hensigten er en sammenligning mellem disse. Slottet og Tingbjerg hjemmet er nominelle variable og livskvalitetsindekset er en intervallskala. Vores H_0 er, at der sammenhæng på plejehjemmet og livskvalitetsindekset, mens vores alternative hypotese antager, at der er en forskel på disse. På baggrund af dette testes der for om vi kan forkaste vores hypotese om, at der er forskel på beboernes selvoplevede livskvalitet på de forskellige plejehjem.

Tabel 22.

Group Statistics					
	Angiv plejehjem	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Livskvalitetsindeks	Slottet	10	4,5000	,70711	,22361
	Tingbjerg hjemmet	20	3,5500	1,98614	,44411

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances			t-test for Equality of Means					
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Livskvalitetsindeks	Equal variances assumed	11,526	,002	1,456	28	,156	,95000	,65240	-,38638	2,28638
	Equal variances not assumed			1,911	26,288	,067	,95000	,49723	-,07153	1,97153

I tabellen fremgår det, at gennemsnittet af Slottets besvarelser er 4,5 og Tingbjerg hjemmets besvarelser har et gennemsnit på 3,5. Det resulterer i, at Slottet i gennemsnit har svaret "Ja" på 4,5 ud af 5 positive spørgsmål. Næss pointerer, at for at opnå livskvalitet, skal beboerne have positive oplevelser i livet. De positive følelser bliver målt på blandt andet; glæde, engagement og kærlighed, hvilket er de begreber som indekset indeholder. Tabellen indikerer høj livskvalitet, grundet beboerne på Slottet har svaret "Ja" til næsten alle spørgsmål, som omhandler de gode følelser i forhold til deres oplevelser med besøgshunden. Livskvalitet ses i relation til noget, man for eksempel gør eller er omgivet af, som knyttes til oplevelser. Førnævnte er det, som spørgsmålene omhandler; "Glæder du dig til besøgshunden kommer", "Er du glad når besøgshunden er på besøg", "Holder du af besøgshunden?" også videre og derfor igen, indikerer det, at beboerne på Slottet oplever høj livskvalitet.

Det fremstår, at Tingbjerg hjemmet har et gennemsnit på 3,5, som har den betydning, at beboerne ikke svarer "Ja" på ligeså mange spørgsmål omhandlende de positive følelser, som

beboerne på Slottet. Der er tale om signifikans, eftersom P-værdien aflæses til at være 0,002. Når øverste linje er signifikant skal nederste linje læses for at se, om der reelt er signifikans. Den aflæses til 0,067 og derved er den signifikant. På denne baggrund bliver H_0 forkastet, hvorfor vores alternative hypotese bekræftes. Dermed bliver udfaldet, at der er sammenhæng mellem respondenternes rapporteringer, og hvilket plejehjem de er fra. Her er altså tale om, at der er en statistisk forskel på livskvalitet på de forskellige plejehjem.

4.4.1.1 Tidligere hundeejer

I relation til ovenstående, inddrages nedenstående T-test, for at forsøge at forstå om andre faktorer, end implementeringen, påvirker beboernes livskvalitet. Følgende udføres derfor, for at blive klogere på, hvorvidt andre sammenhænge kan være mulige. Derfor er spørgsmålet "Har du selv haft hund?" inddraget, for at få en sammenligning i forhold til "Sætter du pris på hundens selskab?". "Har du selv haft hund?" er den uafhængige nominelle variabel, hvor "Sætter du pris på hundens selskab?" er den afhængige intervallskala. H_0 antager, at der ikke er forskel på, om man har haft hund eller ej, i forhold til, hvor meget man sætter pris på besøgshunde. Vores alternative hypotese lyder på, at der er forskel på, om man har haft hund eller ej.

Tabel 23.

Group Statistics					
Har du selv haft hund		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Sætter du pris på hundens selskab	Ja	22	4,5909	,73414	,15652
	Nej	12	3,8333	1,40346	,40514

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances			t-test for Equality of Means					
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Sætter du pris på hundens selskab	Equal variances assumed	11,056	,002	2,079	32	,046	,75758	,36435	,01542	1,49973
	Equal variances not assumed			1,744	14,361	,102	,75758	,43433	-,17177	1,68692

Gennemsnittet viser, at 22 respondenter, som selv har haft hund, i gennemsnit rapporterer 4,5 på en skala fra 1-5, i forhold til, at de sætter stor pris på hundens selskab. 12 respondenter, som ikke har haft hund selv, svarer i gennemsnit 3,8. Vi kan på baggrund af gennemsnittene se, at dem, som selv har haft hund, i højere grad sætter pris på hundens selskab. Ved aflæsning af P-værdien, vises det, at der er signifikans, da den er på 0,002. Når

den er signifikant, læses nederste tabel af rækken, hvor det vises at der ikke er en signifikant sammenhæng, eftersom den er på 0,102. Hvorfor vi kan forkaste H_0 om, at der ikke er forskel mellem de observerede og forventede værdier. Igen, ligesom i ovenstående tabel, kan vi ikke rent statistisk argumenterer for, at der er sammenhæng mellem variablene, men der kan være tale om praktisk signifikans.

Nedenanførte χ^2 -test indgår for at understøtte ovenstående tabel, hvor der testes for, om beboerne selv har haft hund, og hvorvidt de er glade, når besøghunden er på besøg. Der forsøges at bekræfte, hvorvidt om beboerne selv har haft hund påvirker respondenternes livskvalitet. Derfor testes der for "Bliver du glad når besøghunden er på besøg?", som er en anden positiv variabel.

Tabel 24.

Case Processing Summary

	Valid		Cases Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Har du selv haft hund * Bliver du glad når hunden er på besøg	35	97,2%	1	2,8%	36	100,0%

Har du selv haft hund * Bliver du glad når hunden er på besøg Crosstabulation

		Bliver du glad når hunden er på besøg			Total	
		Ja	Nej	Ved ikke		
Har du selv haft hund	Ja	Count	22	0	0	22
		% within Har du selv haft hund	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Nej	Count	9	3	1	13
		% within Har du selv haft hund	69,2%	23,1%	7,7%	100,0%
Total		Count	31	3	1	35
		% within Har du selv haft hund	88,6%	8,6%	2,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,643 ^a	2	,022
Likelihood Ratio	8,829	2	,012
Linear-by-Linear Association	1,800	1	,180
N of Valid Cases	35		

a. 4 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,37.

Det vises gennem tabellen, at der er signifikans, fordi P-værdien er på 0,022, hvilket belyser at der er signifikante sammenhænge mellem om man selv har haft hund, og hvorvidt man bliver glad når hunden er på besøg. Dette bekræfter ovenstående om, at hvis man selv har haft hund, findes Besøgshundeordningen mere meningsfuld. 22 respondenter har selv haft hund, og alle disse har rapporteret, at de bliver glade når hunden er på besøg, hvilket udgør 100 %, og dermed indikerer det, at beboere, som selv har haft hund, er mere glade for besøg af hunden. De resterende 13 respondenter, som ikke selv har haft hund, har svaret følgende: 9 bliver glade, når besøgshunden kommer, 3 bliver ikke glade, og 1 har svaret "Ved ikke".

Det illustreres gennem forannævnte analyser, at de beboere, der selv har haft hund, finder ordningen mere meningsfuld. Som nævnt, forsøger vi at finde sammenhænge, i forhold til,

at Tingbjerghjemmet afviger fra de andre plejehjem. Chi²-tabellen nedenfor inddrages derfor, med formålet om at undersøge, hvorvidt Tingbjerghjemmet skiller sig ud på baggrund af andre faktorer. Der testes derfor for, om de har haft hund eller ej, for at kunne bekræfte eller afkræfte om denne faktorer spiller ind.

Tabel 25.

Angiv plejehjem * Har du selv haft hund Crosstabulation

			Har du selv haft hund		Total
			Ja	Nej	
Angiv plejehjem	Slottet	Count	5	5	10
		% within Angiv plejehjem	50,0%	50,0%	100,0%
	Tingbjerghjemmet	Count	13	7	20
		% within Angiv plejehjem	65,0%	35,0%	100,0%
	Dybenkærshave	Count	4	1	5
		% within Angiv plejehjem	80,0%	20,0%	100,0%
Total		Count	22	13	35
		% within Angiv plejehjem	62,9%	37,1%	100,0%

Chi-Square Tests

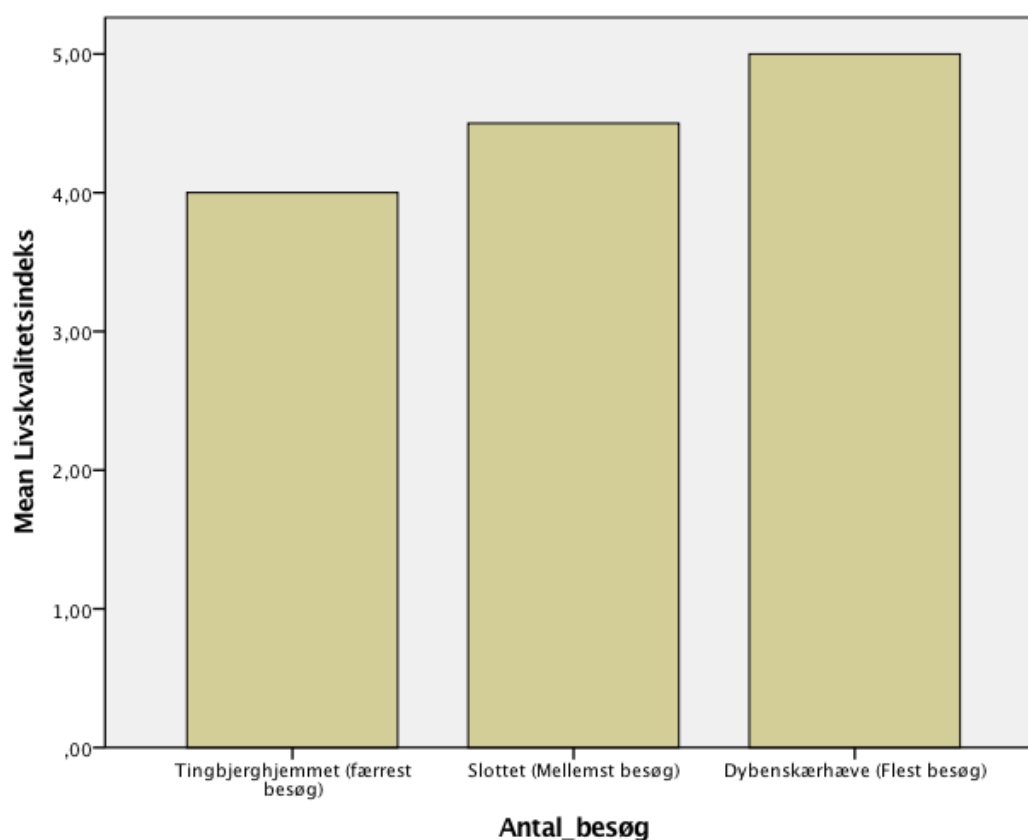
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,377 ^a	2	,502
Likelihood Ratio	1,415	2	,493
Linear-by-Linear Association	1,337	1	,247
N of Valid Cases	35		

a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,86.

Ved aflæsning af tabellen fremgår det, at halvdelen af beboerne fra Slottet selv har haft hund. Endvidere ses det, at 65 % af beboerne fra Tingbjerghjemmet, har haft hund, og 35 % ikke har. Til sidst i tabellen vises det, at 80 % af respondenterne på Dybenskærhave selv har haft hund. På baggrund af ovenstående tabel og tidligere tabeller, indikerer det ikke, at Tingbjerghjemmet skiller sig ud på baggrund af, om de selv har haft hund. Hvis vores antagelse om, at beboere, der selv har haft hund, oplever større glæde ved besøgshunde, så skulle testen vise, at flere beboere på Tingbjerghjemmet *ikke* havde haft hund, fordi Tingbjerghjemmet generelt ikke sætter ligeså stor pris på besøgshunde.

Det vises gennem tabellen, at der faktisk er flere på Tingbjergghjemmet, som selv har haft hund, end på Slottet, hvor det ifølge denne tabel derfor skulle indikere højere livskvalitet. Dette er ikke tilfældet i forhold til de tidligere fremviste tabeller. Derfor vurderes denne variabel ikke, at have betydning for, hvorfor Tingbjergghjemmet skiller sig ud. Dog kan det på baggrund af tabel 23 og 24 siges, at beboere, som selv har haft hund, generelt er mere glade for besøgshunde.

4.5 Opsamling

I ovenstående analysedel har vi behandlet, hvordan beboerne på de tre plejehjem oplever interventionen. Vi har forsøgt at teste vores hypoteser, som også tidligere nævnt, lyder således: *Der er forskel på beboernes oplevelse af livskvalitet på de forskellige plejehjem i forbindelse med besøg fra hundene og Jo oftere besøgshunden kommer på besøg, jo større positiv indvirkning har det på beboernes livskvalitet.* Afsnittet belyser, at respondenterne

generelt finder Besøgshundeordningen meningsfuld, og dermed indikerer det, at tiltaget øger deres livskvalitet. Det ses, hvordan beboerne på Tingbjerghjemmet adskiller sig fra de andre plejehjem ved, at de ikke sætter ligeså stor pris på hunden, som muligvis skyldes implementeringen. I analysen pointerer vi derfor, at jo oftere besøghunden kommer, jo højere livskvalitet oplever beboerne, hvilket belyses i ovenstående tabel.

I tabellen anvendes antal besøg på de forskellige plejehjem samt livskvalitetsindekset.

De forskellige besøg er udregnet efter, hvor ofte besøghunden besøger plejehjemmet målt på hver anden måned. Tingbjerghjemmet har besøg én gang hver anden måned, Slottet har 8 gange hver anden måned, hvorimod Dybenskærhave har 16 gange hver anden måned. Det fremgår af tabellen, at Tingbjerghjemmet er det plejehjem med færrest besøg, hvilket underbygger pointen om, at de ikke i lige så høj grad oplever øget livskvalitet på baggrund af interventionen, hvorfor de har svaret "Ja" færrest gange til de positive følelser omkring besøghunden.

Derefter vises det, at Slottet har svaret "Ja" på flere spørgsmål, hvilket indikerer, at de i højere grad oplever øget livskvalitet, og Dybenskærhave har svaret "Ja" på fem ud af fem spørgsmål omkring de positive følelser, hvilket indikerer, at de i høj grad oplever øget livskvalitet i forbindelse med interventionen. Som tabellen illustrerer, ses der en sammenhæng mellem, hvordan implementeringen finder sted på de forskellige plejehjem i forhold til, hvordan beboerne oplever livskvalitet.

Kapitel 5. Konklusion

I projektet har vi undersøgt, hvordan beboerne på de tre plejehjem, TingbjergHjemmet, Dybenskærhave og Slottet, oplever TrygFondens besøgshunde. Mere specifikt har vi undersøgt, hvorvidt plejhjemsbeboerne oplever, at interventionen har en indvirkning på deres livskvalitet. Samtidigt har vi haft fokus på, hvorvidt der er forskel på de oplevelser, som beboerne rapporterer, alt efter hvilket plejehjem den enkelte beboer bor på. Oplevelseselementet kommer til udtryk på baggrund af Næss' psykologiske livskvalitetsbegreb. Måden, hvorpå vi har gjort dette på er i kraft af en brugerevaluering, hvor vi har spurgt ind til beboernes positive og negative oplevelser i forbindelse med interventionen.

I analysedel 1 har vi belyst, at vi ikke kan udlede noget om beboernes livskvalitet udelukkende på baggrund af enten de positive eller negative rapporterede følelser, som kom til udtryk i spørgeskemaundersøgelsen. Men for at kunne sige noget om følelserne, må vi derimod se på vægtingen af positive og negative rapporterede følelser, der findes i datamaterialet. Ifølge det teoretiske standpunkt er det afgørende, for at opnå en højere livskvalitet, at der er overvægt af positive oplevelser frem for negative. Vi kan i vores første analysedel *ikke* bekræfte hypotesen om, at besøgshundene påvirker livskvaliteten positivt, hvis det betinges at skulle gælde for hele population, men vi kan bekræfte, at det er størstedelen af populationen, som oplever positiv indvirkning af besøgshundene.

Endvidere har vi i analysedel 2 og 3 belyst, hvordan beboerne på TingbjergHjemmet adskiller sig fra de andre plejehjem ved, at de ikke i ligeså høj grad oplever interventionen som meningsfuld, sammenlignet med de øvrige beboere fra de respektive plejehjem. Dette konkluderer vi, hænger sammen med måden hvorpå ordningen er implementeret. Der ses derfor en sammenhæng mellem, hvordan implementeringen får betydning for, hvorvidt der sættes pris på besøgshunden. I forlængelse heraf, har vi analyseret os frem til, at desto oftere besøgshunden kommer på besøg, desto højere livskvalitet oplever beboerne.

Sammenfattende kan vi på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen og forskningsinterviewene konkludere, at flertallet af beboerne på de tre plejehjem oplever, at besøgshunde øger deres livskvalitet. Yderligere ses det, at der forefindes en forskel på

beboernes oplevelse af interventionen, som skyldes, at interventionen er implementeret forskelligt på de tre plejehjem. I forlængelse heraf konkluderes det derfor, at hvorvidt Besøgshundeordningen findes meningsfuld, afhænger af, hvor ofte besøghunden kommer på besøg.

Litteraturliste

Bøger/artikler

- Bay, H. & Rathlev, J. (2017): Population og stikprøve. I: Frederiksen, M., Gundelach, P. & Nielsen, R., *Survey. Design, stikprøve, spørgeskema, analyse*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Bundesen, Peter & Falcher, Anette (red.) (2008): Dokumentation og evaluering i socialt arbejde. 1. udgave, 1. oplag, Forlaget Columbus og forfatterne
- Clement, S. L. (2017a): Fra teorier og begreber til konkrete spørgsmål. I: Frederiksen, M., Gundelach, P. & Nielsen, R.: *Survey. Design, stikprøve, spørgeskema, analyse*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Clement, S. L. (2017b): Formulering af surveyspørgsmål. I: Frederiksen, M., Gundelach, P. & Nielsen, R.: *Survey. Design, stikprøve, spørgeskema, analyse*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Dahler-Larsen, Peter (2006): *Evalueringskultur. Et begreb bliver til*. 2. udgave, 1. oplag. Peter Dahler-Larsen og Syddansk Universitetsforlag
- Dupret, Katia; Krøjer, Jo & Nielsen, Steen Baagøe (2016): Introduktion til social intervention. I: *Social intervention. Meningsfuld indgriben i menneskers liv*. 1. udgave, 1. oplag, Forfatterne og Frydenlund
- Ejrnæs, Anders (2016): Kvantitative metoder som redskab i sociale interventioner. I: *Social intervention. Meningsfuld indgriben i menneskers liv*. 1. udgave, 1. oplag, Forfatterne og Frydenlund
- Frederiksen, Morten (2014): Mixed methods-forskning – fra praksis til teori. I: Frederiksen, Morten; Gundelach, Peter & Nielsen, Rikke Skovgaard (red.): *Mixed methods-forskning. Principper og praksis*. 1. udgave, 1. oplag, Forfatterne og Hans Reitzels Forlag

- Gundelach, Peter (2017): Variable og Tabeller. I: Frederiksen, M., Gundelach, P. & Nielsen, R., *Survey. Design, stikprøve, spørgeskema, analyse*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hansen, N. M., Nørregård-Nielsen, E., Rosenmeier, S., Østergaard, J. (2015): *Spørgeskemaer i virkeligheden* (2. udgave). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Harboe, Thomas (2006): Indføring i samfundsvidenskabelig metode. 4. udgave, 2. oplag. Forlaget Samfundslitteratur.
- Hussain, M. Azhar (2016) Datapræsentation og fordelinger. I: Kristensen, Catharina Juul & Hussain, M. Azhar (red.): *Metoder i samfundsvidenskaberne*. 1. udgave, Samfundslitteratur
- Hussain, M. Azhar & Nielsen, Thomas Theis (2016) Hypotesetests: Chi-i-anden og T-testen. I: Kristensen, Catharina Juul & Hussain, M. Azhar (red.): *Metoder i samfundsvidenskaberne*. 1. udgave, Samfundslitteratur
- Jensen, Mads Dagnis & Kvist, Jon (2016) Hvordan laver man en stærk analysestrategi? I: Kristensen, Catharina Juul & Hussain, M. Azhar (red.): *Metoder i samfundsvidenskaberne*. 1. udgave, Samfundslitteratur
- Johnson, R. Burke & Christensen, Larry (2017): *Educational research. Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. 6. udgave, Forlaget SAGE
- Jæger, Birgit (2016): *Mixed methods*. I: Kristensen, Catharina Juul & Hussain, M. Azhar (red.): *Metoder i samfundsvidenskaberne*. 1. udgave, Samfundslitteratur
- Jørnø, Marianne Leth (2014): *Videnskabsteori for praktikere. Kvalitative og kvantitative metoder*. 1. udgave, 1. oplag, Forfatteren og Hans Reitzels Forlag
- Kristensen, Catharina Juul (2007): *Interview med enkeltpersoner*. I: Fuglsang, Lars; Hagedorn-Rasmussen, Peter & Bitsch Olsen, Poul (red.): *Teknikker i samfundsvidenskaberne*. Roskilde Universitetsforlag
- Kristensen, Catharina Juul & Hussain, Azhar (2016): *Samfundsvidenskabelige metoder, hvad er det?* I: Kristensen, Catharina Juul & Hussain, M. Azhar (red.): *Metoder i samfundsvidenskaberne*. 1. udgave.

- Krogstrup, Hanne Kathrine (2001a): Målbaseret, målfri og postmoderne evaluering. I: Dahler-Larsen, Peter & Krogstrup, Hanne Kathrine (red.): *Tendenser i evaluering*. Bidragyderne og Odense Universitetsforlag
- Krogstrup, Hanne Kathrine (2001b): Brugerinddragelse i evaluering – top-down og bottom-up perspektiver. I: Dahler-Larsen, Peter & Krogstrup, Hanne Kathrine (red.): *Tendenser i evaluering*. Bidragyderne og Odense Universitetsforlag
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009): InterView. Introduktion til et håndværk. 2. udgave, 1. oplag, Hans Reitzels Forlag. Kapitel 1 og 4.
- Larsen, Ann Kristin (2010): En enklere metode. Vejledning i samfundsvidenskabelig forskningsmetode. Oversat fra norsk af Bjørn Nake 2007. Dansk udgave: Akademisk Forlag, Kbh.
- Launsø, Laila; Olsen, Leif & Rieper, Olaf (2011): Forskning om og med mennesker. Forskningstyper og forskningsmetoder i samfundsforskning. 6. udgave, 4. oplag, Forfatterne og Munksgaard Kbh.
- Moons, Philip; Budts, Werner & De Geesta, Sabina (2007): *Livskvalitet som begreb - En kritisk gennemgang og vurdering af forskellige opfattelser*. Tidsskrift for sygeplejeforskning, årg. 23, nr. 1 s. 5-14
- Møller, J. K. (2016): Spørgeskemaet som metode til indsamling af egne data. I: Hussain, M. & Kristensen, C. (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Næss, Siri (2001): *Livskvalitet som psykisk velvære*. Oslo: NOVA.
- Næss, Siri (2011): Språkbruk, definisjoner. I: Næss, Siri; Moum, Thorbjørn & Eriksen, John (red.): *Livskvalitet - Forskning om det gode liv*. Bergen: Fagbogsforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Poulsen, Birgitte (2016): Semistrukturerede interviews. I: Kristensen, Catharina Juul & Hussain, Azhar (red.): *Metoder i samfundsvidenskaberne*. 1. udgave. Frederiksberg Samfundslitteratur

- Rathlev, J., Hermansen, J. & Bay, H. (2017): Dataindsamling. I: Frederiksen, M., Gundelach, P. & Nielsen, R., *Survey. Design, stikprøve, spørgeskema, analyse*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Rieper, Olaf (2004): Håndbog i evaluering. Metoder til at dokumentere og vurdere proces og effekt af offentlige indsatser. AKF Forlaget
- Thodberg, K. & Winther Christensen, J. (2014): "Anvendelse af dyr som terapeutisk redskab - teorier, eksisterende undersøgelser, og hvordan forskningsfeltet kommer videre" I: Psyke & Logos. S.35-51.
- Thodberg, K.; Uhrskov Sørensen, L.; Winther Christensen, J.; Haun Poulsen, P.; Houbak, B.; Damgaard, V.; Keseler, I.; Edwards, D. & Videbech, P. (2015): *Therapeutic effects of dog visits in nursing homes for the elderly*, I *Psychogeriatrics - The official journal of the Japanese Society*.
- Thodberg, K.; Uhrskov Sørensen, L.; Winther Christensen, J.; Haun Poulsen, P.; Houbak, B.; Damgaard, V.; Keseler, I.; Edwards, D. & Videbech, P. (2016): *Behavioral Responses of Nursing Home Residents to Visits From a Person with a Dog, a Robot Seal or a Toy Cat* I: *Anthrozoö*, A multidisciplinary journal of the interactions of people and animals.

Internetkilder

- Link 1. Regeringen (2016): *Ældre på plejehjem skal have større livskvalitet og mere selvbestemmelse*: <https://www.regeringen.dk/nyheder/%C3%A6ldre-paa-plejehjem-skal-have-stoerre-livskvalitet-og-mere-selvbestemmelse/>. Lokaliseret d. 27/11-2018
- Link 2. Ældre Sagen (2018): *Ensomhed*: https://www.aeldresagen.dk/viden-og-raadgivning/helbred/ensomhed?gclid=CjwKCAiA007fBRASEiwAYI9QAtX3ecldsdmbSm4fc_nN01meSSf5zQrAUu3eAH2hMWsOwYp_3dyaq3RoCJWsQAvD_BwE. Lokaliseret d. 27/11-2018
- Link 3. Ældre Sagen (2017): *Nye boformer til fremtidens ældre*: <https://www.aeldresagen.dk/presse/maerkesager/plejehjem/fakta/nye-boformer-til-fremtidens-aeldre#start>. Lokaliseret d. 27/11-2018

- Link 4. Danske kommuner (2016): *Ældreområdet i forandring*: <http://www.danskekommuner.dk/Artikelarkiv/2016/Magasin-23/Aldreområdet-i-forandring/>. Lokaliseret d. 27/11-2018
- Link 5. TrygFonden (u.å.): *En plads i fællesskabet*: <https://www.trygfonden.dk/fokus/trivsel/en-plads-i-faellesskabet>. Lokaliseret d. 10/11-2018
- Link 6. TrygFonden Besøgshunde (u.å.): *Besøgshunde kan gøre en stor forskel i jeres hverdag*: <https://besogshunde.dk/viden-og-materialer/materialer/besoegshunde-kan-goere-en-stor-forskel-i-jeres-hverdag>. Lokaliseret d. 27/11-2018
- Link 7. TrygFonden besøgshunde (u.å.): *Mere end en hund. Dyr kan gøre en forskel for udsatte og sårbare mennesker*: <https://besogshunde.dk/viden-og-materialer/materialer/mere-end-en-hund>. Lokaliseret d. 27/11-2018
- Link 8. TrygFonden Besøgshunde (u.å.): *Kontakten skabes*: <https://besogshunde.dk/besoeg/kontakten-skabes>. Lokaliseret d. 18/11-2018
- Link 9. TrygFonden Besøgshunde (u.å.): *Typer af besøg*: <https://besogshunde.dk/besoeg/typer-af-besoeg>. Lokaliseret d. 18/11-2018
- Link 10. TrygFonden Besøgshunde (u.å.): *Forskningsprojekt 2010-2013*: <https://besogshunde.dk/viden-og-materialer/forskning/forskningsprojekt-2010-2013>. Lokaliseret d. 16/11-2018
- Link 11. TrygFonden (u.å.): *TrygFonden Besøgshunde*: <https://trygfonden.dk/vi-stoetter/vores-projekter/trygfonden-besoegshunde>. Lokaliseret d. 10/11-2018
- Link 12. TrygFonden Besøgshunde (u.å.): *Tilmelding og session*: <https://besogshunde.dk/tilmelding/session>. Lokaliseret d. 10/11-2018
- Link 13. TrygFonden Besøgshunde (u.å.): *Forskning*: <https://besogshunde.dk/viden-og-materialer/forskning> . Lokaliseret d. 16/11-2018
- Link 14. TrygFonden Besøgshunde (u.å.): *Besøgsstederne*: <https://besogshunde.dk/vi-er-med/plejecentrene#kommune=All&side=1>. Lokaliseret d. 10/11-2018